

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

XXX. letnik.

V Ljubljani, marec 1913.

III. zvezek.

Naše pridige.

Na pastoralni konferenci v Kranju govoril župnik J. Mikš.

Mea doctrina non est mea, sed eius,
qui misit me. Jan. 7, 16.

1. Pomen pridigarstva.

Sovražniki nam radi očitajo, da zlorabljam o prižnico. Naslednje besede pa imajo namen zbuditi spoznanje, da morda prižnico premalo izrabljamo. Stingeder¹ imenuje pridige »eine religiöse und soziale Großmacht« — vsaj tega mnenja je, da je nekaj pridigarstvo to bilo. Nastaja pa nevarnost, da bodo pridige izgubile mnogo svojega vpliva, če se ne bomo resneje prizadevali za cerkveno govornišvo. Nekdaj so pridigali samo duhovniki; sedaj v dobi parlamentarizma in zborovalne svobode — ni le duhovnik več to, kar je bil nekaj — ampak tudi takih pridigarjev je na tisoče, ki sejejo ljuliko, in s kako zgovornostjo in mikavnostjo! Vočigled temu dejstvu bi bilo omalovaževanje pridigarske naloge — pravo izdajstvo!

V Nemčiji je pričel zlasti sedanji rottenburški škof dr. Keppler buditi večje zanimanje za cerkveno govornišvo. Skoro uničevalne so bile njegove kritike o sedanjih pridigah — po našem mnenju prehude² — ker vsak ne more tako pridigati kakor duhoviti škof Keppler v svojem klasičnem jeziku. Vnet Kepplerjev učenec je postal Stingeder. S tem gibanjem v zvezi ste tudi dve aktualni knjigi: Stingeder: »Wo steht unsere heutige Predigt« in Keppler: »Homiletische Gedanken und Ratschläge«, katera knjižica podaja na tesnem prostoru toliko markantnega in zanimivega gradiva, da se mora priporočiti vsakemu dušnemu pastirju, da jo večkrat prebere. (Vse glavne misli dr. Kepplerjeve knjižice so povzete v »Duhovnem Pastirju«, l. 1913., str. 4.—9.)

¹ Fr. Stingeder: Wo steht unsere heutige Predigt. 2. izd., l. 1911.

² Prim. »Duh. Pastir«, 1913, str. 67., kjer se poudarja, da je zlasti vpliv Slomškovich pridig obvaroval slovensko cerkveno govornišvo propada, ki se je drugod pojavil.

Pastirstvo išče sedanje čase raznih novodobnih pripomočkov; temu nasproti kaže najprej uporabiti dobro to, kar imamo, in naša največja moč je prižnica. Neki nemški pisatelj (Ehrhard) je zapisal, »da pridige store več za izobrazbo ljudstva eno samo nedeljo, kakor vsa društva skozi celo leto.« Vzemimo, da bi pridige po celi škofiji opustili — društva bi ostala za pridige le skrajno revno nadomestilo. Vere društva ne morejo dati. »Fides ex auditu. Quomodo audient sine praedicante?«

(Opomba uredništva. — Društva, ki so jih zasnovali in jih modro vodijo duhovniki, so okrepila versko življenje in zlasti tudi pripomogla k pridnejšemu in boljšemu obisku pridig, zlasti po mestih, n. pr. na Dunaju. Pomen društev pa je zlasti v tem, da vzgajajo goreče katoličane, ki tudi apostolsko delujejo in s svojim zgledom in dejanjem privedejo druge k poslušanju božje besede. — Dandanašnje razmere zahtevajo od duhovnikov, da predvsem vestno izpolnjujejo dolžnosti v cerkvi, pa da tudi z vnemo in gorečnostjo vodijo dobra društva, kar se pod vodstvom naših presvetlih nadpastirjev hvalevredno godi v naši domovini.)

2. Kakšna naj bo pridiga.

a) Pridiga mora biti v resnici pridiga, ne pa samo posveten govor.

Dva duhovnika sta šla od pogreba nekega župnika. Pridigal mu je sosed, ki je imel nenavadne govorniške zmožnosti. Eden tovariš vpraša drugega: »Kako ti je bila pridiga všeč?« — Drugi odgovori: »Gospod je dobro govoril, a slabo pridigal.« V tej nevarnosti smo vsi (posebno pa tisti, ki imajo kaj več govorniškega daru), da ne začnemo dobro govoriti, pa slabo pridigati.

Kaj je namen pridige? Poslušalca seznaniti z razodeto resnico, ga pridobiti za tri božje čednosti, ga odvrniti od greha in vneti za krščansko življenje — skratka: tu se gre za neumrjočo dušo, za nebesa. Stingerer pravi, da mora imeti pridiga: *Ewigkeitsgehalt!* Če tega nima, potem ni nobena pridiga; taka pridiga je ognjišče, ki ne greje in ne kuha.

Kdaj bi se tudi pri nas to zgodilo? Ko bi se premalo pripravljali na pridige, zlasti ko bi pridno ne prebirali svetega pisma.

Pridiga, ki ne bazira na sv. pismu, je kakor jetičen bolnik, brez duha in življenja, in tudi duha in življenja ne bo zbudila v župniji.

Kako vlečejo človeka na kvišku k Bogu homilije Slomškove ali pa njegovi pastirski listi — iz njih se kar čuti: tu se gre za res, za zveličanje duše. Zato je prvi pogoj boljših pri-

dig, pridno prijemati v roko sv. pismo. Leon XIII. je učenje sv. pisma večkrat priporočil. (Primeri »Duh. Pastir«, 1913, str. 2. in 3., besede Leona XIII. iz okrožnice »Providentissimus Deus«. Cír. tudi »Voditelj«, 1912, str. 129., kjer je o tem pisal prof. dr. Somrek.)

Prve čase krščanstva so bile pridige splošno le homilije, tematične pridige so nastale pozneje. Zato se sedaj vedno bolj priporoča, da ne opuščamo docela homilij. Izkušnja uči, da verniki pristrčno, domačo besedo, kakršna navadno prevladuje v homiliji, radi poslušajo.

b) Pridiga naj bo za čas in poslušalce umerjena in poljudna. Dr. Foerster očita našemu šolstvu, da je »lebensfremd« — velikrat so morda tudi pridige »lebensfremd«, če se pridigar premalo ozira na potrebe domače župnije.

Pridiga je času primerna, če se vpošteva duh časa, splošna izobrazba, časovne in krajevne potrebe, izobrazba in dispozicija poslušalcev, moralno mišljenje in življenje vernikov. Sv. Klemen Hofbauer je večkrat rekel: Sedaj je treba evangelij drugače oznanjevati kakor včasih. Cilj pridige je pridobiti srca poslušalcev. Zato mora seme besede božje padati v srca in ne odletavati skozi okno. Času primerni velikrat niso zgledi, ki jih rabimo. Misijonar P. K. mi je pravil, da ima čez 200 zgledov iz novejših dobe, raznih izrekov tudi slovenskih pisateljev. Pridige njegove so napeto poslušali. Neki mož mi je rekel: »Poldruugo uro so gospod govorili, pa še bi jih poslušal.«

Poljudno. — Po navadi pridigamo previsoko in premalo jasno. Ljudje vse le napol slišijo. Bral sem enkrat škofov pastirski list, v katerem je bilo prepovedano brati »Rdeči Prapor«. V tednu potem je prišel neki moj mož k župniku v sosednji župniji, in ta vpraša: »No, kaj so pa gospod v nedeljo pridigali?« »O neki rdeči praproti« — je bil odgovor.

Dvojno sredstvo, da postane govornik poljuden, se mi zdi priporočljivo. Prvič poslušaj rad, kako govore kmečki ljudje. Drugič beri Slomška in druge poljudne govornike, izmed nemških n. pr. Alban Stolza, toda varovati se moraš njegove trivialnosti, — trivialen ne sme biti duhovnik nikoli, potrudi se pa, da ti ostane kleno jedro njegove krepke in apostolske dikcije.

c) Pridiga naj ne bo suhoparna in mrtva! Pridigar mora imeti pred očmi troje: ut veritas pateat, moveat, placeat! Bili so časi, ko so pridigarji si šteli v čast, če so si ženske oči brisale. Stingerer je mnenja, da smo sedaj zašli preveč v nasprotno stran. Marsikaka pridiga je le neki suh krščanski nauk, brez vplivanja na voljo in srce, in vendar je trden sklep ono, kar mora pridigar pri poslušalcih skušati doseči. »Jede Predigt« — pravi dr. Keppler — »ist hauptsäch-

lich ein Akt und eine Frage der Willensenergie, wobei aber Verstand und Gefühl und die ganze Seele mitzuwirken hat...« To pa dobro vemo, kako težko je voljo drugega za kako dobro stvar pridobiti. Zato moramo najprej vedeti in se najprej vprašati: Kaj hočem s to pridigo doseči? Že samo to vprašanje te bo dovedlo do tega, da si boš odbral eno tno snov, tako da bodo ljudje, ko bodo iz cerkve prišli, lahko rekli: danes so to in to pridigali. To enotno snov boš vsestransko pojasnjeval. Poslušalci so trdnjava, pridigar je vojskovodja, tvoji dokazi so vojaki in kanoni — in cilj vedno ta, da zasadiš zastavo svojo v srca tvojih poslušalcev, tako kot je to dosegel sv. Peter, ko so mu na binkoštno nedeljo rekli Judje: Kaj nam je storiti? Razume se, da se moraš lotiti tega naskoka po premišljenem načrtu, pogumno in korajžno — ne za spano.

3. O čem naj pridigujemo ?

Samo to vprašanje bi moglo dati zadostno in potrebno snov za posebno poročilo, seveda z ozirom na naše dekanijske razmere.

Poročevalec ne odobruje pridig, ki nikdar ne gredo v živo. »Mit der ethischen Aufgabe« — govori dr. Keppler — »kann es die Predigt in heutiger Zeit nicht ernst genug nehmen. Wir haben unser Moralgesetz nicht zu reformieren und nicht zu revidieren, sondern zu verkünden und zu begründen, auf die modernen Verhältnisse anzuwenden und auch den modernen Menschen darauf zu verpflichten. Wir verlangen Gehorsam gegen dasselbe auch von einem Geschlecht, dessen schlimmste Krankheit Zuchtlosigkeit und Ordnungslosigkeit ist, dem man von rechts und links einredet, daß es autonom sei, daß ein ins Gewissen eingreifendes äußeres Sittengesetz eine unerträgliche Freiheitsbindung sei, daß Gesetzesgehorsam sittlich wertlos sei. Dem gegenüber werden wir die Notwendigkeit auch einer ethischen Autorität und die sittliche Bedeutung des Gehorsams gegen sie betonen, und wir werden so unmodern sein, zu diesem Gehorsam sogar auch mit den Motiven der Furcht und Strafe, mit den Vorstellungen von Tod, Gericht, Hölle zu erziehen.«

Neki p. kapucin mi je rekel: vsako leto je treba enkrat pridigati o pripravi za sv. spoved, posebno o kesu; Keppler priporoča tolažilne govore; naš knezoškof priporočajo poleg drugih tudi zlasti govore o vzgoji; poročevalec meni, da bi bila enkrat na leto umestna prisrčna pridiga za može in za fante. Nečistosti marsikje nimajo Bog ve kaj za greh; ponočevanje se zdi fantovska »pravica« itd. Torej so brezdvomno potrebne pridige o čednostih, ki so nasprotno pregreham, ki se najbolj kažejo, n. pr. o pravičnosti, zmernosti itd. Temeljno podlago bodo

delale pridige o Jezusu,¹ o sv. Rešnjem Telesu, o Srcu Jezusovem, v sv. maši, o milosti božji, o molitvi, o štirih poslednjih rečeh. Potrebne so pridige o ljubezni do bližnjega, ker je je tako malo; o usmiljenju do siromakov, ker so ljudje tako grozovito skopi; o grešnih priložnostih; o slabih in dobrih časnikih (vsako leto enkrat), o pokorščini do predstojnikov, o poslih, o stanovskih dolžnostih, o ljubezni do sv. Cerkve.

Politizirati — direktno na prižnici ni primerno; pač pa je treba zmeraj poudarjati, da morajo tudi politiko in vse javno življenje voditi trdna krščanska načela. Kakor je za posameznika dušno zveličanje prvo in najvažnejše vprašanje, tako je tudi za skupino vernikov vera važna, in nobena privatna zadeva. Splošno veljavnega pravila se za to stvar ne more postaviti; ob danih prilikah boče dušni pastir previdno presojal, ali se sme kaj spraviti na prižnico ali ne.

Kaj pa svarilni govori? To je stvar, s katero si marsikateri župnik pokvari vse pastirsko delovanje, če nese vsako reč gorko na prižnico. Duhovnika se rad prime nek pesimizem, in to je po besedi Keplérjevi hud sovražnik pridigarstva. Svariti se mora, a le splošno znane in gotove stvari, toda vselej mirno in resnobno, nikdar zbadljivo in sarkastično. Ponzal sem župnika, ki k nerodnostim ni rad molčal, a če je le mogel, je reč opravil na štiri oči — redkokdaj je očitno svaril. Brez dvoma je imel prav, saj tako svarjenje je šiba, in šiba se ima rabiti vedno poredkoma. Keplér pravi: »Es gibt so manche falsche Töne, die allein schon alles verderben können: Der Korporalston, der leichte Ton, der süßliche Ton, der saure Ton, der bittere und herbe Ton, der unwürdige Ton, der grimige Ton, der zornige Ton.« Lahko uganemo, kdaj najlažje pridemo v napačne »tone«. A župnik, ki bi rabil samo krtačo, a nikdar šibe, da bi iztepel prah in madeže, bi težko storil svojo dolžnost. Prerok Izaija pravi: »Kakor trobenta povzdigni svoj glas in oznanuj ljudstvu njegove pregrehe!« Mehki brus le blati, preveč trd krha; a srednje trd dobro brusi, tako govori naš kmet.

4. Kakšna naj bo oblika pridige?

V navado je prišla neka šablonska delitev govorove snovi; mnogi to pobijajo, a če tudi ni, da bi se take oblike ravno morali držati, vendar logična razdelitev močno olajša govorniku spomin in vernikom poslušanje. Sicer pa moremo o obliki govoriti samo pri pisani pridigi. Starejši gospodje govoré naj-

¹ Kristusa boš oznanjeval, če boš rad meditiral po Meschlerjevi knjigi: »Das Leben Jesu«. Koliko lepih misli dobiš v tem delu! In kar je največ, več božjega duha bo v tvoji besedi.

rajše po načrtu; nekaterim pridigarjem je pisana pridiga celo ovira, kakor mreža, v katero se zapletajo misli. Vendar v obče je najbolj priporočljivo pridige pisati. Zidanje gre najlepše izpod rok, če priskrbi arhitekt ne samo podrobno skico, ampak tudi podrobne načrte. Ako govori pridigar po skici, mora podrobne načrte delati šele na prižnici, vsled česar se morda pridiga preveč raztegne ali pa se vrine kak manj srečen lapsus linguae.

Učitelji pastirstva (gl. prof. A. Zupančiča »Pastirstvo«, str. 164) splošno priporočajo vse pridige pisati. Ljubljanska prva sinoda (str. 159) naroča: »Ut omnes iuniores sacerdotes saltem per decem annos omnes conciones vel plane scribant, vel saltem elenchum secundum partes principales conficiant.«

Jasno je, da se mora vsaj pridigarjem-začetnikom odločno svetovati: pišite svoje pridige! Če pridigo spišeš, morda res ne bo najboljša, a pri tem si prisiljen duševno delati, okoli sebe nakopičiš celo kopo knjig: sv. pismo, dogmatiko, moralko, Filoteo, Tomaža Kempčana itd. Tako si pridigal sam sebi prej kakor poslušalcem v cerkvi. Pridiga te zanese na razna polja ascetike, ki je v času pogostega sv. obhajila postala tako aktualna, te prisili, da poiščeš stare šolske knjige, in te navadi na študij. Dr. Keppler pravi, da moramo podati: »Unser Eigenes« in »Unser Bestes«. Tega ni mogoče brez priprave. Torej pero v roke! »Die Arbeit mit der Feder wirkt immer bildend.« (Dr. Keppler.) Rajni dekan Hofstetter je ob vizitaciji prišel k meni in mi je rekel, naj mu pokažem pridige. Malo me je to osupnilo, a škodovalo ni.

Ugovor: Kdaj pa naj pišem? Nimam časa. V soboto se s pisano pridigo težko prične, snov je treba odbrati začetkom tedna, med tednom se širi in izdeluje v glavi, potem vrže na papir. Sicer pa, če meniš, da res ne moreš, ti bo Bog tudi spregledal, če so bila tvoja druga dela bolj važna in potrebna kakor nedeljska pridiga.

Redno naj ne bo pridiga dolga čez pol ure, samo o kakih posebnih prilikah morda kaj več. Tako je hotel imeti sv. Frančišek Saleški, in njemu smemo verjeti, da ima prav.

5. Predavanje pridige.

Demosten je na vprašanje, kaj je pri govoru prvo, odgovoril: 1. predavanje, 2. predavanje, 3. predavanje. Tudi bolj slaba pridiga naredi efekt, če se dobro govori; a najbolj tehtna ne doseže namena, če je predavanje pomanjkljivo. Rajni dr. Gogala je bil morda najboljši pridigar svojega časa; ko je imel dve leti v stolnici postne pridige, je bila cerkev vsak večer natlačeno polna. Tako si je n. pr. še sedaj živeči profesor dr. Nejedli redno izbral prostor pri oltarju nasproti prižnici.

Po dr. Gogalovi smrti je dr. Fr. Lampe izdal dva zvezka Gogalovih pridig; te pridige na papirju, sicer učene, niso Bog ve kaj posebnega, kar je dr. Fr. Lampe sam priznal. Kaj je tako vleklo Ljubljance h Gogalovim pridigam? Njegovo markantno predavanje.

Zato bomo priznali dr. Kepplerjevemu stavku: »Man dürfte füglich den Vortrag, der den ganzen Erfolg der Predigt gefährden oder mächtig fördern kann, gerade so wie die Ausarbeitung der Predigt als Gewissenspflicht behandeln.«

Po navadi pravimo: vsak pove, kakor zna, in mislimo, da se tu ne da veliko priučiti. Ali stari rek trdi: poeta nascitur, orator fit. Žal, da se za predavanje pridig premalo potrudimo. Sčasoma se morda izcimijo v predavanju napake, ki so zoprne poslušalcem in znatno zmanjšajo sad pridigi. »Darauf nicht zu achten, ist Pflichtwidrigkeit und große Torheit. Mehr Achtung vor der Majestät des Wortes, vollends vor der Majestät des Wortes Gottes! Was für ein geheimnisvolles, machtvolles Wesen ist das öffentlich gesprochene Wort . . . In die Predigt weht dazu noch ein Hauch des Gottesgeistes herein.«

O predavanju samo nekaj opazk:

1. Govori tako, da boš slišal sam sebe.
2. Govori počasi! Kjer narediš v pisavi vejico in piko, prenehaj, pa ne malo, veliko, posebno v začetku govora, ko vlada po cerkvi še raztresenost. Ti moraš poslušalce navezati na svoj govor, da bodo s teboj vred mislili, in to dosežeš le tedaj, če govoriš počasi. Pazljiv biti ni lahko posebno za neuke, raztresene, zaspane, trudne ljudi. Če vidiš, da te ne poslušajo, le povečaj pavzo, izpremeni glas in poglej po ljudeh, takoj bo nekaj boljše. Če govoriš naglo, da beseda besedo pobija, je tvoja pridiga brezuspešna in kolika škoda, če ljudje ne poslušajo, spijo ali pa se izgovarjajo: nič nismo zastopili. Tudi slabega govornika razumejo, samo če govori počasi.

3. Govori razločno, posebno konec besede in stavkov, zlasti v velikih cerkvah.

4. Govori naravno, tako kakor govoriš v družbi. Morda bo pri enem ali drugem postala beseda malo predomača, pa manjša bo ta napaka, kakor če zaideš v zoprni »pridigarški« glas, nenaravni »pathos«, kričanje ali v še zoprnejšo afektiranost.

6. Oseba pridigarjeva.

Ne spuščamo se v to, kako vpliva postava, obličje, oko, glas govornika na poslušalce, tu hočemo poudariti samo to, da je treba pridigarju notranje pobožnosti, da bo njegov trud tudi Bog blagoslovil. »Na prižnici stojita,« pravi neki svetnik, »vedno dva pridigarja, enega vidite, drugega, Sv. Duha, ne

vidite.« Duhovnik mora biti tak, da bo vreden božje pomoči. »Qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum« (Jan. 15, 5) velja posebno o pridigarju. Sv. Duh pa išče bivališča, kjer je molitev, ponižnost, milost božja.

Newman je rekel, da primeri vsakega pridigarja na kvadrat. Če mi kdo pove, kako dolga je miza, še ne vem, kako velika je miza, če ne vem obenem, kako široka je miza. Tako merim duhovnika ne samo po tem, kakršen je na prižnici, ampak kakršen je tudi pod prižnico. Verniki čutijo, da mora biti beseda božja takorekoč v pridigarju v telešena; če tega ne vidijo, potem ostane govornik »aes sonans«. Avtoritete nima; pa zapravi jo ne samo sebi, ampak še drugim s obratom. Kakšno moč bo imela pridiga, če se pridigar pregreši zoper zmernost, v nedeljo pa na prižnici pridiguje zoper pijanost? Zato je prvo, da duhovnik po večkratni spovedi ohrani milost božjo. Obenem je treba molitve. Nekdo je rekel, da dobro pridigati se uči duhovnik na kolenih, ne v šolah. Vsako soboto zmoli vsaj en rožnivenec za svojo nedeljsko pridigo.

Posebno važno pa je, da ohraniš čist namen, in ta je čast božja in zveličanje duš. Umetniki in pridigarji so menda najbolj nagnjeni k ničemurnosti. Ničemurnost pa je — kakor je rekel Bismark — dolg na gruntu. Morda ne naredi napuh nikjer toliko zla, kakor na prižnici. Duhovnika oropa božjega blagoslova, in ker ne more ali noče skriti, da mu gre za lastno čast, tudi ljudje kmalu to opazijo, s čemer se pridigar le osmeši, prižnico pa žalostno oskrunja. Sv. Pavel pravi o takih — adulterant verbum Dei. To je velika nevarnost, kateri je izpostavljen vsak duhovnik, posebno pa mlajši, nadarjenejši. Krivoverci so bili večinoma dobri govorniki. Zato je kaj nespametno tisto hvalisanje mladih gospodov, ko prvokrat nastopijo na prižnici.

Končamo. Stinger in dr. Keppler, oba imata v svojih knjigah odstavek, katerega sta nasloвила »Predigtmüdigkeit«, češ, ljudje so se pridig naveličali, pa tudi duhovniki so se pridigati naveličali, češ, saj nič ne pomaga. Temu nasproti kliče Keppler: »Nichts und niemand auf der Welt, nicht einmal die eigene Schwäche soll unsern Eifer und unsere Freudigkeit, das Wort Gottes zu verkündigen, dauernd herabstimmen . . . Wir sind Führer und Feldherren im großen Geisterkampf der Gegenwart. — Unser Heer ist bedroht von der Pest des Unglaubens und der Unzucht. Jeden Sonntag gebietet uns unser Amt mitten in unser Volk zu treten und zu ihm zu reden. Es stellt uns nicht bloß menschliche Worte des Trostes und der Stärkung, nicht bloß menschliche Willenskräfte zur Verfügung, sondern Gottesworte, Erlöserworte, Kräfte einer anderen Welt. Und wir zweifeln, ob unsere Predigt noch etwas wirken könne?»

Tausende von Kanzeln sind unser, Tausende von Menschen umlagern sie. Jeden Sonn- und Feiertag werden Tausende von Predigten gehalten. Und wir zweifeln, ob die Predigt noch eine Macht sei? Wenn sie es nicht wäre, läge die Schuld an uns und an unseren Zweifeln, daran, daß wir zweifeln, wo wir nichts sollten als hoffen, arbeiten und wirken.«

Labor vester non est inanis in Domino. (I. Kor. 15, 58.)

Četrta postna nedelja.

1. Postni čas — čas poboljšanja.

IV.

Velika množica ljudi je šla za njim ...
bila je pa blizu velika noč. Jan. 6, 2.

Sv. evangelij nam pripoveduje, da je Gospod množicam, ki so šle za njim iskat si živeža za dušo, poslušat zveličanske nauke, dvakrat preskrbel tudi hrane za telo, katere jim je pomanjkovalo v samotnih krajih, kjer je Zveličar takrat učil. Ko je bil Jezus storil čudež, o katerem beremo v današnjem evangeliju, približevala se je velika noč, judovski praznik. Kakor vse v Gospodovem življenju, pomenljivo je tudi to za prihodnje čase. To čudežno nasičenje, s katerim je Jezus razveselil 5000 mož, bilo je predpoda še bolj čudne pojedine, katero je vernikom pripravil v sv. obhajilu, pa tudi nebeške gostije, h kateri kliče slehernega kristjana. Evangelijske pojedine so se udeležili tisti ljudje — in bila jih je velika množica — ki so šli za Jezusom, zvesto ga poslušali in se tako s svojo gorečnostjo vredne storili.

Tudi za nas, dragi v Kristusu, se bliža velika noč, največji krščanski praznik. Sveta Cerkev, ki ukazuje brati sveti evangelij, nas spominja tiste čudežne večerje, ki jo je Gospod vernikom zapustil v svetem obhajilu. Ona želi, celó zapoveduje, da bi verniki kar trumoma hiteli za Jezusom ter bili od njega duševno pokrepčani in nasičeni. Kdor pa hoče k sv. obhajilu pristopiti in tu prejeti tudi zastavo nebeške pojedine, tisti se mora vredno pripraviti. — Iz tega namena tudi zdaj o velikonočnem času »velika množica ljudi« pride k Jezusovim namestnikom v spovednicah, da bi si očistili svojo vest, slišali zveličanske nauke in se z Jezusom sprijaznili. Blagor mu, kdor pri spovednici doseže ta vzvišeni namen. Vsakemu je to mogoče, če vredno opravi četrti pogoj zakramenta sv. pokore, namreč sveto spoved. To pa bo laže izpolnil, ako vé:

a) česa in

b) kako naj se izpoveduje?

kar želim zdaj pojasniti v imenu Jezusovem.

I. Na vprašanje: Česa se mora človek izpovedovati? odgovori nam deloma že katekizem, ki pravi: »Spoved je skesana obtožba storjenih grehov pred postavljenim mašnikom zato, da bi se od njega dobila sveta odveza.« Kdor torej pride k spovedi, obtožuje naj se svojih grehov, ne pa da bi morda našteval svoje dobre lastnosti, čednosti in hvalevredna dejanja, katerih eno ali drugo skoro vsak človek semtertje stori.

a) Pravih reči se torej tisti izpoveduje, ki se obtožuje svojih grehov. Stroga dolžnost za kristjana je, da se izpove vseh smrtnih grehov, katerih se je spomnil pri skrbnem izpraševanju vesti. Takó se jih mora obtožiti, kakor se pred Bogom spozna krivega, in mašnik, ako mu jih hoče odvezati namesto Boga, mora jih vedeti. Sveti tridentinski zbor (ses. 14. c. 5.) naklada to dolžnost, da se je treba obtožiti vseh smrtnih grehov, storjenih od zadnje dobre spovedi, sicer se ne more pričakovati odpuščanja.

Glede malih grehov pa uči sveti zbor, da se jih sicer ni treba izpovedovati, ker se zamorejo izbrisati tudi po drugih pomočkih, vendar pa je to dobro in zveličavno, in sicer iz več vzrokov. Vselej ne vemo za gotovo, ali je to, kar imamo mi za mal greh, res samo odpustljiv, utegne biti tudi velik greh. V tem slučaju bi bili v nevarnosti neveljavno se izpovedati, če bi se dotičnega greha ne obtožili. Gotovo je koristno, če se malih grehov izpovedujemo; ker so tako po sveti odvezi odpuščeni, odpade nam vsaj en del časnih kazni, katere bi morali sicer s spokornimi deli ali v vicah izbrisati. Zato so se bogaboječi verniki že od nekdanj malih grehov in nepopolnosti izpovedovali in tudi za nas je potrebno, ako hočemo vedno čistejši postajati.

Kar se tiče dvomljivih grehov, je najbolj varno, da se ta dvom razodene v spovedi. Če kdo dvomi, ali je storjeni greh velik ali majhen, je tem bolje izpovedati se ga, ker mašnik bo laže prav razsodil, in nevednež pa tudi slepotnež celó velike napake šteje le za majhne. V dvomu, če se je kdo storjenega greha izpovedal ali ne, je najbolje se ga obtožiti. Le bojzljive in sumljive osebe ne smejo vedno ponavljati svojih dvomov in pomislekov, ker sicer nikoli ne pridejo do pokoja.

b) Ni zadosti, da se kristjan izpove vseh smrtnih grehov, katerih se je spomnil pri izpraševanju vesti, obtožiti se jih mora tudi po številu. Ker se noben smrtni greh ne sme vedoma zamolčati, sledi samo od sebe, da se mora naznaniti, kolikrat je bil vsak posamezen greh storjen, ker je posamezni greh, kadar se stori, zase zopet nova posebna hudobija. To je

prav naravno; saj ni vse eno, ali je človek samo enkrat, ali pa pet-, deset- ali še večkrat storil en in isti greh. Kdor bi vedoma naznanil manjše število, misleč, da bo laže odvezo zadobil, izpovedal se je neveljavno, ker je ravno toliko grehov zamolčal, za kolikor je njih število zmanjšal. — Če pa števila grehov za gotovo ne vé, naj ga naznani po priliki ali približno. Pri zelo navadnih grehah, n. pr. sovraštvu, pijančevanju, kletvini, nečistovanju, lahko nazaj pomisli: ali se je zgodilo vsak teden, morda vsak dan.

c) Razen števila težkih grehov se moramo tudi potrebnih okoliščin izpovedati. Kraj, čas, osebe, vpričo katerih se je greh storil, imenujejo se okoliščine greha. Po takih okoliščinah se more spoznati velikost kakega greha.

So pa okoliščine, ki izpremene vrsto (pleme) greha, t. j. ki storé, da iz greha postane druge vrste greh ali dobi drugo ime. N. pr. če kdo kaj na skrivnem vzame, je to tatvina, ako pa vzame sveto reč na svetem kraju, postane taka tatvina božji rop. Ako kdo pravi, da je nečistoval, to še ni dovolj, mora tudi povedati, kake vrste greh je storil, ali s samskimi, zakonskimi, sorodnimi. Take okoliščine se lahko nahajajo pri vseh večjih grehah; in te se morajo povedati, kakor veleva sveti tridentinski zbor.

So zopet okoliščine, ki iz malega greha lahko naredé smrten greh. Marsikaj je samo na sebi le majhen greh, pa po okoliščinah postane velik. N. pr. če bi se bil kdo zlagal in bi radi tega njegov bližnji trpel veliko škodo, gotovo bi ne zadostovalo, ko bi rekel, da se je lagal, povedati mora tudi, koliko škode je iz tega izviralo. Če kdo kaj nespodobnega lahkomišljeno izreče, je to odpustljiv greh; ako se pa nedolžni zbog tega zelo pohujša in zabrede v greh, je pa velik greh. Take okoliščine je treba naznaniti, ker po njih je mali greh postal smrtni, in tak se mora vselej izpovedati.

So pa tudi okoliščine, ki sicer ne izpremené vrste greha, pa vendar greh obtežé ali povečajo. N. pr. če se siromaku kaj ukrade, vpričo nedolžnih otrok nespodobno govori ali kolne, če se v nedeljo, v postu . . . upijani, v nečistih mislih dolgo zadrži ali kaj s posebno hudobnostjo izvrši . . . so to okoliščine, ki sicer greha v drugega ne izpremené, vendar pa zelo obtežé in povečajo. Dasi sveti tridentinski zbor naravnost ne zapoveduje se jih izpovedati, vendar se samo po sebi razume, da se naj razodenejo, ker le potem bo mogel spovednik izreči določno sodbo.

Ako torej pri izpraševanju vesti najdeš okoliščine, ki obtežé tvoje grehe in jih zvišujejo, zapomni si jih ter naznani pri spovedi. Taka natančnost te obvaruje pred nepopolno spovedjo in stori, da si potem mirnega srca.

Kakor si pa mora človek prizadevati, da bo prav razodel okoliščine, vendar mora skrbno paziti, da ne bo katere o s e b e

z imenom naznanil ali pa pripovedoval nepotrebnih reči, in vselej paziti, da se bo vkljub (kočljivi) lastnosti greha vselej spoštljivo izrazil. Ime sokrivca ni potrebno, pač pa njegov značaj, n. pr. sorodnik; ime samo ne vpliva ne na vrsto, ne na velikost greha, zato se oseba ne sme pri spovedniku pripraviti ob čast. — Preveč tisti govoré, ki bi radi pripovedovali cele prigodbé iz svojega življenja, akoravno te niti vrste, niti števila, niti velikosti greha ne izpremené; križe in težave, revščino, bolezní itd. bi razkladali, na prave grehe pa nekako pozabijo. — Vsa sirovost in nespodobnost besed, s katerimi se tuintam gotovi grehi zaznamujejo, nasprotuje svetosti kraja in dejanja.

Tako vemo, česa se nam je izpovedovati, zdaj nam je še treba vedeti, kako se moramo grehov po njih številu in okoliščinah obtoževati, da bomo zadobili odpuščanje.

II. Če bi ti, kristjan moj, pomislil, da kot ubog grešnik prideš pred obličje vsegavednega Boga, da se mašniku izpoveduješ le namesto Boga, da je to ravno tako dobro, kakor bi Jezus vidno pred teboj sedel: kako bi ti bilo pri srcu, kako bi se obtoževal? O gotovo bi zbral vse svoje duševne moči, s skesanim srcem bi predenj padel ter mu pokazal svojo grešno revó. Tako pa se moraš vselej izpovedovati, da dobiš odpuščanje. Ako hočeš, da bo tvoja spoved prava,

a) obtožuj se ponižno. »Ker se je človek« — pravi sv. Gregor — »z napuhom od Boga odločil, more spokornik le po stezi ponižnosti zopet k Bogu priti.« Ponižno izpovedovati se pravi, pred Bogom svojo nehvaležnost spoznati in ga prositi za milost, pred spovednikom svojo nevrednost obstati in ga odveze prositi, in v zavednosti lastne krivde pripovedovati svoje grehe, ne pa tujih. Kdor se ponižno izpoveduje, ne govori o svojih čednostih in dobrih delih kakor farizej, temveč le o svoji grešni reví, kakor cestinar. Ponižni izpovedanec je hvaležen za vprašanja, ki jih spovednik nanj stavi, ne umika se z odgovorom, ako se mašniku potrebno zdi bolj nadrobno kako stvar preiskati; ni razžaljen, če ga mašnik svári, če ga živo spominja njegovega nevarnega stanu, podvrže se njegovi sodbi, kakor božji sodbi. V vsem svojem obnašanju, pogledu, obleki, govoru je ponižen. Tak izpovedanec se čuti kot ubovega grešnika, spovednika pa ima kot za svojega sodnika, in po njegovem navodu uravna svoje mišljenje.

Zgled imamo na francoskem kralju Ludoviku IX., ki se je izpovedoval vsak petek. Boječ se, da bi se spovednik preveč oziral na njegovo kraljevsko čast, je rekel: »Moj oče, prosim vas, ne glejte na mojo oblast, nego le na moje grehe.«

Ako se torej izpoveduješ, ponižaj se iz vsega srca in pomisli, da spoved sama na sebi je že dejanje velikega ponižanja, in zato jo je Zveličar vpeljal, da napuh, ki tiči v vsakem grehu, zatré. Ne bodi svojeglaven in nevoljen, če se ti po tvojih željah

ne izteče; ne razodevaj svojega dušnega stanu, ako morda nisi zadobil odveze, okolistoječim s tem, da jo osorno od spovednice potegneš in naravnost vun greš; vedi, da je to znamenje kljubovanja in grešnega žela, ne pa spokorne ponižnosti.

b) Kdor se hoče prav izpovedati, mora biti odkritosrčen. Grešnik se mora tako obtožiti, kakor se pred Bogom krivega spozna. Odkritosrčen je tisti, ki tako govori, kakor misli, ničesar ne zamolči, kar je imel povedati, nima postranskih misli in zvičaj, kako bi bližnjega prekanil. So tudi taki ljudje, ki se sicer obtožijo vseh grehov po številu in okoliščinah, pa njih spoved vendar ni odkritosrčna. Motijo in slepijo spovednika glede svojega dušnega stanu s tem, da si prizadevajo velikost in hudobijo svojih grehov zmanjšati, ker se zavoljo njih izgovarjajo ali jih pa olepšavajo. Pri teh ni odkritosrčnosti. Preklinjevalec se izgovarja, da so ga drugi jezili, in tako krivdo zvrča na druge; da se pa sam ni nič krotil, noče vedeti. Tat se izgovarja s pretvezo, da se je le odškodoval za prejšnja poškodovanja. Nečistnik se olepšuje, rekoč, da so drugi še veliko grše reči počenjali. Tako se hoče le boljšega kazati, kakor je v resnici. Ali odkritosrčna obtožba je neizogibno potrebna, ker le o njej veljajo besede apostola (1. Jan. 1, 9.): »Ako se izpovemo svojih grehov, je Bog zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.«

Zavoljo pomanjkanja odkritosrčnosti je toliko spovedi neveljavnih in božjeropnih. Kaj je storiti človeku, da ne bo v to nesrečo prišel? Predvsem, da se ne bo sramoval odkritosrčno se izpovedati.

Grešnik naj pazi, da ne zabrede v zanjke satanove, ki mu zdaj nazaj dá sramežljivost, katero mu je bil vzel pri storjenem grehu. Pomisli naj, da spoved brez odkritosrčnosti ne more dati odpuščanja, da je nov velik greh, božji rop, ki vodi v večno pogubo. Božjeropno bi bilo nato tudi sv. obhajilo, prav lahko tudi prihodnje spovedi in prejemanje drugih sv. zakramentov — in da to vodi v dušno slepoto in okamenelost in slednjič v pogubo, pač sleherni lahko spozna. — Zraven pa naj tudi pomisli, da je boljše enemu samemu mašniku, ki je k večnemu molčanju zavezan, grehov se izpovedati, kakor pa živeti v vednem nepokoju, nesrečno umreti in sodnji dan pred vsem svetom osramočen biti. In ako bi se vendar še bal ter sramoval in bi kar ne mogel s kakim ostudnim grehom na dan, ubogaj saj ta svet: Reci spovedniku: »Še nekaj imam, kar ne vem, kako bi se izpovedal«; — in on ti bo že pomagal, da ga boš razodel. Ali pa se premačaj in ga najprej povej, drugo bo šlo potem lahko. Ne boj se, to osramotenje ti bo služilo v zveličanje.

Ako bi se pa vendarle primerilo, da bi bil kaj zamolčal, pomisli: ali se je to zgodilo po zadolženju ali brez zadolženja. Če se je to zgodilo brez tvoje krivde, je tvoja spoved

veljavna, ti dobiš odpuščanje, da si le vse druge pogoje natanko izpolnil. Kakor hitro se pa spomniš pozabljenega greha, obtoži se ga koj, če je mogoče, ali pri prvi spovedi, katere predolgo ne odlašaj. — Grešnik, ki je po zadolženju pri spovedi zamolčal velik greh ali s premislekom, iz strahu, iz napačne sramežljivosti, ali iz grešne zanikarnosti v izpraševanju vesti, storil je božji rop ter ni od nebena greha dobil odpuščanja. Zdaj ni dolžan le zamolčanega greha se izpovedati, nego je dolžan tudi povedati, pri kolikih spovedih ga je zamolčal. Vse spovedi od zamolčanega greha sem mora vestno ponoviti; povedati, kolikokrat je v takem grešnem stanu prejel sv. obhajilo (morda celo o velikonočnem času); med tem tudi prejemal kake druge zakramente (sv. birmo, sv. zakon, sv. poslednje olje). In če se je to dolgo godilo, utegne biti najboljše, da (po navodu spovednikovem) opravi veliko spoved. Katekizem že nas uči, da je velika (dolga) spoved potrebna tistim, katerih spovedi so bile iz kateregakoli vzroka neveljavne.

c) Slednjič mora prava spoved biti razločna. Grešnik se mora tako obtožiti, da bo spovednik mogel vse prav razumeti in spoznati dušni stan. — Govoriti mora zastopno, ne pretiho, ne preglasno, tako da ga mašnik lahko sliši, ne pa okolistoječi, in mu ni treba z vprašanji vmes segati. — Pri obtožbi se ne sme posluževati splošnih negotovih besed, kakor n. pr.: »nisem Boga ljubil; slabo sem mislil, govoril,« ker iz tega se ne more spoznati dušni stan. Tudi ne pogojno: »Če sem se lagal, če sem zaklel, če sem kaj ukradel...« Ali pa: »Pregrešil sem se zoper 1., 2., 5... zapoved božjo.« Kako? Teга pač spovednik ne vé. Razločna je spoved tedaj, ako se grehi z imenom zaznamujejo in se pove vrsta. Tako natanko, kolikor je mogoče, naj se greh opiše, da ga mašnik spozna. Ne zadostuje, da izpovedanec kak greh v besedo (izraz) vklene, katera navadno stvari ne zaznamuje; ni dosti, kar si ti misliš pod tem imenom, tudi mašnik mora to vedeti. N. pr. nekateri se izpovedujejo nečistih dejanj z besedo: da so imeli nečiste želje. — Razločna je obtožba, ako se godi v gotovem redu. Ni prav, da grešnik vse križem pripoveduje, komaj en greh izusti in še njegovih okoliščin ne razodene, že drugega pritakne. Eno zadevo najprej razložiti, potem šele k drugi preiti; ne pa vsega zmešati. Kdor se zmedeno izpoveduje, že s tem kaže, da si ni dobro vesti izprašal.

Tako sem ti razložil, dragi kristjan, kaj in kako se moraš izpovedovati, da boš opravil dobro spoved. Kadar greš k spovedi, misli si, da je zadnja v tvojem življenju in brez dvoma se boš dobro obtožil ter se v njej udeležil obilnih milosti, katere je usmiljeni Jezus shranil v tej zakladnici. Le nasleduj ga tudi ti z množico današnjega evangelija, poslušaj nje-

gove svête in nauke, ubogaj jih, in tudi tebe bo on čudežno razveselil kaor pettisočero množico, pokrepčal te bo dušno (in telesno), kakor je obljubil skesanemu spokorniku; in še več, on ne bo zbežal od tebe, kakor od množice, temveč ti bo dopustil, da si ga postaviš za kralja svojega srca, v katero bo osebno svoj veličastni vhod obhajal v velikonočnem sv. obhajilu. Amen.

Ant. žlogar.

2. Sv. maša — vir vseh milosti.

V. Kako je ustanovil Kristus daritev sv. maše in zakaj?

Skoraj ne poznam besede, ki bi bila slajša človeškemu srcu, kot je beseda, ki jo je izpregovoril Bog po preroku Miheju izvoljenemu izraelskemu ljudstvu: »Ljubim vas.« (Mih. 1.) Ljubezen ta je bila močna, dejanska; izkazoval jo je Bog svojemu ljudstvu na izreden način; zato je hotel biti imenovan Bog Abrahamov, Izakov, Jakobov. S silno roko je iztrgal to ljudstvo iz egiptovske sužnosti ter ga pripeljal do velike moči; razsvitljeval je Izrael, osrečeval s svojo navzočnostjo, pošiljal mu preroke, ki so ga učili in tolažili v dnevih preizkušnje . . . Vso nepretrgano verigo dobrot pa je klical Izraelu v spomin s pomenljivo besedo: »Ljubim vas!«

Toda Izrael ni edino ljudstvo, kateremu je Bog s tako nežnimi besedami zatrjeval svojo veliko ljubezen ter jo tudi dejansko izkazoval. Obrnem se do tebe, drago krščansko ljudstvo, kateremu je bil izraelski narod le slaba predpoda! Mar li ne veljajo besede velikega Boga: »Ljubim vas« v neskončno višji meri vam? Pokličite si v spomin vse brezkončne dobrote njegove . . . Oropani po Adamovi nepokorščini ter izgnani z zemškega in večnega raja smo se zasmilili milemu Boгу. Ta Bog je svet tako močno ljubil, da je poslal svojeга Sina kot Odrašenika na zemljo; ta naj zadosti božji pravici ter nas otme večne smrti, pridobi naj nam zopet izgubljeni raj ter odpre vrata vanj. In glejte! Zgodilo se je! »Prikazala se je dobrota in ljubezen Boga, našega Odrašenika.« (Tit.) Večni božji Sin »je postal meso po Sv. Duhu iz Marije Device ter postal človek.« (Symb. Const.) Kako so se čudili angeli, ko so videli tega Sina božjega hoditi po obljubljeni deželi v človeški podobi! Solnce je obsevalo njegovo glavo, ko je deleč dobrote hodil okrog med ljudstvom; zbor zvezd je zrl nanj, ko je čul v ponočnih molitvah; vetrovi so božali njegova lica; gore in doline so čule njegove besede, ki so padale v srca kot blagodejna, oživljajoča rosa; s solzami in potom je močil zemljo; naposled jo je poškopril s svojo krvjo . . . In srečni ljudje so lahko vzklikali: »In videli smo njegovo veličastvo, kakor veličastvo Edinorojenega od Očeta, polnega milosti in resnice.« (Jan. 1.) Zakaj pač je prišel Sin božji na zemljo?

Sv. Avguštin nam odgovori: »Zato je prišla večna Beseda na svet, da bi pokazala človeku, kako ga ljubi.« Da, na Sinu božjem se je udejstvovala na čudovit način beseda sv. Janeza Ev.: »Bog je ljubezen.« Saj je dihala celo življenje Kristusovo samo ljubezen; vse delovanje njegovo je obžarjala solčna božja ljubezen, kakor obžarja jutranje solnce vrhove gorâ... Ljubezen ta je odsevala iz betlehemskega hlevčka, iz nazareške hišice, iz Kane Galileje ter vseh krajev sv. dežele, ki jih je osrečil in posvetil s svojo navzočnostjo. Te ljubezni pa niso mogle omajati in ugasiti niti solze, ki jih je prejokal Jezus za nas, niti trpljenje, niti preganjanje, tudi ne smrt... V največjem sijaju, da v nekaki nam nezapopadljivi potratnosti pa se je pokazala ta božja ljubezen v zadnjih urah Jezusovega življenja, ko se je prekosila samo sebe ter dosegla svoj vrhunec... Vsi žarki te božje ljubezni so se takorekoč strnili na eno samo točko pri zadnji večerji in na križu, ko je skončeval svoje odrešilno delo na zemlji ter jemal slovo od zemlje, hoteč se vrniti k svojemu nebeškemu Očetu. Hitro se je bližal trenutek, da zapusti svoje ter kot izvržek ljudi ter kot grehe noseče Jagnje božje ponese na Kalvarijo sramotni les križa, da bi bil na njem križan... »Ko je Jezus vedel, da je njegova ura prišla, da bi šel iz tega sveta k Očetu, ko je ljubil svoje, ki so bili na svetu, jih je ljubil do konca.« Preproste so te besede ljubljenca Jezusovega, sv. Janeza Evangelista; toda odpró nam upogled v ljubezni plamteče Jezusovo Srce. Ljubil nas je takrat z najsrajnejšo in največjo ljubeznijo, tako razlaša te besede sv. Janez Kriz.

Postavil je v naši sredi prestol milosti: na naših oltarjih se hoče za nas darovati, na njih bivati, biti hoče hrana naših duš tja do konca sveta tako dolgo, dokler ne bo prišel z veliko močjo in veličastvom sodit žive in mrtve. Tako nam je dal v spomin najdražje, kar je imel: skrivnostno svoje Telo in Kri, sebe samega z božjo in človeško naravo, z vsemi bogastvi svojega Srca; to njegovo za nas ranjeno sv. Rešnje Telo, ta njegova za nas prelita Kri naj bo za vedno vir našega veselja ter prave neminljive sreče. Kalvarijska gora se Kristusu ni zadosti urno približala. Preden se je njegova Kri izlila v svetlih potokih iz njegovih ran, jo je hotel že v kelihu skrivnostno prelititi; preden je njegovo sv. Telo bilo použito v ognju bolečin na križu, je je hotel darovati že pri zadnji večerji pod podobo kruha ter je zlomiti: Ta nekrvava daritev njegovega sv. Telesa in sv. Krvi njegove pa se po njegovi volji in oporoki njegovega ljubečega Srca obnavlja vedno tja do konca sveta.

Podajmo se v duhu k zadnji večerji ter premišljujmo s hvaležno ljubeznijo: 1. Kdaj in kako je ustanovil Jezus Kristus sv. mašo, to nekrvavo daritev nove

zaveze ter tudi preudarimo 2. vzroke, zakaj je zapustil svoji Cerkvi sv. mašo, ta neprecenljivi spomin.

I. Celo zemsko življenje našega O dre š en i k a je bilo v ostrem nasprotstvu s svetno slavo; od preprostih jasli do trdega križa vidimo na njem popolno uboštvo ter ljubko ponižnost. Čudno! V zadnjih dneh pred smrtjo ga pa začudeni vidimo, kako jezdi v slavnostnem sprevodu v prestolno mesto svojih dedov; dopolnile so se preroške, sveto-pisemske besede: »Recite sionski hčeri: Glej, tvoj kralj prihaja k tebi krotak in jezdi na oslic!« Tisoči in tisoči ga obdajajo, razprostirajo pred njim svoja oblačila, ga pozdravljajo z oljkinimi in palmovimi vejami, klanjajo se mu kot svojemu kralju, knezu miru, ustanovitelju novega božjega kraljestva na zemlji. Nasproti mu doné navdušeni pozdravi: Hozana Sinu Davidovemu, hozana na višavah!« In svojo zadnjo velikonoč na zemlji je hotel praznovati s vojimi učenci na kaj slovesen način, in to ne v kaki oddaljeni koči, temveč na sloveči gori Sion, starodavni jeruzalemski akropoli. (Ta gora je visoka krog 2500 čevljev, se zove »solnčna« ter obvladuje cel Jeruzalem.) Kakor trdi izročilo, je tukaj bival salemski kralj Melhizedek. Že leta 1048. pr. Kr. je na tej gori kralj David ustanovil svoj kraljevski sedež, tukaj mu je vdihnil Sv. Duh prekrasne psalme, ki odmevajo v vesoljni sv. Cerkvi; tu sem so prinesli skrinjo zaveze; tu se je nahajal torej prestol Jehove, pravega, nevidnega kralja izraelskega ljudstva. Raz to sv. goro je izhajala teokracija stare zaveze ter je imela ondi svoje središče; s te svete gore naj izide tudi novo, Kristusovo kraljestvo na zemlji. Hrib ta je proslavil na veke Kristus sam, ker je na njem pripravil človeštvu veličastno nebeško pojedino sv. evharistije. Od tu je izšlo iz božjih rok Zveličarjevih veličastno evharistično solnce, bela, svitla hostija, ta presveta daritev nove zaveze, tu je dozorel sladki kruh življenja; tu ima svoj izvor častitljivi mašniški stan...

Približala se je zadnja velikanoč našemu O dre š en i k u. Pričele so se povsod priprave za praznovanje. Napočil je prvi dan opresnih kruhov. (Velikonočni praznik je trajal od 15. do 21. dneva meseca nizana, kateri dnevi se skladajo z dnevi v drugi polovici našega meseca marca ali v prvi polovici aprila.) Ker se je po strogi postavi moral dne 14. nizana iz hiš odstraniti ves skvašen kruh — ki je bil po izraelskem naziranju podoba greha — so že 13. nizana hiše skrbno preiskavali z lučmi ter iskali po skvašenem kruhu, ki so ga potem dne 14. nizana ob 11. uri pod milim nebom požgali, kar ga niso do te ure použili. Kratko pred poldnem je zadonel tam od templja presunljiv glas

tromb, ki se je gotovo čul tja do Betanije. Učenci, prevzeti od prazničnega veselja, stopijo k Učeniku, rekoč: »Kje hočeš, da ti pripravimo velikonočno jagnje?« Jezus se obrne proti Petru in Janezu ter jima veli: »Pojdita v mesto; in ko bosta prišla v mesto, vaju bo srečal mož, nesoč vrč vode. Pojdita za njim v hišo, v katero bo šel ter recita hišnemu gospodarju: Učenik ti sporoča: Moj čas je prišel; pri tebi bom jedel z učenci velikonočno jagnje. Kje je soba, kjer morem jesti z učenci velikonočno jagnje? In pokazal vama bo veliko jedilno dvorano. Ondi pripravita!«

Odšla sta apostola ter našla, kakor jima je povedal Učenik. Hišni gospodar tiste hiše, v katero je šel mož z vrčem, jima je pokazal prostorno, svitlo dvorano, opremljeno z mizami in preprogami. Čegava je bila hiša, v kateri se je nahajala ta znamenita dvorana, ni znano. Nekateri trdijo, da je bila last odlične družine sv. evangelista Marka; drugi zopet, da je bil njen lastnik znani Nikodem. Dvorana ta, v kateri je hotel božji Odrešenik postaviti presveto novozavezo daritev, je postala ena najsvetejših krajev na zemlji. V njej se je prikazal Zveličar na dan svojega vstajenja svojim apostolom pri zaprtih durih ter je postavil zakrament sv. pokore. Apostola Tomaža ni bilo takrat zraven. On nikakor ni hotel takoj verovati v Kristusovo vstajenje. Čez osem dni pride Kristus na isti kraj k zbranim apostolom; med njimi je bil tudi Tomaž. Ko ga ugleda Tomaž, poklekne predenj ter ga moli z vzklikom: »Moj Gospod, moj Bog!« Tukaj je zbral Zveličar svoje učence pred svojim vnebohodom, hoteč jim dati zadnja povelja. V ravno tej dvorani so zbrani apostoli in učenci z Marijo vred pričakovali ter klicali Sv. Duha ter bili ž njim tudi napolnjeni. Tukaj so izvolili apostoli namesto nesrečnega Judeža novega tovariša sv. Matijo. Tukaj je zibelka sv. Cerkve, ker se je pred njo na besede sv. Petra izpreobrnilo tri tisoč ljudi iz vseh vetrov; od tu zopet so se razkropili apostoli križem sveta — tja so se zopet vračali. To častljivo hišo, ki jo je Bog tako odlikoval s čudežnimi dogodki, so izpremenili pozneje v cerkev, ki so jo nazivali Sionsko cerkev. Žal, da je to poslopje, četudi seveda prezidano, v oblasti nevernih Turkov. Blažena Katarina Em., ki je videla to hišo v svojem zamaknjenju, jo popisuje takole: »Na južni strani sionske gore, ne daleč od Davidovega gradu, stoji trdno, staro poslopje med košatimi zgoraj zraščeni drevesi sredi prostornega dvorišča, ki je obdano od močnega obzidja. To je bila tista hiša, kjer so prebivali junaki, hrabri vodji Davidovi, ter se urili v orožju. Preden so sezidali tempel, je stala tukaj skrinja zaveze in prerok Malahija je tukaj zapisal svoje prerokbe o presv. Zakramentu ter novozavezni daritvi. Celo poslopje je obdano naokrog s hodišči na stebrih. Iz predveže drži vhod v notraj ležečo, visoko, lepo potlakano dvorano. Stene so preprežene z lepimi zastori in preprogami, na stropu je odprtina, skozi katero se siplje svitloba v dvorano . . .«

Ko sta apostola našla to dvorano, sta hitela, da kupita enoletno brezmadežno jagnje moškega spola. Popoldne po večerni daritvi sta ponesla jagnje v templovo dvorišče, kjer sta je zaklala vpricho duhovnikov, ki so prestregli kri v zlate in srebrne skledice ter ž njo poškopili tla pred oltarjem; med tem so peli templovi zbori alelujo. Ko sta jagnje dejala iz kože ter mu vzela drob, sta je ponesla v pripravljeno dvorano; oskrbela sta tudi drog v podobi križa ter jagnje nanj pritrdila. Tako je bilo vse pripravljeno, da bi moglo biti velikonočno jagnje pečeno ob določenem času — na večer ob siju večernih zvezd. Pripravila sta apostola tudi okrogle, ploščnate opresne kruhe, spečene iz pšenične moke in vode, kateri kruh so imeli Izraelci navado lomiti. Oskrbela sta tudi grenka zelišča, ki so spominjala izraelsko ljudstvo na grenke dni egiptovske sužnosti, ter takozvano pijačo Charoseth, obstoječo iz mandelnov, orehov, jabolk ter cimeta, zmešano z vinom in jesihom. Tudi sta prinesla vina ter štiri kozarce, ki bi morali krožiti pri omizju. Vse te priprave je zahteval judovski obrednik za obed velikonočnega jagnjeta. Ta se je vršil takole: Hišni gospodar je pričel obed; vzel je v roke kozarec z vinom, ga blagoslovil ter v lepi molitvi zahvalil Boga, ker je ukazal ta obed; nato je pil iz kozarca, ki je krožil pri navzočih. Hišni gospodar si je potem umil roke ter je molil blagoslovilne molitve; vzel je grenkih zelišč, jih pomočil v pijačo Charoseth ter jih jel zauživati; ravno isto so storili navzoči. Zatem so čitali velikonočno zgodbo, kako jih je Bog na čudovit način rešil iz egiptovske sužnosti. Sedaj so napolnili z vinom drugi kozarec, peli 112. psalm: »Aleluja, prepevajate služabniki Gospodu;« nakar je gospodar blagoslovil kozarec, pil iz njega ter velel tudi navzočim piti. Ko so si vnovič umili roke, so zopet sedli za mizo. Hišni gospodar je vzel dva opresna kruha, je enega prelomil ter obe polovici položil na celi kruh. Po lepi molitvi je vzel en del zlomljenega kruha, ga je zavil v grenka zelišča, ga pomočil v Charoseth ter ga moleč použil. Sedaj pa je blagoslovil velikonočno jagnje ter ga okusil. Nato šele se je začel pravi obed velikonočnega jagnjeta, pri katerem so jedli tudi sladak kruh. Po končanem obedu si je hišni gospodar zopet umil roke, zahvalil Boga za použiti živež ter je blagoslovil tretji kozarec, pili so iz njega sam in drugi navzoči. Nato je zapelo omizje drugi del »Aleluje«. K sklepu je gospodar blagoslovil četrti kozarec ter ga izpil z gosti.

Tak je bil velikonočni obed. Ukazal ga je Bog sam v spomin na čudežno rešitev iz Egipta ter določil tudi vse obrede, po katerih se je moral natanko izvršiti. In judovsko ljudstvo, če tudi sicer zelo nestanovitno, je zvesto praznovalo velikonoč ter obed velikonočnega jagnjeta skozi več kot 2000 let — upajoč na še večjo ljubezen božjo — na prihod Odrešenika. Stoječ, s palicami v roki, za potovanje pripravljene so jedli Izraelovi sinovi velikonočno jagnje; vsak hišni gospodar je postal takorekoč du-

hovnik, ki vodi svoje pod božjim varstvom iz dežele sužnosti v deželo prostosti. Velikonočno jagnje, ki je v Izraelcih budilo tako lepe, vzvišene spomine, je bilo predpodoba božjega Jagnjeta, ki odjemlje grehe sveta ter vodi svoje iz pokvarjenega sveta v obljubljeni deželo otrok božjih; njegova prelita kri otme večne smrti tiste, ki so ž njo zaznamovani. Daritev velikonočnega jagnjeta je bilo središče božjega bogočastja v stari zavezi; Kristus, novo velikonočno jagnje, naj postane središče božjega bogočastja v novi zavezi ter naj strne obe zavezi skupaj.

Zvečerilo se je. V dvorano na Sionu je stopil Zveličar z dvanajsterimi na predvečer svojega trpljenja in svoje smrti. Tu je izvršil v sredi ljubljениh apostolov predpisani velikonočni obred, ki ga je gotovo natanko izpolnil. S tem je pa tudi naredil konec predpodobnemu izraelskemu božjemu bogočastju. Predpodobno velikonočno jagnje naj se uresniči ter se umakne najvišji skrivnosti božji do ljudi. Izgine naj spominski velikonočni obred; Gospod hoče postaviti drug, prekrasen spomenik, ki bi naj vedno v spomin klical ter obnavljal veliko njegovo odrešilno delo: veličastno novozavezno daritev ter ž njo združeno pojedino pravega nebeškega kruha. S tem velikonočnim obedom pa je hotel izkazati tudi apostolom svojo posebno ljubezen. Saj je bil tak obed ljubezni med domačimi. Jezus je hotel povabiti kot družinski gospodar svoje učence k temu obedu, hoteč s tem tudi naznaniti, da bo povabil vse ljudi kot člane svoje rodbine k svoji veliki mizi . . . In Kristus sam? Kakšna čutila so ga pač prešinjala, ko je gledal pred seboj velikonočno jagnje zaklano, spečeno, pritrjeno v podobi križa? Kako živo mu je to jagnje naznanjalo njegovo bližajočo se daritev na križu! Toda v njegovem Srcu je vladal tihi mir, neustrašen je pričakoval trpljenje in smrt. Nikdar pa še tudi ni tako ljubeznivo govoril z apostoli kot ta večer ob bridki uri slovesa.

Pozna nočna ura je že bila, ko je Kristus sredi ljubljениh učencev dokončal obred velikonočnega jagnjeta. Ko jim je v nerazumljivi ponižnosti umil še noge, je sedel ž njimi zopet za mizo.

Veliki trenutek je napočil. V dvorani vlada skrivnosten mir. Rdeča luč svetilke obseva krog mize sedeče. Na obrazih apostolov bereš otožnost; ni čuda; saj čutijo globoko v srcu grenkost slovesa od dobrega Učenika. In obličje Zveličarjevo? Nikdar še ni sijala iz njega tolika miloba, ljubezen ter nebeški odsvit božjega veličanstva . . . Apostoli beró na njem, da namerava Učenik izvršiti nekaj velikega. Kaj pač? Strmeč in začudeni ga opazujejo. Kristus hoče narediti oporo, iz katere je zagorel ves ogenj njegovega ljubezni polnega Srca v vsej polnosti.

S svojo poslednjo voljo nam je zapustil spomin tako dragocen, tako bogat, da noben razum ni v stanu ga tudi od daleč razumeti, kaj še jezik opisati . . .

»Vzel je kruh v svoje presvete roke, ga je blagoslovil, je zahvalil nebeškega Očeta, ga razlomil ter podal svojim učencem, rekoč: Vzemite in jejte, to je moje Telo, ki bo za vas dano. Potem je vzel kelih, zahvalil ter ga jim podal, rekoč: Vzemite in pijte iz njega vsi, kajti to je kri nove zaveze, ki bo za vas in mnogo drugih prelita v odpuščanje grehov.« (Mat. Mark. Luk.)

O čudotvorne besede! Besede polne moči in ljubezni! Komaj jih je Kristus kot vsemogočni stvarnik izpregovoril, kruh ni bil več kruh in vino ne več vino; podobe so sicer ostale; namesto bistva kruha in vina sta pa stopili po vsemogočni Kristusovi besedi meso in kri Gospodova. Kristus je držal v rokah samega sebe. (Sv. Avg.) Trume angelov priplavajo ter ga molijo. Tudi apostoli spoštljivo pokleknejo. Saj spoznajo in dobro čutijo, da je v tem trenutku v obeh posvečenih podobah navzoč cel, živ Kristus z dušo in telesom, s krvjo in mesom, z božjo in človeško naravo, poveličan, neumrljiv. Tako je izvršil veliko nekrvavo daritev, je položil svoje sv. Telo ter kelih s svojo sv. Krvjo na mizo, ki je malo prej služila za velikonočni obed. Ta miza je bila prvi oltar, na katerem je bila darovana prva nekrvava daritev nove zaveze — prva sv. maša; daroval jo je novomašnik Jezus Kristus. Nato je dal zaužiti svoje sveto Telo in svojo sv. Kri ljubljenim apostolom. Sirski pesnik Cyrilonas polaga Zveličarju v usta te-le besede: »Pridite moji učenci, zaužijte me . . . pridite moji dragi, pijte tudi mojo kri, kri nove zaveze! Pijte iz kupe plamtečo kri, ki navduši vse, ki jo pijo. Da pa ne pozabite tega dragocenega večera in te ure, v kateri ste okusili božanstvo, vam ukažem še to, dragi zaupniki mojih skrivnosti: Ta spomin ne sme nehati med vami do konca sveta. To delajte, moji bratje, v vseh časih ter se me spominjajte. V moji cerkvi naj traja ta moj izvršen spomin in naj bo na celi zemlji ta velikanoč (pasha).« Tako je Kristus v svoji brezmejni ljubezni preskrbel, da se bo njegova ravnokar opravljena daritev vedno ponavljala; ustanovil je daritev svete maše za vse čase ter je dal svojim apostolom in njihovim naslednikom pravico in naročilo, da naj to daritev, ki jo je pravkar izvršil sam, vedno ponavljajo. Sv. tridentinski zbor opomni: »Z besedami »to delajte v moj spomin« je Kristus posvetil apostole v duhovnike ter odredil, da naj oni in drugi duhovniki njegovo Telo in Kri darujejo v sveti daritvi.« S tem je Kristus takorekoč podaljšal svoje triintridesetletno življenje na zemlji preko

časov in krajev — do konca sveta. Ko je še bival na zemlji kot človek, se mu je moglo približati primeroma le malo ljudi in ga sprejemati; njegovo življenje v najsvetejšem Zakramentu pa je last vseh. — Od stoletja do stoletja prihajajo rod za rodom na zemljo ter odhajajo; vsi pa se vesele in uživajo svojega Boga, skritega v tabernakelnu in na oltarju!

O sveta maša — ti dragocena zapuščina Kristusova — ti si tolažba vseh, saj nam kličeš vsak dan Zveličarja na zemljo, saj nam nudiš najslajšo dušno hrano; ti si nam nebeški raj na zemlji!

Končana je velika oporoča. Izvršil in postavil je Kristus nekrvavo daritev nove zaveze. Ž njo pa je ustanovil tudi novo zavezo, ko je dal piti apostolom svojo darovano kri z besedami: »To je kelih nove zaveze v moji krvi.« Ta nova zaveza naj traja tja do dopolnjenja časa; ž njo pa tudi nekrvava daritev svete maše, ki vedno utrja postavlo ljubezni med Bogom in človeštvom.

II. Da pa bomo tembolj znali ceniti veliko vrednost svete maše, te nekrvave daritve nove zaveze, premislimo še nekatere vzroke, ki so nagnili Kristusa za ustanovitev te novozavezne daritve. Vodilne misli pri tem nam dá sv. tridentinski zbor.

a) Postavil je naš mili Zveličar sveto mašo, »da je tako Cerkvi, svoji ljubljeni nevesti, podal vedno daritev, kakor to zahteva človeška narava«. Daritve so človeški naravi prikladne, da, naravnost potrebne, kakor trdi sv. tridentinski zbor in smo v prejšnjih govorih že dokazali. Saj človek svojega notranjega verskega življenja pač ne more krepkejši izraziti, kot z daritvami. Zato pa nobeno verstvo ne more biti trajno brez daritev. Celo paganski modrijan Aristotel pravi, da so »daritve najizvrstnejši del bogočastja, katerega nobena država ne more pogrešati«. Zato pa najdemo v vseh stoletjih, pri vseh narodih duhovnike, oltarje in daritve; darovali so pravemu Bogu ali svojim izmišljenim bogovom; tako priča zgodovina. Tudi pri izvoljenem izraelskem ljudstvu so bile daritve središče in jedro vsega bogočastja. Kristusova vera ima namen, da po svoji popolnosti prekosí vsa druga verstva. Popolnejše ne moremo pričakovati. Kako bi torej mogla Cerkev Kristusova pogrešati vidno daritev, ki mora biti glavna stvar, jedro in zvezda vsakega bogočastja? Ako je stara zaveza, ki je trajala le nekaj časa in je bila le slabotna predpoda nove zaveze, imela svoje daritve, kako bi mogla biti nova zaveza brez njih? Nemožoge! V stari zavezi so imeli krvave in nekrvave daritve. Obojne so se morale uresničiti v Kristusovi Cerkvi. Kakor so se krvave daritve stare zaveze uresničile s krvavo smrtjo Kristusovo na križu, tako je potrebno, da se uresničujejo tudi nekrvave daritve stare zaveze z vedno nekrvavo daritvijo v novi zavezi. Zato je Kristus, preden se je poslovil od svojih, zapustil svoji Cerkvi — tej ljub-

ljeni nevesti — najdražji kinč — nekrvavo daritev svete maše, ter je hotel ostati poleg nje kot zvesti ženin — v vedno trajajoči daritvi pod podobama kruha in vina kot vedno darovano Jagnje, katera daritev je bistveno ista, kot krvava križeva daritev. Vedna je ta daritev zato, da se je morejo udeleževati vsi kristjani raznih časov do konca sveta.

Toda Cerkev ni le nevesta, ampak tudi namestnica Kristusova na zemlji. Zato je njena dolžnost, da, kakor Kristus, tako tudi ona vedno Boga Očeta proslavlja ter grešne ljudi ž njim spravlja. Toda kako naj to stori? S svojimi molitvami in čednostnimi deli samo tega ne more storiti; ona mora imeti nekaj dragocenejšega, da isto daruje Bogu, da more Boga dostojno proslaviti in ljudi spraviti ž njim, potrebuje neobhodno popolne daritve. In ta daritev je ravno sv. maša, kakor uči sv. tridentinski zbor: »V sveti maši se daruje Bogu edino prava daritev, in sicer daritev svete maše ni le hvalna in zahvalna daritev, ampak tudi prošnja in spravna daritev.«

Slednjič potrebuje Cerkev tudi sama zase daritev, da more izvrševati svojo vzvišeno in težko nalogo med človeštvom ter premagati vsa nasprotstva od strani sveta in hudobnega duha. Je-li mar Odrešenik svojo Cerkev, ki jo je tako ljubil, da jo je odkupil s svojo krvjo, pustil brez varstva? Nikakor ne! Tega ni mogel storiti ter tudi ni storil. Njej v pomoč in varstvo je zapustil čudovito in milostipolno daritev in njegova volja je bila, da daritev sv. maše koristi v prvi vrsti njej. Ta njegova volja se tudi izvršuje. Zato molijo vsi duhovniki v kanonu: »Te svete in brezmadežne dari ti darujemo, milostipolni Oče, najprvo za tvojo sveto katoliško Cerkev, da ji podeliš mir, da jo varuješ in ohranjuješ, jo ohranjuješ v edinosti ter jo vodiš in vladaš po vesoljni zemlji.«

Tako je Kristus dal Cerkvi v last in oskrb dragocen zaklad in bogastvo sv. maše. Zato je zaukazal pri zadnji večerji: »To delajte v moj spomin.« To njegovo naročilo naj se vedno izvršuje. Sredi svojih hoče ostati. V nebesih je Kristus poglavar poveljane Cerkve; toda on nas še na zemlji bivajoče noče oropati svoje tolažljive in mogočne navzočnosti. On, ki sedi na desnici božji poln moči in veličanstva, biva med nami na tajnosten način kot daritveno Jagnje pod podobama kruha in vina. Dokler vojskujoča se Cerkev, prava in častitljiva nevesta Križanega, potuje po zemlji v boju in trpljenju, tako dolgo hoče Kristus ostati pri njej kot vedna daritev nove zaveze. Zato hočemo sredi vročih bojov vedno hiteti zaupljivo k sv. oltarju, da tam prejemamo moči, poguma in zmaže, dokler ne bomo sprejeti k nebeški ženitnini poveljane Cerkve, v kateri vlada brezkončno zmagoslavje in radost brez vsake sence trpljenja.

b) Postavil je Kristus daritev sv. maše, »da bi se njegova daritev na križu vedno predstavljala in da bi se spomin nanjo vedno

ohranil do konca sveta, pa tudi zato, da bi se sad te daritve naklanjal ljudem v odpuščanje grehov, ki jih dan na dan ponavljamo».

Zares čudežno nas je ustvaril Bog, še na bolj čudežni način nas je pa odrešil: Sin božji je postal človek ter se je daroval na križu, da bi nas odkupil. »Kristus nas je ljubil ter samega sebe dal kot dar in daritev, Bogu v prijeten duh,« piše apostol. In Odrešenik sam je tolikrat opozarjal na to svojo daritev, n. pr.: »Večje ljubezni nima nihče, kakor če dá svoje življenje za svoje prijatelje. Kakor je Oče mene ljubil, tako sem ljubil jaz vas. Jaz sem dober pastir in dam svoje življenje za svoje ovce.«

Naj li ljudje to veliko ljubezen Zveličarjevo in ta zares največji čin svetovne zgodovine kdaj pozabijo? Nikakor ne. Ker smo mi slabotni ljudje tako pozabljivi in pozabimo večkrat, kar bi ne smeli pozabiti, zato je Kristus sam za to preskrbel, da se nam njegova velika ljubezen in njegova daritev na križu vedno vnovič stavi pred oči. Ravno zato je naročil apostolom in njihovim naslednikom: »To delajte v moj spomin,« in od tod tudi neprecenljivi čin ljubezni: ustanovitev sv. maše, da bi se po tej daritvi »njegova križeva daritev vedno predstavljala ter spomin nanjo ostal svetu trajen do konca sveta.« Sv. maša naj je torej klicar trpljenju in smrti Jezusove za vse rodove in vse čase.

Hočeš li vedeti, kako se to zgodi? Strežaj pozvoni k povzdigovanju. Mašnik posveti kruh in vino; vsled vsemogočnih besedi posvetitve se nahajata na oltarju Telo in Kri Kristusova; in četudi Kristus sedaj ne more več trpeti in umreti, se vendar prikaže našim očem pod podobo smrti kot darovano Jagnje. In ko duhovnik pokaže ljudstvu posvečeno hostijo in nato kelih s sv. Krvjo, mu s tem veli: Glejte in molite sv. Telo, ki je bilo za vas darovano; glejte in molite dragoceno Kri, ki je za vas tekla na križu.

Toda motil bi se hudo tisti, ki bi mislil, da je sv. maša le spomin in nekaka predstava daritve Kristusove na križu, kakor nam na primer isto predočuje kakšna podoba ali križ. Ne, sveta maša ni le spomin na Kristusovo daritev na križu, temveč ona nam to daritev v resnici obnovi.

Toda Kristus je sv. mašo postavil tudi zato, »da se sad njegove daritve na križu ljudem naklanja v odpuščanje grehov«. Te besede je treba prav umeti! Cerkev je vedno učila, da je Kristus na križu človeštvo odrešil ter zadostil za vse grehe celega sveta; bilo je delo odrešenja dokončano, ko je Kristus na križu zaklical: Dopolnjeno je. Toda Kristus hoče, da se neizmerna bogastva milosti, ki so pritekla iz njegovih ran in njegovega Srca, posameznikom naklanjajo po daritvi sv. maše do konca sveta, in verniki so dolžni te ponudene milosti prav uporabljati. Pojasniti hočem to s primerom: Mislite si na visoki

gori jezero s čisto studenčnino; pod goro pa leži mesto. Ako hočejo meščani tega mesta vodo z gore rabiti in uživati, morajo napeljati vodo po ceveh v mesto. Tako so tudi milosti, ki jih je Kristus zaslužil, podobne neizmernemu morju. Iz tega morja pa se morajo pretekati te milosti tja k cerkvi, temu mestu božjemu, da jih morejo potem verniki pridno rabiti. Taki vodovodi so pa predvsem daritev sv. maše ter sv. zakramenti.

Kako vesel razgled se odpre našim dušnim očem! O čudo modrosti in dobrotljivosti božje! Sv. maša je ovekovečila veličastni prizor s Kalvarske gore ter nam ponuja dan na dan prebogate milosti križeve daritve. Po nekrvavi daritvi sv. maše bo glas Kristusove krvi odmeval v nebo tja do konca sveta ter nam privabljal velike dobrote Kristusovega zasluženja!

c) Postavil je Kristus daritev sv. maše, da je dopolnil prerokovanja stare zaveze. Pobožni kralj David je, razsvitljen po Sv. Duhu, v svojem 109. psalmu naznanjal in proslavljal prihajajočega Odrešenika kot Gospoda in Kralja, kot zmagoslavnega bojvnika, kot slavnega vladarja, pa tudi kot velikega duhovnika, kot kralja vseh duhovnikov. »In govoril je Gospod« — tako prične pesem — »govoril je Gospod Gospodu: sedi na mojo desnico, dokler ne bom položil tvojih sovražnikov k vznožju tvojih nog.« Kaj slovesno se tudi glasi peta kitica: »Gospod je prisegel in ne bo se kesal: Ti si duhovnik po redu Melkizedekovem na veke.«

Tukaj čujemo kaj slovesno in važno prerokovanje, ki je nebeški Oče celo s prisego potrdi ter zatrdi, da se ne bo kesal; torej ostane to prerokovanje neizpremenljivo ter se bo gotovo uresničilo. Kaj trdi prerokovanje? Kristus, Sin božji, je tako kakor najvišji kralj tudi najvišji duhovnik, in sicer ima on večno duhovništvo, torej je večni duhovnik, toda ne, kot Aron, ki je daroval krvave daritve, ampak kot Melkizedek, ki je daroval kruh in vino; vse to pa v mnogo vzvišenejšem pomenu.

Nepričakovano nastopi nekaj stoletij po vesoljnem potopu skrivnostna oseba: Melkizedek, priletni knez kanaanskega rodu — ter zopet izgine brez sledu. On je bil kralj salemski (Salem = stari Jeruzalem), knez miru in pravice; kakor vsi družinski očetje, je bil tudi on duhovnik, toda ne v službi paganskih božanstev — on je bil »duhovnik najvišjega Boga, ki je ustvaril nebo in zemljo«. Ravnotakrat je živel Abraham, oče vernih, ter je premagal s pomočjo Jehove sovražnike svojih sorodnikov. Ko se je zmagoslavno vračal iz bitke, mu je prišel nasproti v slavnostnem sprevedu Melkizedek ter je daroval kot hvalni dar kruh in vino. Po tem zgledu Melkizedekovem — seveda v višjem pomenu — je Kristus daroval svoje Telo in Kri pod podobama kruha in vina; to je bila njegova daritev pri zadnji večerji in je njegova daritev pri vsaki sv. maši. Tako je bil Kristus duhovnik po Melkizedekovem redu, ko je daroval prvokrat na Sionu, ter ostane tak duhovnik na veke; do konca

dni bo daroval po svojih duhovnikih, ki jih je za to postavil.

Uresničiti je pa hotel Kristus še posebno cno slavno prerokovanje preroka Malahija, ki je živel okrog 500 let pred Kristusom, ko se je judovsko ljudstvo vrnilo iz babilonske sužnosti ter je pod knezom Zorobabelom zopet pozidalo tempelj. Glasi se: »Nimam nobenega dopadajenja več nad vami, tako govori Gospod vojnih trum, ter ne sprejemem nobenega daru iz vaših rok. Kajti od solnčnega vzhoda do zahoda bo moje ime veliko med narodi in na vseh krajih se bo darovalo in čista daritev se bo opravljala v mojem imenu.« (Malah. 1.) S temi znamenitimi besedami naznanja Bog po svojem preroku ustanovitev prave, nekrvave, splošne daritve v novi zavezi. Sv. Cerkve je slovesno izjavila, da je sv. maša tista »čista daritev, ki ne more biti onečaščena po nobeni nevrednosti in hudobiji darovalca in o kateri je Gospod po Malahiju prerokoval, da bo darovana na vseh krajih« (Trid.). Daritve starega zakona naj nehajo; na njih mesto naj stopi sveta evharistična daritev, h kateri so povabljeni vsi zemljani.

Kako prekrasno se to prerokovanje izpolnjuje po daritvi sv. maše. »Na vseh krajih bo darovano,« pravi prerok. »Tako je« — piše neki pisatelj — »sv. maša kroži s solncem okoli zemeljske oble. Od ure do ure se družijo trume duhovnikov, vedno nove in zopet nove v teku dneva v vseh deželah zemlje, dokler se zadnja truma mašnikov ne pridruži prvi ter se krog daritev zopet iznova prične. Kakor daleč sije solnce, v starem in daljnem novem svetu, v Kini in na Japonskem, v Evropi in Ameriki, na severu in jugu, v večnem ledu Sibirije in Grenlandske, v peščenih puščavah Sahare, ob obalih Gangesa in v praغوzdih Brazilije, na višinah in v dolinah, v močočnih katedralah in v preprostih vaških cerkvah, povsod se dviguje svetlobeli prapor v višino, sv. hostija. Brez prestanka sklepa evharistična daritev večno novo zvezo med nebom in zemljo, med Bogom in človekom.

Zato je že sv. Avguštin zaklical Judom, katerim je bilo prerokovanje Malahijevo dobro znano: »Odprite vendar oči in glejte, kako se daruje od solnčnega vzhoda do zahoda daritev kristjanov, ne le na enem kraju, ne po redu Aronovem, ampak po redu Melkizedekovem.«

In kaj naj storimo mi kristjani? Veselimo se, ker imamo v katoliški Cerkvi tako čisto in popolno daritev, in da se lahko v vsaki župniji ter vsak dan udeležujemo te sv. daritve ter tako Bogu izkazujemo najvišjo čast. Obenem pa se radujmo, ker je ta daritev jedilna daritev za nas, in da lahko prejemamo Telo Kristusovo, ki nas napolni z nebeškimi milostmi in dobrotami.

d) Hotel je Zveličar po sv. maši kot jedilni daritvi zapustiti dušam hrano iz nebes, svoje sv. Telo in Kri ter tako izpolniti obljubo, ki jo je dal eno leto poprej v Kafarnavmu ob Ti-

berijskem jezeru. Ondi je Kristus množico čudežno nasitil z nekaterimi kruhi; ob tej priliki je izpregovoril znamenite besede o božjem kruhu, ki prihaja iz nebes ter daje življenje svetu. Ko ga je ljudstvo prosilo: »Gospod, daj nam tega kruha,« jim je Jezus odgovoril: »Jaz sem kruh življenja; kdor pride k meni, ne bo lačen, in kdor veruje v mene, ne bo žejen. Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes. Kdor bo jedel od tega kruha, bo živel vekomaj, in kruh, ki ga bom dal jaz, je moje telo za življenje sveta.« Ko so se Judje prepirali: »Kako nam more ta dati svoje meso jesti,« jim je odgovoril: »Resnično, resnično vam povem, ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača. Kdor moje meso je in moja kri pije, ostane v meni in jaz v njem in jaz ga bom obudil poslednji dan.« (Jan.) Te besede so popolnoma jasne in Kristus je zahteval ponovno, naj jih navzoči umejo v dobesednem pomenu. In množice so jih res tako tudi umele. To svojo obljubo je Jezus z enakimi, ravno tako jasnimi besedami dopolnil pri zadnji večerji, ko je rekel: »Vzemite in jejte; to je moje Telo; vzemite in pijte, to je moja Kri.«

S temi na veke znamenitimi besedami je zapustil apostolom in nam sv. obhajilo, to največjo dobroto za človeško dušo. Človeška narava čuti nekako nenasitljivo hrepenenje po Boгу, kateri edini more utešiti človeško dušo s tem, da se z njo združi. In Jezus, božji Sin, je v nam neumljivi ljubezni sklenil, da hoče dati dušam v jed samega sebe, svoje meso in kri. To je tudi storil pri zadnji večerji ter bo to čudovito sklenitev z dušami nadaljeval do konca sveta! Ta združitev s človeško dušo je bila, je ter bo do sodnjega dne končni cilj vsega Jezusovega delovanja in hrepenenja! O največji čudež ljubezni! Neskončni Bog se skrije v malo kruhovo podobo ter se združi najtesneje z dušo človeško! Kdo ne strmi nad tako sv. zaroko z dušo bornega zemljana!

In Jezus kar koprni po taki združitvi s človekom! Že pri zadnji večerji je izrazil to hrepenenje z besedami: »Želel sem z vami jesti velikonočno jagnje, preden trpim!« In sv. Mehtildi je dejal: »Nobena čebelica ne poleti s takim hrepenenjem na cvetko, da srka med iz nje, kakor hrepenim jaz priti v dušo.« Dalje pač ljubezen Jezusova ne more iti!

Ako vprašamo, zakaj Jezus tako koprni priti v sv. obhajilo v dušo človeško, je zopet odgovor jasen in budi v nas nasprotno ljubezen: Zato, da dušo pritegne k sebi, jo obsuje z milostmi in dobrotami ter jo stori deležno božje narave. »Kakor jaz živim po Očetu, tako bo tisti, ki mene je, živel po meni!« Zato postane tisti, ki vredno zauživa sv. Rešnje Telo, iz posvetnjaka nebeški človek, ki lahko reče s sv. Pavlom: »Jaz ne živim, ampak Kristus živi v meni.«

Ustrezaj torej Kristusovi želji ter svoji koristi! Zato rad hodi k sv. obhajilu! Ljubi čez vse to skrivnostno, nebeško hrano!

Druži se s Kristusom ter okušaj, kako sladak je Gospod! Dopusti pa tudi, da bo vedno bolj in bolj vladal Kristus v tebi! Čuj besede sv. Makarija: »Dobro pripravljena duša uživa v svetem obhajilu nepopisne radosti; tukaj najde bogastva, ki jih ni videlo oko, o katerih ni slišalo uho!« Sv. Berhmans vzklikne radostno: »O moj sladki Jezus, kaj je še poleg sv. obhajila, kar bi mi moglo delati na zemlji veselje in zadovoljnost!«

Da! Vredna sv. obhajila so največja tolažba in sladki vonj življenja kristjana; vsako sv. obhajilo obvaruje dušo novih nevarnosti ter jo kinča z novimi čednostmi in vliva v njo vedno večji ogenj božje ljubezni. Poslednje sv. obhajilo — sv. popotnica — pa jo združi s Kristusom na veke!

Da daje človeški duši Kristus tako sladko nebeško jed — samega sebe — to je pač glavni in zadnji namen, zakaj je postavil sv. mašo, ki nam pripravlja to nebeško pojedino.

Udeležili smo se v duhu zadnje večerje Kristusove ter občudovali modrost, vsemogočnost, pred vsem pa preveliko ljubezen Zveličarjevo pri ustanovitvi sv. evharistične daritve; spomin, ki ga nam je Kristus zapustil na dan pred smrtjo, je On sam. O ljubezen!

Kaj se je zgodilo pri zadnji večerji? Sv. Matevž pristavi svojemu poročilu: »In ko so zapeli hvalno pesem, so šli na Oljisko goro.« Kako je pač apostolom vrela iz srca ta pesem hvaležnosti za veličastni spomin, ki ga je ravnokar zapustil Zveličar svetu! To je pa tudi nam opomin, da se mi iz srca zahvalimo za veliko skrivnost svete maše, v katero je Kristus izlil vse bogastvo svoje ljubezni, kakor nas spodbuja pevec sv. evharistije, sv. Tomaž Akv.: »Hvali Sion rešenika . . . Srce krščansko, bij veselejše ter se vnemaj v nasprotni ljubezni do tako dobrotljivega Zveličarja . . . Drag naj ti bo sv. Sion, draga miza, na kateri je Kristus postavil presv. daritev, drag kelih, v katerem se je prvokrat zalesketala sv. Rešnja Kri . . . Toda nad vse draga ti mora biti: poslednja volja Kristusova, naročilo njegovo: »To delajte v moj spomin.« Te besede ne veljajo le nam duhovnikom, te besede veljajo tudi tebi, krščansko ljudstvo. Zato naj ti bo najdražje na svetu sv. maša, ki je Jezus sam. Drago naj ti bo tudi vse, kar je v zvezi z sv. daritvijo; draže naj ti bodo cerkve, dragi oltarji; spoštuj tudi mašnike, ki delajo to, kar je Kristus storil pri zadnji večerji. Tako bo sv. maša zate bogat vir milosti in krščanskega življenja. Sloveči slikar Leonardo da Vinci je slikal v starodavni samostanski dvorani v Milanu zadnjo večerjo. Čudovito lepo je naslikal dvanajst apostolov. Ko pa hoče začeti slikati Kristusa, ga prevzame nek strah; bal se je, da ne bo mogel zadeti njegovega nebeškomilega obličja. Ni znano, kako se je zgodilo. Neko jutro je bila Kristusova slika gotova; bila pa je tako lepa in vzvišena, da je znani Alban Stolz,

ki jo je ogledoval, takole pisal: »Gledal sem to podobo in se vanjo zamislil ter sodim: Ako bi človek vsako jutro pred to podobo stal in zrl Zveličarju v obličje, bi moral postati gotovo resnejši ter blažji, čistejši, vedno bolj prost greha ter milejši in bolj usmiljen; ta podoba bi mu ne dala miru, dokler bi ne postal tak . . .«

Ako more mrtva slika pobožnega umetnika tako močno vplivati na srce gledalca, kako bo šele vplival živi Kristus v daritvi sv. maše nanj, ki se utopi v njegovo ljubezni plamteče Srce — v to morje ljubezni in dobrot. Kako mogočen vpliv se bo šele kazal na istega, ki dan na dan obiskuje evharističnega Kristusa na oltarju in ga še sprejema v svoje srce. Vedno v bogatejši meri bo čutil nad seboj sadove njegovega odrešenja.

Krščansko ljudstvo, ljubi nad vse presv. daritev! Vsak izmed vas naj pohiti rad k sv. maši, če more, vsak dan. To je želja in poslednja volja našega Zveličarja; izrazil jo je ob slovesu pred smrtjo, ko nam je vsem zaklical na veke znamenite besede: »To delajte v moj spomin.« Amen.

Fr. Rihar.

Peta postna nedelja. (Tiha nedelja.)

1. Sv. maša — vir vseh milosti.

VI. Kako je Cerkev oskrbovala in čuvala zapuščino Kristusovo — daritev sv. maše.

(Zgodovinsko.)

Komu ni ljub in nad vse drag spomin na zadnjo večerjo, h kateri je povabil mili Zveličar svoje ljubljene apostole na dan pred svojo smrtjo? Misli mi pohajajo z radostjo tja na sv. Sion v Jeruzalemu, kjer je Kristus postavil večni oltar za nekrvavo daritev nove zaveze. Tu je izšlo za celi svet evharistično solnce, ki ne bo zašlo do konca dni . . .

Prvikrat je ondi Zveličar na večer velikega četrtega izpremenil kruh v svoje sv. Rešnje Telo in vino v svojo sv. Rešnjo Kri ter izvršil nekrvavo daritev nove zaveze; podelil je nato prvo sv. obhajilo presrečnim apostolom, ki so bili zbrani krog njega.

»O veliki presrečni dan!« zakliče o. Janez Avila, »nad teboj je strmelo nebo, ko je bila ustanovljena velika skrivnost ter prvokrat izvršena in se je zgodilo izpremenjenje . . . o skrivnost, prepolna čudesov, katerih najmanjši je večji kakor goreči grm, ki je gorel, pa ni zgorel, in valovi jordanski, ki so tekli nazaj.«

Toda Kristus ni namenil sv. evharistične daritve le ozkemu krogu svojih apostolov, temveč vsem milijonom in milijonom njego-

vih vernikov, ki bodo živeli do konca dni. Vsi naj postanejo tako srečni, da bodo mogli prisostvovati tej veliki skrivnosti; vsi naj tudi uživajo presladki nebeški kruh. Zato je pa tudi ustanovil duhovski stan ter mu ukazal, naj presveto novozavezno daritev ponavlja do sodnjega dne, z besedami: »To delajte v moj spomin.« Tako se glasi slovesna oporoka Kristusova na predvečer smrti. Sv. Avgustin piše: »Naš Oče (Kristus) ni šel na oni svet brez poslednje volje; naredil je oporoko, je umrl in zopet vstal. Berimo to listino ter sprejmimo to dediščino v last in jo ohranimo.« Kot izvršiteljico te slavne oporoke je pooblastil Kristus svojo Cerkev; njej je izročil v oskrb nekrvavo daritev — to dragoceno zapuščino; ona naj to daritev izvršuje, pazno čuva, hrani in brani proti nasprotnikom kot svoj najdražji biser in spomin na svojega božjega ženina. Po smrti Kristusovi je postala ta slovesna oporoka pravoveljavna (sv. Pavel). Zato je pa sv. Cerkev, svesta si svojih dolžnosti, začela koj po smrti Zveličarjevi izvrševati poslednjo voljo Jezusovo ter jo je izvrševala skozi vsa stoletja; darovala je sv. evharistično daritev, obdajala jo je s krasnimi obredi in sijajem, zidala je zanjo prelepa sveetišča in oltarje ter vedno priporočala svojim vernikom, naj ljubijo sv. mašo nad vse ter se je spoštljivo udeležujejo. O tem nam priča cerkvena zgodovina. Ozrimo se zato danes nekoliko v letnike cerkvene zgodovine; ti kratki odlomki nas bodo prepričali, da je bila Cerkev zares in povsodi zvesta izvršiteljica Jezusove oporoke in skrbna varihinja skrivnostne evharistične daritve.

Nas katoličane navdaja vesela zavest ter navdušenje za našo sveto vero, ako pomislimo sledeče zgodovinsko dejstvo:

Vse naše verske resnice, ki jih mi priznavamo, so naredile že dolgo pot skozi stoletja — pa so ostale neizpremenjene; časa zob se loti vsega, teh se lotiti ni mogel. One segajo v svojem bistvu tja v starodavne katakombe pod večnim mestom Rimom; v njih počivajo in čakajo vstajenja nešteti naši bratje in sestre, ki so s svojo srčno krvjo radostno zapečatili katoliške nauke, v katere verujemo tudi mi. Resnično: »Beseda božja stoji trdno na veke«, ta izrek se očitno pri katoliških resnicah uresničuje. To zgodovinsko izpričevanje je že marsikaterega drugoverca pripeljalo zopet v naročje sv. katoliške Cerkve, kjer je našel zopet dušni mir.

Kakor je z drugimi verskimi resnicami, tako je tudi z daritvijo sv. maše, te najvzvišenejše skrivnosti naše sv. vere. Daritev sv. maše sega tudi v davne čase, sega tudi v častitljive katakombe, dà, sega tja v spominsko obednico na Sionu... Sv. Cerkev je v vseh

časih svojega obstoja ta dragoceni spomin svojega božjega Ženina z največjo pozornostjo oskrbovala ter ga hranila in čuvala kot najdražji svoj kinč, kot največji zaklad, kar je v resnici tudi. Vedno je učila z besedo in pismom, da je sv. maša prava, in sicer edina in vedno trajajoča daritev nove zaveze, zaukazana po samem Kristusu; postavila je sv. mašo v središče celega božjega činstva, kar je tudi naravno, ter je obdajala s sijajem in bleskom ter različnimi umetnijami . . . ; svojim duhovnikom je vedno naročala, da naj jo vsak dan — ako le mogoče — na vreden način darujejo; vernike pa je navduševala, naj se je pridno, če mogoče vsak dan, udeležujejo.

Ko so se drznili krivoverci 16. stoletja — luteranci — v svojem strupenem sovraštvu napadati in na nečuten način sramotiti daritev sv. maše, trgati mašne obleke ter razdirati cerkvene posode in oltarje ter sploh spomin nanjo uničevati — Luther Martin je bil dobro prepričan, da, ako uniči sv. mašo, bo tudi konec katoliške Cerkve — takrat je zatrepetala v svetem gnjevu Cerkev; nastopila je z vso odločnostjo proti tem zlobnim napadom ter vzela presveto mašno daritev v obrambo. Sv. tridentinski cerkveni zbor (1545—1563) je izjavil slovesno, »da je vera na sv. mašno daritev utrjena v stari veri, ki se naslanja na sveti evangelij, na izročilo apostolov ter nauke svetih očetov . . .«

Tako je ta sv. cerkveni zbor jasno priznal zgodovinsko dejstvo, da je bila sv. Cerkev v vseh 16 stoletjih, da, od svojega početka sem, v posesti nekrvave mašne daritve.

Kaj stori posestnik kakšne kmetije, ako se hoče te kdo drugi polastiti na podlagi kakšnih dozdevnih pravic? On dokaže, da je bil njegov oče, ali morda celo stari oče in ded že v pismeni posesti kmetije; potem mu je ne more nihče po sili vzeti. Tako je tudi s sv. Cerkvijo z ozirom na sv. mašo. Ko so se reformatorji drznili napasti to posest, so jim zaklicali očetje tridentinskega zbora: »Ne samo mi, ampak naši očetje in dedje v veri, z eno besedo vsi naši verni predniki so že imeli dragoceno daritev sv. maše; da, mi imamo celo ustanovno pismo — sv. evangelije, v katerem pismu je sam Zveličar zapustil to daritev svoji Cerkvi kot dediščino do konca sveta.« Poglejmo nekatere dokaze, ki nam to trditev jasno izpričujejo.

1. Že sv. pismo nam je neovrgljiv dokaz. Sv. Lukež piše v 13. poglavju »Apost. dejanja«: »Ko so starejšine v Antiohiji opravili sv. službo in se postili, jim je rekel Sv. Duh: Odločite mi Savla in Barnaba v opravilo, za katero sem ju izvolil.« Besede: »opravljali službo Gospodu« pomenijo, kakor uče sv. očetje, da so opravljali daritev sv. maše. Torej sredi te svete daritve so posvetili Savla in Barnaba za škofa ter ju potem kot apostola poslali v svet.

Dalje sv. Lukež že v 2. poglavju »Apost. dejanja« opisuje življenje prvih kristjanov v Jeruzalemu z besedami: »Oni pa so bili stanoviti v nauku apostolov in združeni v lomljenju kruha.« Jasnó je, da je sv. evangelist z besedami »v lomljenju kruha« hotel naznaniti taisto skrivnost, o kateri pravi evangelij: »In Jezus je vzel kruh in zahvalil, ga blagoslovil in razlomil ter rekel: Vzemite in jejte: to je moje Telo.« Ako so torej prvi kristjani v svojih zbirališčih »lomili kruh«, pomeni to, da so se udeleževali sv. daritve ter zauživali sv. obhajilo.

Čujmo še sv. Pavla, ki govori še jasneje. Pripoveduje o krščanskem oltarju, na katerem se evharistična daritev daruje Bogu, od katere daritve se podeli nebeška daritvena jed vernikom v hrano; v listu do Hebrejcev (13) piše: »Mi imamo daritven oltar, od katerega ne smejo jestitisti, ki služijo šotoru, t. j. Judje«; ako se torej hočejo ti udeležiti sv. obhajila pri evharistični daritvi, morajo nehati služiti šotoru, t. j. zapustiti morajo judovsko vero ter stopiti v Cerkev Kristusovo.

Isti apostol resno svari kristjane, da se ne smejo udeleževati jedilnih daritev, ki jih pagani darujejo malikom ter pravi, da tisti, ki so oskrunjeni od mize hudičeve, se ne smejo udeležiti mize Gospodove. To se pravi: Kdor se paganskih daritev udeležuje, se ne sme udeleževati sv. evharistične daritve ter sv. obhajila. Tukaj govori veliki apostol čisto umevno o daritveni mizi kristjanov — o oltarju, na katerem se večnemu, pravemu Bogu opravlja daritev hvale. Jasnó je, da ima apostol v mislih sv. mašo.

Ta in enaka mesta sv. pisma dokazujejo popolnoma zadostno, da je bila že za časov apostolov sv. maša v navadi ter da so jo visoko cenili kot zapuščino Kristusovo.

2. Drugi dokaz, ki izpričuje našo trditev, je »božje izročilo« (traditio divina), ki je tudi neovrgljiv vir naše sv. vere. Sicer so razni tedanji pisatelji skrivnostno daritev sv. maše v svojih spisih skrbno prikrivali pred neverniki in sovražniki, ker so se bali onečaščenja. Zato so se sv. očetje in cerkveni učeni ki večkrat bolj temno izražali o evharistični daritvi ter govorili o njej s skrivnostnimi izrazi, da jih nepoklicani niso mogli umeti. Vendar pa najdemo v njihovih spisih in v raznih liturgijah mnogo krasnih, pomenljivih izrazov, ki nam potrjujejo živo vero takratnih kristjanov na sv. evharistijo ter mašno daritev.

Oglejmo si nekatere dokaze iz spisov sv. očetov, teh čuva-jev in učeni kov katoliških resnic. Ko govore o sv. evharistiji, rabijo pogostokrat naslednje izraze: daritev (sacrificium, oblatio, hostia, victima); darovati (sacrificare, immolare, offerre); duhovnik, oltar. S takimi izrazi priznavajo pri evharistični daritvi duhovnika, dar, čin darovanja ter prostor daritev. Imenujejo jo »pravo in popolno daritev«, »strašno daritev«;

govore o darovanem Telesu in Krvi Kristusa Gospoda, o konsekraciji, o sv. obhajilu itd.

Pogosto uče, da je novozavezna daritev stopila na mesto predpodobne daritve stare zaveze in da je v sv. maši dopolnjena predpodobna Melkizedekova daritev ter daritev, ki jo je prerokoval Malahija. Ako govore o razmerju sv. maše do križeve daritve, pravijo, da je na oltarju in križu eden in isti darovalec, in ena in ista daritev, le da je način darovanja različen; da se pri nekrvavi daritvi sv. maše Jagnje božje skrivnostno in mistično zakolje ter tako obnovi krvava daritev na križu. Oni uče, da se evharistična daritev daruje za žive in mrtve ter da izposluje spravo in odpuščanje grehov. Od onih, ki so navzoči pri sveti daritvi, zahtevajo največje spoštovanje in pobožnost, od duhovnikov pa svetost in angelsko čistost.

Čujte nekatere izreke svetih mož iz raznih krajev, ki nam izpričujejo, da je bila cela Cerkev v tem oziru edina. Semkaj pač lahko prištevamo kaj lepe besede, ki jih je izpregovoril svet apostol Andrej paganskemu prokonzulu v Patrasu v Ahaji, ko ga je ta pozval, naj daruje paganskim malikom. Dejal je: »Jaz darujem vsaki dan vsemogočnemu Bogu živo daritev... darujem mu na oltarju križa neomadeževano Jagnje. Ko je verno ljudstvo meso tega brezmadežnega Jagnjeta jedlo in njegovo kri pilo, ostane isto še vedno celo in živo.«

V Lyonu bivajoči škof sv. Irenej (2 stol.) je pisal proti krivovercu Marcijonu ter v svojem spisu dokazal, da je Jezus Kristus namesto starozaveznih daritev postavil novo, popolno daritev; ondi piše: »Kristus je vzel kruh, zahvalil in rekel: To je moje Telo; ravnotako vino ter je rekel: To je moja Kri, in je tako naučil novo daritev nove zaveze, ki jo je Cerkev od apostolov sprejela ter jo po vesoljnem svetu daruje.« Tak dokaz je dovolj jasen, ker spričuje, da je bila sv. maša v navadi od apostolskih časov ter jo je tedanja Cerkev opravljala po vesoljnem svetu.

Kakih 50 let pozneje je sv. Ciprijan, škof v Kartagi, mučenec Kristusov, zapisal sledeče besede: »Duhovniki darujejo v cerkvi daritev ravno tako, kakor jo je Kristus sam opravil. Kakor se je Jezus Kristus, naš Gospod in Bog, sam višji duhovnik božji, samega sebe daroval kot dar Bogu in je ukazal, da naj ravno tako delajo v njegov spomin; tako zastopa vsak duhovnik v resnici mesto Kristusovo ter stori to, kar je storil Kristus, in daruje Bogu Očetu v cerkvi pravo in popolno daritev, ko daruje tako, kakor vé, da je daroval Kristus sam.«

Čujmo še sv. Ambroža, milanskega nadškofa, živečega v 4. stoletju. Pridigal je sveti mož tako-le: »Kako postane kruh Kristusovo Telo? Po konsekraciji (posvečenju)! In s čegavo močjo se to zgodi? Po besedah Gospodovih. Kako pa? Pri izpremenjenju ne izpregovori duhovnik svojih besedi, ampak besede Kristusa Gospoda. On reče in zgodi se.« Ravno ta cer-

kveni učenik je sestavil krasno molitev, ki jo še dandanes mašniki molijo kot pripravo na sv. mašo. V tej molitvi zahvaljuje pobožni škof Zveličarja, ker je njeга, nevrednega služabnika, poklical v mašniški stan, ter nadaljuje, »da bi sveto daritev mogel opraviti z velikim spoštovanjem, s čistim srcem, s pobožnimi solzami in z dušno nebeško radostjo, to božjo daritev, pri kateri so navzoči angeli in kjer je Kristus sam na čudovit in nedoumen način dar in duhovnik hkrati.« »Ti si to daritev postavil« — sklepa sv. učenik — »v spomin nase in v naše zveličanje. Sprejmi jo milostno za sv. Cerkev in za svoje ljudstvo, ki si je odkupil s svojo krvjo. Dopusti pa tudi, te prosimo, da koristi ta velika skrivnost milosti in usmiljenja tudi dušam umrlih vernikov v tolažbo, v veselje in rešitev!«

Lahko bi navedli še celo vrsto dokazov, pa se nam ne zdi potrebno. Vsi ti in enaki izreki izpričujejo enoglasno, da je vesoljna Cerkev že v prvotni dobi in pozneje darovala sv. evharistijo kot daritev nove zaveze. Teh jasnih prič celo krivoverci, ki so pozneje tako strupeno nastopili proti daritvi sv. maše, niso mogli utajiti in so jih prisiljeni moralizirati priznati; vznemirjali so tudi nesrečnega Martina Luthra, ki jih je pa kar kratkomalo zavržel, kar je sicer lahko storiti, a pravično ni.

3. Poleg izrekov sv. očetov in cerkvenih učencov imamo za naš namen še druge dokaze, ki so — bi rekel — še jasnejši ter so v stanu še bolj prepričati: v mislih imam starodavne cerkvene liturgije, ki se mi zde pravi, zlati rudniki naše svete vere. Beseda liturgija pomeni stalni red raznih molitev in beril ter obredov, ki jih je Cerkev predpisala za daritev sv. maše, da se ista opravlja pravilno in dostojno.

Te liturgije so po bistvu in jedru apostolskega izvora. Sestavljene so v različnih jezikih. Rabili so jih skozi stoletja na raznih krajih in pri raznih narodih in to dan na dan pri javni službi božji. Zato so pa tudi izraz vedne in neprestane vere krščanstva.

Ločijo se te liturgije v dve glavni skupini, v vzhodno in zahodno; vsaka teh ima zopet kak pododdelek. Če se tudi po zunanji obliki ločijo druga od druge, — saj Zveličar ni dal v tem oziru posebnih predpisov, ampak je pastirjem sv. Cerkve prepustil, da naj oskrbe sami, kar spoznajo za potrebno, da se najsvetejše opravilo — sv. maša — vrši s primerno dostojnostjo in slovesnostjo; v poglavitnih stvareh — v bistvu — se pa ujemajo vse liturgije brez izjeme, tudi one odpadlih cerkvâ.

Med vzhodnimi liturgijami je pač najstarejši obrednik sv. apostola Jakobaba, ki je bil škof v Jeruzalemu; v grški ali bizantinski cerkvi so se posluževali mašnih oblik sv. Bazilija in sv. Janeza Krizostoma. Poslednji obredniki nas Slovane še posebno zanimajo, ker sta jih v staro-

slovenski jezik preložila slovanska apostola sv. Ciril in Metod ter sta v krajih, kjer sta oznanjevala Kristusov nauk, vpeljala ta obrednik. (Kako krasno je zagovarjal sv. Metod pri cerkvenem zboru v Rimu to slovensko liturgijo proti nemškim duhovnikom! Ko pohvali lepoto in gibčnost slovenskega jezika in dokaže, da je naš jezik sposoben za bogoslužje, vzklíkne: »Vedite, bratje, da se je materni jezik pri službi božji slovenskemu ljudstvu tako priljubil, da se mu po nobeni čeni ne bo odpovedalo. Če hočete slovensko ljudstvo ohraniti v veri in edinosti: potem varujte slovenski jezik v obredih [liturgiji] kakor punčico v očesu!« Ta slovenska liturgija se še danes obhaja na istrskih otokih, v Dalmaciji, na Hrvaškem.)

Na zahodu pa je bila od nekdanj rabi rimska liturgija, ki seže nazaj do sv. Petra. Najstarejše zapisane liturgije najdemo v treh sakramentarjih (cerkvenih knjigah) papežev Leona, Gelazija in Gregorija: te knjige vsebujejo molitve in obrede, ki so jih takratni mašniki rabili pri sv. maši in deljenju sv. zakramentov.

Poleg rimske liturgije so se rabile na zahodu tudi še milanska (ambrozijanska), mezarabska in galikanska itd. Ako vsebino teh tako različnih liturgij opazujemo, kaj vidimo? Vse te starodavne liturgije pri različnih narodih vzhoda in zahoda, tudi pri onih, ki so odpadli od prave Cerkve, če se tudi po postranskih okoliščinah in jeziku razlikujejo, se vendar ujemajo v tem, da se pri sv. evharistični daritvi opravlja prava in resnična daritev neomadeževanega Jagnjeta Jezusa Kristusa; to resnico izražajo z jasnimi besedami in pomenljivimi obredi. V raznih molitvah nazivljajo sv. mašo nektravo daritev, sveto, nebeško, božjo daritev; pravijo, da je to ista daritev, ki jo je Jezus sam ustanovil; da se pri njej Kristus sam daruje kot duhovnik in dar; da so pri tej sv. daritvi navzoči sv. angeli; da sta po posvečenju navzoča Kristusovo Telo in Kri, ki ju potem verniki zauživajo; da prinaša celi Cerkvi spravo ter koristi živim in mrtvim; sploh, da je to najsvetejše in najvznejšnje opravilo, vir vse svetosti ter največja slava in veselje svete Cerkve. Zgled: »Veseli se« — tako moli duhovnik po armenski liturgiji, ko pripravlja kruh in vino za daritev — »veseli se, hči luči, sveta, skupna mati (sv. Cerkev) s svojimi otroki! Sion, ti izvoljena nevesta, oltar, ki žariš kakor luč nebeška, pokaži svojo svetlobo; kajti Kristus, Maziljenec, se je enkrat daroval v Jeruzalemu, da bi nas spravil z Očetom, in se daruje brez prestanka tudi tukaj.«

4. Obiščimo še na kratko rimske podzemskie katakombe, kjer nam stopijo pred oči prav živo v slikah doslej dokazani nauki svetih evangelijev, cerkvenih očetov ter raznih liturgij o sveti evharistični daritvi.

Katakombe so služile izpočetka kot pokopališča, v katerih so kristjani pokopavali mrliče. Za časa krvavih preganjanj pa so iskali verniki v teh podzemskih hodnikih zavetja pred sovražniki ter se ondi tudi zbirali k službi božji. Ob teh hodnikih ali njihovih križiščih so se nahajale podzemske kapele. Na stenah in stropih teh kapel so preganjani kristjani vrisavali razne napise ali slikali pomenljive slike. Preprosti so sicer ti napisi in slike po večini niso umetniške; vendar izražajo na pretresljiv način, kaj so prvi kristjani verovali, kaj upali in ljubili; te slike nam tudi govore, kakšno naziranje so imeli o daritvi sv. maše. V večjih kapelah so se dvigali nad grobovi mučencev oltarji, — kamenite plošče, nad katerimi so opravljali daritev sv. maše. Poleg kamenitih oltarjev so bile v rabi tudi lesene mize, stoječe na štirih stebričkih po zgledu lesenega oltarja, na katerem je maševal sv. apostol Peter. Ta oltar se hrani v cerkvi sv. Pudencijane v Rimu s podobo sv. Petra in napisom: »Na tem oltarju je daroval sv. Peter Telo in Kri Gospodovo za žive in mrtve.«

Dragoceni so nam ti dokazi v katakombah za pristnost sv. evharistične daritve; tem dražji so nam, ker pohajajo iz časov, ko so bili kristjani v vednih stiskah in neprestani smrtni nevarnosti. Kako pretresljiv je n. pr. napis v katakombi svetega Kalista: »Aleksander ni mrtev, ampak biva nad zvezdami; le njegovo telo počiva v grobu; ravno je pokleknil, da bi daroval pravemu Boгу, pa so ga odpeljali v smrt. O grozni časi, ko svetih skrivnosti in svojih molitev niti v jamah ne moremo varno opravljati. O, nič ni strašnejšega, kot tako življenje.«

V teh tihih podzemskih prostorih — v mestu mrtvih — so odmevali psalmi vernikov. Ko je na površju zemlje tekla krščanska kri v potokih, so se verniki zbirali tukaj globoko pod zemljo; na grobeh mučencev so opravljali skrivnostno daritev Kristusovo; okrepčani s kruhom močnih so se podali potem radovoljno pod meč, na grmado, med divje zveri ter glasno pričali vero v Kristusa in jo radovoljno zapečatili s svojo krvjo. Še dandanes puhti iz teh kapel vonj svetosti, gorečnosti, neustrašenega poguma. Zares častitljivi se nam zde in dragi so ti sledovi starokrščanske vere in vzornega življenja; po božji previdnosti so se ohranili do današnjega dne ter nam služijo v tolažbo in bodrilo.

Mnogokrat je vernike dohitela mučeniška smrt že v teh podzemskih skrivališčih, ako so jih pagani zasledili, ker niso bili dosti pazljivi ali pa so bili izdani.

Podajva se v duhu k sv. maši v katakombah! Po polnoči je. Manjše gruče mož in ženâ ter otrok, skrbno zaviti v črne halje, da jih ne bi bilo mogoče spoznati, se pomikajo mirno, tiho kakor sence po raznih potih in stezah ter izginejo na Apiški cesti za samotno kmečko kočo. Približajo se skrivnemu vhodu, ki pelje pod zemljo v takozvano Lucina-katakombo. Na dogovor-

jeno znamenje odpre vratar vrata. Dijakon sprejme vstopivše, jim prižge bakle ter jih spremlja skozi razna križpota proti kapeli sv. zakramenta. Možje stopijo ondi na desno, ženske na levo. Glej tam v ospredju kapele grob; vsebuje cvet krščanske vere, sveto truplo mučenca; dragocena marmorna plošča pokriva mučenčeve svete ostanke in služi za oltar. Ob strani vidiš sedež za papeža ali škofa. Od stropa vise številne svetilke ter razsvetljujejo podzemsko kapelo. Na oltarju gore sveče iz čebelnega voska. Maševal bo papež Štefan I.

Papež sede na prestol ter moli začetno molitev: »Dobrotljivi kralj vseh vekov, stvarnik celega sveta, sprejmi to tukaj po Kristusu zbrano občino. S strahom in bojznijo se drznemo bližati sv. oltarju. Toda milost, usmiljenje in ljubezen tvojega edinega Sina nam daje pogum. Miru prosimo od zgoraj; prosimo za odpuščanje grehov, za zveličanje duš, za oproščenje od vseh bridkosti, jeze, stisk, uporov sovražnikov.« Vsi odgovore: »Gospod naš Bog! Ti si svet! Ti bivaš v tem svetišču. Tebi pojemo čast in trojni slavospjev!« Papež prične: Kyrie eleison ter zapoje hvalnico, ki jo verniki nadaljujejo. Sledi list, evangelij ter pridiga, ki jo papež prične z običajnimi besedami: »Milost Boga Očeta, ljubezen njegovega edinorojenega Sina in zveza Svetega Duha bodi z vami ter ostani pri vas.« (II. Kor.) Ljudstvo odgovori: »Amen.« S tem je končana maša katehumenov. Nekrščeni se odstranijo. Prične se maša vernikov z darovanjem. Verniki prinašajo kruha, vina, moke, grozdja, olja za svetilke ter drugih dragocenosti za cerkev, reveže, duhovnike. Medtem pogrne akolit oltar z belim platnenim prtom. Papež vzame zlato pateno s kruhom, nalije vina v kelih ter daruje obojno Bogu. Nato moli z razprostrtimi rokami predglasje (skoraj z istimi besedami kakor danes) in hvalnico »Sanctus...« Glej! Sedaj napoči sveti trenutek konsekracije! Namestnik Kristusov izpregovori tiste besede, ki jih je izpregovoril Kristus pri zadnji večerji. Tihota vlada. Verniki kleče globoko sklonjeni k tlom ter molijo na oltarju pričujočega Boga. Sedaj sledi molitev za mrtve ter očenaš, ki so ga takrat imenovali kristjani nebeško molitev. Nato pride poljub miru. Dijakon opomni: Pozdravite se med seboj s poljubom miru. Papež in duhovniki se med seboj objamejo; možje med seboj, žene istotako. Kako pretresljiv je bil tak bratski poljub v tistih dneh, ko se morda nikdar več videli ne bodo, saj so jih lahko tirali vsako uro na morišče v smrt. Množica ihti. Drug drugemu kličejo: mir bodi z vami! Pride čas sv. obhajila. Čisti glasovi deviških duš se oglase v mili pesmi, ki jo angeli ponesó pred prestol božji. Dijakon zakliče ljudstvu: Sancta sanctis (sveto svetim). Sedaj pristopijo vsi k sv. obhajilu; saj so živeli v stanu milosti, brez smrtne greha. Papež položi sv. Rešnje Telo moškim na dlan, ženskam na bel prtiček z besedami: »Corpus Christi« (»Telo Kristusovo«). Odgovor: »Amen.« Nato so se verniki sami obhajali.

Že med sv. obhajilom zapoje verniki mili psalm 132.: »Glejte, kako dobro in prijetno je, ako bivajo bratje med seboj...«

Toda čuj! Rožljanje orožja se zasliši! Hrup! Vojščaki so vdrli v katakombo. Izdani so kristjani po verolomnem sobratu. Vojaki planejo na papeža ter ga poleg oltarja razsekajo na kose. Duša velikega duhovnika splava v nebeške višave. Kako so hrepeneli prvi kristjani po sv. maši, pri kateri so bili najraje vsak dan ter se pri njej hranili s sladkim, nebeškim kruhom. Bali se pri tem niso ječe, niti smrti.

Sv. devica Avrelija je hitela vsaki dan takoj po polnoči v katakombe, da bi ondi prisostvovala sv. maši ter papeževim opominom in prejela sv. obhajilo. Vedela je sicer, da jo čaka grozno mučeništvo, ako to izvé njen oče, ki je bil pagan. Toda ni se plašila strašnih posledic. Oče izve; zgrabi jo s satanskim srdom za lase, jo vrže na tla in suje z nogami. Devica trpi in molči. Naposled jo tira k sodniku. Ta zahteva od nje, da naj se odpove krščanstvu in sv. maši; ko se pa devica stancovitno brani, jo ukaže bičati do krvi ter naposled grozovito križati.

Kaki junaški časi so bili to, ko kristjani niso poznali nobenega strahu. Kdo jim je dajal te junaške čednosti? Kdo navdušenje, da so celo hrepeneli po mučeniški kroni? Z oltarja so črpali to čudovito moč; kruh močnih jim je dajal pogum, da so hrabri kakor levi šli v najgroznejšo smrt, pa ne le trdni moški, temveč celo slabotne device in otroci...

Toda Bog se je milostno ozrl na svojo Cerkev ter ji podelil slavno zmago po tristoletni krvavi borbi. Pod velikim Konstantinom je zmagal križ nad paganstvom. Stopila je Cerkev iz katakomb ter si je zmagoslavno podvrгла svet. Rastle so iz tal veličastne bazilike, katedralke, lepe cerkve, kapele. V njih pa je gradila Cerkev oltarje, na katerih je izvrševala odslej nemoteno in pri svitu dneva nekrvavo daritev nove zaveze. Nekateri teh oltarjev so bili zares krasni in kaj dragoceni; narejali so jih iz najboljšega marmorja, iz zlata, slonove kosti, kinčali jih z biseri in dragulji. V carigrajski cerkvi sv. Sofije je stal prekrasen oltar iz čistega zlata, obdan z bogatimi okraski, biseri, zlatimi lilijami; na vrhu se je dvigal križ, težak 75 funtov, iz čistega zlata. To so jasni dokazi, ki nam nepobitno pričajo dejstvo: Cerkev je bila v nepobitni posesti sv. maše takoj izpoečka; ljubila pa jo je, negovala kot najdražji zaklad tudi skozi poznejša stoletja. Izrek tridentinskega zbora stoji na trdnih tleh.

Žalibog je nesrečni krivoverec Martin Luther potečnil milijone vernikov za seboj; odtrgal jih je od Cerkve in od oltarjev... Ako pridemo sedaj v kako v srednjem veku pozidano cerkev, ki so jo luterani izpremenili v luterski tempel, se nas poloti globoka otožnost. Občudujemo sicer krasno gotsko zidavo, še posebno veličastni, obokani kor — a ta je prazen — nekaj tukaj manjka! Da! Glavnega oltarja ni, istotako ni več stranskih

oltarjev, ki so bili nekdanj najlepši kinč te stavbe. Podrli so jih, morda celo požgali. To so sicer storili v svojem srdcu sovražniki Kristusovi, a daritve sv. maše ne bodo nikdar odpravili. Sveta mašna daritev — sicer starodavna naprava, a vedno nova in mlada, gre naprej po svoji zmagoslavni poti skozi stoletja...

Tudi v novejših, nam bližjih stoletjih — po tridentinskem zboru — je sv. Cerkev zvesto izvrševala svojo od Kristusa ji podeljeno nalogo ter čuvala in branila sv. mašo. Dvignili so se zoper Kristusovo Cerkev in njeno presv. daritev novi sovražniki, ki niso nič zaostajali za paganskimi Rimljani ter nemškimi reformatorji, in sicer na Angleškem in Francoskem. A tudi tukaj je Cerkev zmagala strahovite sovražnike ter ohranila dragoceno evharistično dediščino. Ljubezen vernikov za presveto evharistično daritev se je kazala tudi v teh grozovitih časih v sijajni luči!

Zares hudi časi so nastopili za angleške katoličane, posebno še, ko je zavladala kruta kraljica Elizabeta, katere zgodovina je pisana s krvjo. Sovražila je ta nesrečna vladarica katoliško vero iz dna duše. Prepovedovala je katoliško bogoslužje ter posebno še sv. mašo pod težkimi, naposled celo smrtnimi kaznimi. Toda katoličani so raje prijeli za beraško palico, raje se dali zapreti ter dali celo življenje, kakor da bi žrtvovali svojo sveto vero in ljubezen do sv. maše. Vedno bolj so se polnile ječe s katoličani, ki so se kljub kraljičini prepovedi udeleževali daritve sv. maše. Sv. obhajilo je bilo prepovedano s kaznijo 1200 mark. Pobožen plemič čuje to prepoved ter vzklikne solzan: »Sedaj pa, o moj Jezus, rad pridem ob vse premoženje, da le morem tebe uživati!« Gre ter proda svoje obsežne posesti; vzame k sebi duhovnika, ki mu vsak dan podeli sv. obhajilo; kazen pride za kaznijo; kmalu postane prej tako bogati plemič — berač. Za njegovo veliko ljubezen mu je podelil Bog milost mučeniške krone. Umrl je kot izpričevalec najsvetejšega Zakramenta. Mnogi katoličani so se podali v druge dežele, ker niso mogli biti doma več pri sv. maši in so bili oropani sv. zakramentov. Vsi zvesti katoliški duhovniki so bili odstavljeni od svojih služb. Ako je kak duhovnik še bral sveto mašo ali podelil zakrament, je moral umreti. Umreti so morali tudi tisti, ki so katoliškega duhovnika vzeli pod streho. Obsojence so navadno obesili, raztrgali na štiri dele ali jim preparali truplo ter iztrgali čreva; taka je bila navadno obsodba kraljice Elizabete. Toda vsa krutost ni nič pomagala. Katoličani so ostali trdni, neomajani. Tolažili so jih duhovniki, ki so se v vedni smrtni nevarnosti potikali in skrivali po hišah; skrivaj so opravljali presv. daritev. Mnogi mašniki so morali za to umreti. Jezuit Robert Person piše lepo: »Tri reči občudujem na naših angleških bratih, kar opazujem vsak dan: Predvsem veliko pobožnost, s katero so navzoči pri sv. maši; pretakajo

solze, večkrat začno vsi ihteti, tako da mora duhovnik med sveto daritvijo prenehati. Potem visoko spoštujejo in ljubijo poglavarja sv. Cerkve; tako ne more noben sin spoštovati svojega očeta. Tretjič občudujem vesel pogum, s katerim gredo v smrt, ako morajo za sveto vero umreti.« Zares krasni cvetovi katoliške vere na Angleškem!

Strašna so bila tudi opustošenja, ki jih je francoska prekucija zadala sv. Cerkvi; a Cerkev je ostala zmagalka. S peklenskim srdom so preganjali in morili francoski prekucuhí duhovnike, menihe, redovnice, požigali in onečaščali cerkve, izpreminjali jih v hleve, prepovedali nedeljsko službo božjo; v cerkvi na oltar pa — groza — so postavili kot »boginjo pameti« nesramno žensko, pred katero so peli ostudne pesmi in plesali na kraju, kjer se je prej glasila hvala božja.

Duhovnik se ni smel več javno pokazati; divja zver v gozdu je imela več pravic. Vedno so jim bili za petami ogleduhi. Koogar so zasačili, je bil umcrjen. Vendar se pogumni duhovniki niso ustrašili nobene nevarnosti, da so le mogli v kakšnem brlogu, šumi ali drugem skrivališču opraviti presv. daritev ter deliti sv. zakramente. Kristus je pretil za take vrle duhovnike svojo kri, zakaj bi je ne prelili tudi ti, in to z največjo vdanostjo? Naj navedem v spodbudo nekaj zgledov iz teh strašnih časov, ki nam pričajo, kako so ljubili francoski katoličani najsvetejšo daritev!

Noč je. Vse je mirno. Zdi se, da vse počiva. Toda ne. Nekaj mož gre previdno od hiše do hiše ter kliče ljudi, ki so že bili pripravljani. Prikažejo se posamezne luči. V neki šupi se zbirajo. Tu bo sv. maša in prvo sv. obhajilo za nedolžne otročiče. Po daljšem času je mogel priti duhovnik neopažen med nje. Glej, ondi v šupi sedi duhovnik; krog njega kleče, iskreno moleč, moški in ženske; izpovedujejo se ter prosijo svete odveze. Milo jih tolaži duhovnik. Pa glej gručo otrok. Prvikrat bodo prejeli sv. Telo Gospodovo; in v teh okoliščinah! Zato jim je ta praznik tem ljubši! Začne se sv. maša! Vmes se čujejo vzdihí ter mило ihtenje. Kako srčno prosijo Jezusa, naj jih varuje, čuva v teh strašnih dneh! S kakim hrepenenjem prejmo presv. Telo Gospodovo prvoobhajanci, za njimi pa tudi drugi! Saj nihče ne ve, ne pride li njegova glava drugi dan pod sekiro. Zunaj pa so na straži nekateri pogumni mladeniči in možje, da bi jih biriči ne izvohali; to bi bila smrt vseh.

Pač malokatera pokrajina se je tako odlikovala v zvestobi do sv. vere kot Bretonija. Bretonci niso poznali nobenega strahu. »Ukazal bom vaše cerkve podreti,« je zažugal višji uradnik županu neke vasi, »da saj ne boste imeli nobene stvari, ki bi vas spominjala vaše prejšnje praznovernosti.« »No, zvezde nam boste pa le morali pustiti,« je odgovoril preprosti kmet, »in te vidimo še bolj daleč kot zvonik naše cerkve.« Kaj iznajdljivi so bili Bretonci, da niso bili brez cerkvenega opravila.

V vasi Crozon ob morju so zaprli cerkve. Dobiti niso mogli nobenega prostora, tudi ne kakšnega skednja, da bi ondi opravili božjo službo. Toda čuj! Polnoč je odbila. Tam na morju zablješči luč, ki se giblje semintje. Čuje se zvončkanje zvončka med šumenjem valov. Hipoma se začno bližati od raznih krajev obali številni čolni; v njih ugledaš može, žene, otroke, starčke. Vsi ti ribiški čolni plovejo proti oni luči na visokem morju, vedno glasneje se čuje zvončkanje. Prikaže se cilj, kamor vsi veslajo. Ta cilj je plavajoči čoln; v njem stoji duhovnik ter se pripravlja, da opravi presv. daritev. Ker se ni mogla služba božja vršiti v župni cerkvi, je goreči dušni pastir povabil župljane k sv. maši na visokem morju. Vsi verniki so prišli; vsi kleče v svojih čolnih med šumečim morjem in oblačnim nebom. Zares krasen prizor! Sredi nočne teme, na nemirnih valovih kleči množica, broječa 2000 ljudi, ter moli evharističnega Kristusa, ki je prihitel darovat se na besede mašnikov — na oltarju sredi morja. Zdi se, da se čuje glas božji sredi šumljanja morskih valov, s katerim se družijo vzdih in molitve pobožnega ljudstva!

Duhovnik je takorekoč poročen z oltarjem, zato ga poljublja vsak dan. Oltar in tabernakel hranita, kar mu je najdražje na svetu. Največja nesreča je, ako je siloma odtrgan od oltarja. Na veliki četrtek leta 1794. so poslali prekucni 46 duhovnikov v Nantesu na staro, polomljeno ladjo; v nevarnosti so bili, da se zdaj zdaj potopé. Eden jetnikov si je prihranil nekaj koščkov kruha; on predlaga svojim sotrpinom: »Danes praznujemo spomin na postavitev sv. evharistije; po zgledu sv. mučencev v katakombah izvršimo presv. evharistično daritev!« Vsi pritrjujejo predlogu. Pripravijo se na sv. spoved ter se izpovedo drug drugemu. Iz sodov napravijo oltar. Od ječarja kupijo bordeauxvina. Kozarec služi za kelih. Duhovnik Malapart iz Luzy opravi sv. daritev ter izpregovori pretresljive besede; vsi tovariši se solzé, proseč Boga za stanovitnost do konca. Vsi prejmo z veliko vnemo nebeško mano, kruh močnih. Eden duhovnikov je stal na straži. Kmalu nato so ti junaški duhovniki umrli mučeniške smrti; pred smrtjo so prejeli ti vrli izpričevalci še sveto Popotnico, ki jim jo je lionski škof skrivaj doposlal v ječo.

Kako odseva iz takih dogodb naravnost ganljiva ljubezen vernikov do velike skrivnosti sv. maše! In sv. Cerkev je to ljubezen do evharistične daritve vedno z vsemi močmi negovala in budila! Obdajala je to sveto opravilo z velikim sijajem. Vabila je vse umetnije, da naj jo s svojimi deli proslavljajo. Stavbarstvo ji je zgradilo krasna svetišča; kiparstvo umetniške oltarje in tabernakle; slikarstvo prelepe slike; glasba je uporabila najkрасnejše melodije za presv. daritev. Za službo božjo rabi Cerkev najdražja oblačila iz brokata, svile, zlate in srebrne kelihe, dragocene monstrance . . . Cerkev hoče, naj umetnije storé vse, kar je v njihovih močeh, da dostojno proslavé evharističnega

Kristusa, ki je iz ljubezni do nas postal vedna, živa daritev ter sladka naša dušna hrana.

Taka je — seveda le v odlomkih — zgodovina nekrvave daritve nove zaveze. Hodila je skozi stoletja po križevi poti trpeč in vendar zmagujoč, kakor Cerkev, nevesta Kristusova. Kristus, ko je bil še na zemlji, je zmagal s trpljenjem in smrtjo, on zmaguje tudi in bo zmagoval skozi stoletja do konca sveta v sv. Cerkvi in kot evharistična daritev, četudi trpeč. Kristus vincit, imperat! Kristus zmaguje in vlada iz presv. evharistične daritve svoje verno ljudstvo, ki se zbira krog njegovih oltarjev, ter ondi črpa moč, ljubezen za sveto življenje. Že tisočletja stoje sloveče piramide na peščenih egiptovskih planotah, kljubujejo zobu časa ter oznanjajo slavo nekdanjih Faraonov. Toda trdnjše kakor te piramide stoji večni spomenik Kristusov — oltar ter presveta evharistična daritev, ki jo opravlja po svojih mašnikih sam Kristus in jo bo opravljal do konca sveta, kličeč svetu v spomin svojo neizmerno ljubezen. V cesarstvu Karola V. solnce nikdar ni zašlo. V kraljestvu Kristusovem ne zaide nikdar evharistično solnce sv. maše. Izšlo je iz sv. Siona, ko je Kristus zaukazal: »To delajte v moj spomin!« Izhajalo je dan na dan iz katoliških oltarjev, izhaja še danes in bo izhajalo do dneva sodbe. Zares, neprestano, tudi pred našimi očmi se uresničujejo prekrasne besede preroka Malahije: »Od solnčnega vzhoda do solnčnega zahoda bo veliko moje ime med narodi in na vseh krajih se bo darovalo in čista daritev se bo opravljala v mojem imenu!« Te veličastne besede odmevajo iz stotisočernih oltarjev na zemlji, na katerih darujejo tisoči mašnikov presveto daritev. Z rujnim solncem na nebu gre krog zemlje tudi solnce sv. maše. Ko v Evropi vzhaja solnce, stopi 200.000 mašnikov k oltarju, da opravi presv. daritev. Ko se pri nas bliža poldan in se nehajo pri nas sv. maše, vzhaja solnce v južni, srednji in severni Ameriki; k oltarju stopa darovat 50.000 mašnikov. Ko je pri nas 4—8 ura na večer, vzhaja solnce v Oceaniji in Avstraliji; tam zopet daruje krog 2000 mašnikov sv. mašo Bogu, Gospodu vesoljstva. Ko se pri nas pripravljamo k počitku, izide solnce v Aziji ter se ondi začno sv. maše. Zvonovi, ki kličejo k presv. daritvi, ne utihnejo na zemlji nikdar . . .

Zares, mogočna je presv. daritev nove zaveze, vreden in dostojen spomin Boğa-človeka Kristusa. Sv. maša, to evharistično solnce, je velika monštranca, s katero kaže Bog neprestano svojo ljubezen ter blažoslavlja vesoljno stvarstvo . . .

Hvala ti, o Večni, da imamo tudi mi katoliške cerkve in v cerkvah oltarje, na njih pa to solnčno daritev. Pomisli: Kako ogromna, nepretrgana procesija pobožnih vernikov se je bližala že v teku stoletij oltarju in presv. daritvi . . . O hiti, kolikorkrat le moreš, če mogoče vsak dan, k oltarju ter se udeležuj svete

maše. Zgleduj se na prvih kristjanih in drugih vernikih, ki so hiteli k sv. daritvi, če jim je žugala tudi smrtna nevarnost. Ljubi presv. evharistično solnce, daj se ogrevati od njega in si razsvetljevali pot živlejnjaja... Tam v večnem kraljestvu sije na veke Kristus — luč sveta — v večnem žaru in ne zaide. Ljubimo oltarje in presv. daritev ter se družimo radi z evharističnim Zveličarjem pri sv. obhajilu; tako bomo prišli v večno kraljestvo, kjer bomo v družbi vseh, ki ljubijo Kristusa, peli večno zahvalno pesem za neštete milosti, posebno pa za največji dar božji — daritev sv. maše. Amen.

Fr. Rihar.

2. Postni čas — čas poboljšanja.

V.

Kdo izmed vas me bo greha prepričal?
Jan. 8, 46.

Kako srečen bi bil kristjan, ako bi mogel o sebi isto reči, kar je po današnjem evangeliju govoril Zveličar judovski množici, rekoč: »Kdo izmed vas me bo prepričal greha?« Ali kdo bi si upal te besede nase obrniti? Če nas tudi ljudje ne morejo obdolžiti kakih posebnih pregreh, vendar nam vest očita, da smo že različno Boga razžalili. Namesto da bi s Kristusom rekli: »Kdo izmed vas me bo greha prepričal?« moramo pač z Davidom spoznati: »Grešil sem pred Gospodom!« O nas velja beseda apostolova: »Ako rečemo, da nimamo greha, smo lažniki in resnice ni v nas.« (I. Jan. 1, 8.)

Ker pa se moramo spoznati kot grešniki, ne ostaja nam torej v dosego zveličanja drugega pomočka nego resnična pokora. Saj Kristus sam pravi: »Če se ne spokorite, bote vsi pogubljeni.« (Luk. 13, 5.) Zato nam sv. Cerkev ravno v postnem času predpisuje razna pokorila in nam izkuša s premišljevanjem bridkega trpljenja Gospodovega oživiti spokornega duha. To še posebno razodeva današnje tiho nedeljo, ko zakrije sveta razpela in s tem grešnikom na srce govori, da kakor se je skrtil Jezus trdovratnim in nehvaležnim Judom, ki so ga hoteli kamenjati, tako se tudi njim skrrije, ako se skesano ne povrnejo k njemu, vsaj zdaj o velikonočnem času dobre spovedi ne opravijo in niso voljni pokoriti se za svoje prestopke.

Ni še namreč zadosti, da človek zadobi odvezo od svojih grehov, on mora po spovedi ves drugačen postati in razodevati spokornega duha. Kristjan mora torej s primernimi pokorili razžaljenemu Bogu zadostovati za svoje grehe. In to je peti pogoj za vredni prejem zakra-

menta sv. pokore, katerega si še moramo danes ogledati. V ta namen vam razložim:

a) K čemu je zadostovanje?

b) Kako daleč se ono razteza?

da bo Bogu dopadljivo in nam zveličavno.

I. Da pri mnogih kristjanih zakrament sv. pokore dandanašnji ne obrodi zaželjenega sadu, prihaja odtod, ker se s samo spovedjo zadovoljijo, ne izpolnjujejo prejetih naukov in svetov in zanikarno opravljajo pokoro ali jo celó opuščajo. Ako bi se spominjali, k čemu je pokora potrebna, rajši bi zadostovali za prejšnje grehe ter se jih tudi v prihodnje bolj varovali. Zadoščenje pa se imenuje opravljanje vseh od spovednika naloženih pokoril.

Taka pokora se že od nekdanj naklada izpovedancem, in sicer iz naslednjih tehtnih vzrokov:

a) Da vsaj deloma odplačujejo svoj grešni dolg pred Bogom in odslužujejo časne kazni za greh. — Greh je velik dolg pred Bogom, posebno smrtni greh, ki vse preseže, kar se more grozovitega le misliti, da, on je novo zaničevanje in križanje Sinu božjega. (Hebr. 6, 6.) Po neizkončnem usmiljenju božjem se ta dolg pri spovedi odpusti, ker je Sin božji sam za vse grešne dolgove zadostil in edino le on mogel zadostiti, ker je smrtni greh neizkončno razžaljenje božje in takega človek sam kot konečno bitje ne more popraviti. A vendar se spodobi, da grešnik vsaj nekoliko k temu pripomore ter svoj dolg odslužuje in se tako Bogu za njegovo veliko milost izkaže nekoliko hvaležnega. Teža nas uči prilika o kralju, ki je svojemu hlapcu odpustil velikanski dolg 10.000 talentov, pa zraven tudi terjal, da se izkaže hvaležnega, kakor je pokazal s svojo nevoljo in kaznijo, ker ta ni hotel svojemu sohlapcu 100 denarjev odpustiti. (Mat. 18. 23.)

Akoravno pa Bog greh, t. j. dolg in ž njim večno kazen pri spovedi odpusti, vendar noče, da bi mi ostali brez vse kazni. On nam naloži namesto prejšnjih časne kazni, katere moramo trpeti ali tu na zemlji ali pa v vicah. To nam izpričujejo mnogi zgledi iz sv. pisma.

Že prvim staršem je Bog radi njihovega kesanja in prihodnjega Zveličarja odpustil greh in večno kazen; časno kazen pa sta morala prestati, izgnana sta bila iz raja, v potu svojega obraza sta morala delati in slednjič umreti; upanja in pravice do nebes jima ni odvzel, temveč ju s tem tolažil. — Izraelcem je Bog na Mozesovo prošnjo odpustil njih veliko pregreho, ko so v puščavi zoper njega godrnjali; a v obljubljeni deželi jim ni dal priti. »Po tvoji besedi sem greh odpustil«

— rekel je Gospod Mozesu — »vendar pa nobeden teh, ki so me zaničevali, ne bo videl obljubljenе dežele.« (IV. Moz. 14.) Enako je Mozesu samemu greh odpustil, ko je dvomil, ali bo iz skale pritekla voda; a za kazen ni smel stopiti v obljubljenо deželo, le videl jo je od daleč in umrl. (4. Moz. 20.) — Skesanemu Davidu je Natan v božjem imenu napovedal, da mu je greh odpuščen, a kazen zanj pa ostane. »Gospod ti je tvoj greh odvzel, ne boš umrl. Vendar pa, ker si dal priložnost sovražnikom Gospodovim k preklinjevanju, naj umrje (tvoj) sin.« (II. Kralj. 12.)

In če bi kdo vprašal: za kaj nam Bog v zakramentu sv. pokore z večno kaznijo tudi časnih kazni vselej ne odpusti, odgovori katekizem s sv. tridentinskim zborom, da to stori iz pravičnosti, da mi vsaj nekoliko zadostujemo za veliko razžaljenje. Tako se tudi zgodi, da vladar hudodelniku prizanese zasluženо smrtno kazen, da pa tudi pravici zadosti, odloči mu daljši ali krajši zapor v ječi ali pregnanstvo in mu tako ostro kazen izpremeni v milejšo. In čeravno se pri sv. krstu vse, tudi časne kazni odpusté, se ne more zbog tega sklepati, da se mora to tudi v zakramentu sv. pokore zgoditi. Vsak mora pritrditi tridentinskemu zboru, ki uči: »Videti je, da bistvo božje pravice zahteva, da Bog drugače v svojo milost sprejema tiste, ki so pred sv. krstom nevedoma grešili, in spet drugače tiste, ki so po sv. krstu vedoma žalili Svetega Duha.«

Pa tudi iz dobrotljivosti Bog tega ne stori, kakor sveti zbor nadalje razklada. »Tudi se spodobi za božje usmiljenje, da se nam grehi ne odpuščajo kar brez vsega zadostovanja, ker bi se (potem) za grehe manj menili in o dani priložnosti zopet hušje padli ter si jezo božjo množili na dan maščevanja.« S tem je pa tudi naznanjen drug vzrok, zakaj se pokora nalaga:

b) to je namreč lastna korist grešnikova, da bi se poboljšal. Naložena pokora pa je nekaka kazen, torej pomoček k poboljšanju, ker kazen odvrtačuje od hudega. Človeku je kazen zoprna in si mora kolikor toliko silo delati, da jo prav dostoji. S tem pa se človek odvrtačuje od greha, pramačuje izkušnjave. Naložena pokora obstoji navadno v pobožnih vajah in dobrih delih, ki so primerni pomočki poboljšanja. Kolikor bolj pogosto kristjan te opravlja, toliko bolj se slabi hudo nagnenje in zmerom bolj raste gorečnost v srcu in ljubezen do Boga in toliko laže se bo obvaroval pred novim grehom. Zato piše sv. tridentinski zbor: »Brez dvoma odvrtačuje tiste zadostivne kazni spokornike od greha, drže jih nazaj kakor v brzdi ter jih za prihodnost delajo bolj previdne in čuječe, ozdravljajo tudi ostanke grehov in z nasprotnimi pobožnimi vajami zatirajo grešna nagnenja, katera so rastla zavoljo hudobnega življenja.«

Enako dela Bog kakor pozemeljski oče. On otroku, ki ga je razžalil, odpusti, ali če se to večkrat ponavlja, potem ga kaznuje, da ne bo zopet lahkomišljeno grešil in se že iz strahu pred kaznijo zanaprej varuje.

Iz tega namena torej se pokora nalaga. In to stori:

c) mašnik v imenu božjem. Duhovnik ima oblast in dolžnost izpovedancu predpisati zadostovanje. Kajti Jezus je svojim apostolom in naslednikom dal oblast ne le razvezovati, ampak tudi zavezovati. Spovednik ima torej pravico gotove pogoje staviti, pod katerimi mu sme odvezo podeliti; on kot sodnik in zdravnik mora imeti tudi moč, kar za potrebno spozna, zaukazati, in tistim, ki se voljno podvržejo temu naloženemu zadostovanju, grehe odpustiti. Pa tudi njegova dolžnost je, kakor terjaja tridentinski zbor, po lastnostih greha in po zmožnostih izpovedancev naložiti zveličavna in primerna pokorila (ses. 14. c. 8.).

Ako torej hočejo izpovedanci svoji duši koristiti, naj se ponižno podvržejo tej oblasti mašnikovi ter naj zvesto zadostujejo za svoje grehe, da bodo potolažili božjo pravico.

II. Kaj vse pa je treba izpovedancem storiti, razvideli bomo iz druge točke, kako daleč se nam reč zadostovanje raztega?

a) Zadostovanje se raztega na zapovedana pokorila. Ta ima — kakor smo slišali — spovednik pravico naložiti. Včasih je to molitev, včasih navzočnost pri sv. maši, zdaj miloščina ali katero zatajevanje. Spovednik se ravna po okoliščinah in razmerah, v katerih se izpovedanec nahaja, in po teh naloži pokoro. Sv. Cerkev prav milo ravna in naklada primerno majhne pokore, želeč, da bi jih ljudje toliko bolj skrbno opravili.

Kolikor bolj natančno in goreče kristjan naloženo pokoro opravlja, toliko več časnih kazni si izbriše. Kolikor večji so njegovi grehi in kolikor manjša se mu naložena pokora dozdeva, s toliko večjo gorečnostjo naj jo opravlja. Ta natančnost se raztega tudi na tisto zadostovanje, katero moramo opraviti zavoljo škod, ki smo jo komu storili ali na premoženju, časti, dobrem imenu, ali s pohujšanjem in s slabim zgledom. Vse to je treba poravnati, povrniti, preklicati — to zahteva že pamet.

Vsak vernik naj si prizadeva naloženo pokoro brez odloga o pravem času dopolniti. — Ako je spovednik čas določil, se ga moramo zvesto držati, kajti zadostovanje se ne raztega samo na pokoro, temveč tudi na čas, v katerem jo moramo opraviti. Le ako pridejo kakšni neprevideni zadržki, o katerih smemo sklepati, da bi nam jo tudi spovednik preložil, smemo jo odložiti na bolj ugoden čas. Če bi jo bili ob zapovedanem času pozabili, je ne smemo opustiti, temveč pozneje, ko se domislamo, jo moramo spodobno opraviti.

Ako pa čas ni določen, jo moramo opraviti kakor hitro je mogoče. Dobro je vsaj nekoliko je opraviti že pred svetim obhajilom, in kakor hitro okoliščine dopusté, po sv. obhajilu. Saj to zahteva od nas gorečnost v spokornosti, s katero moramo biti navdihnjeni; zahteva velik dolg, ki ga moramo božji pravici poplačati; zahteva previdnost, ki jo moramo imeti, da se zopet ne povrnemo v greh. Ako bi pokoro brez opravičenega vzroka več tednov ali mesecev odložili, bi se pregrešili. Sicer pa mora sleherni gledati na to, da jo bo opravil v stanu milosti božje, ker če bi jo predolgo odlašal, bi jo utegnil ali pozabiti ali pa bi med tem padel v smrten greh. Tako bi zadostovanje ne koristilo in ne izbrisalo časnih kazni, ker le tisti, ki je v prijaznosti božji, si more kaj zaslužiti in zadostiti. Da bi se te škode obvaroval, je tvoja dolžnost jo brez odlašanja opraviti. Kajti kdor jo lahkomišljeno odlaša, se pregreši in oropa mnogih milosti.

S pokoro je enaka kot s sklepom. Kdor pri spovedi nima trdnega sklepa, resne volje, poboljšati se, tistega spoved je neveljavna, grehi se mu ne odpuste, ker sploh nima pravega kesanja. Kdor pa je imel pri spovedi dober sklep, pa ga radi slabosti ali drugih vzrokov ni izvršil, ta se je, akoravno je po neizpolnjevanju svojega sklepa nov greh zakrivil, veljavno izpovedal, grehi so in mu ostanejo odpuščeni, akoravno se je pozneje izneveril svojemu sklepu. — To pa velja tudi o zakramentalnem zadostovanju. Kdor ima pri spovedi — in pravi spokornik mora imeti — trdno voljo in resnično željo od spovednika naloženo pokoro v vsem njenem obsegu opraviti, je njegova spoved veljavna, če je tudi pozneje iz lahkomišljenosti ali zanikarnosti vse ali deloma ne opravi. Toda nov greh zakrivi, ker opusti dolžnost spodobno Bogu zadostiti in sv. Cerкви izkazati pokorščino. — Kdor bi ne opravil pokore, se ne pregreši samo, temveč tudi mnogih milosti oropa. Kajti ravno ta pokorila, ki jih spovednik predpiše, so najbolj pripravna časne kazni izbrisavati in res najprej očistijo radi zakramentalne prednosti, in so tudi najprimernejši pomočki poboljšanja, ker se navadno najbolj prilegajo dotičnemu izpovedancu. Če jih zanemarja, izgubi tako mnogo milosti za svojo dušo.

b) Pa ne samo na zapovedana, tudi na prostovoljna pokorila se raztega zadostovanje. In to se imenuje pokora v širjem pomenu. Raztega naj se pa tudi na te, ker vemo, da je božja pravica ostra; in še nismo dovolj storili, ako smo opravili samo naloženo pokoro. Po svoji dobrotljivosti nam Bog sicer grehe odpusti, a po sv. ostri pravici zahteva za nje zadoščenje. Ker je naložena pokora v primeri z velikostjo greha navadno majhna, zato naj si je kristjan sam privzame. V starih časih je bila pokora bolj ostra in celó očitna. Kdor je n. pr. kaj malega ukradel, moral se je eno leto pokoriti, kdor

je pa ukradel večjo reč, pet let. Če je zaničeval svoje starše, se je moral pokoriti 40 dni; kdor je ob prazniku plesal, tri leta, če je prešestoval, sedem let itd. Sv. Cerkev je sicer milejšo pokoro vpeljala, oziraje se na slabost sedanjih vernikov, a želi in priporoča, naj se prostovoljno podvržejo pokorilom, da bodo božji pravici že tu na zemlji zadostili in jim ne bo treba v vicah potem trpeti ter se očiščevati. Posnemajmo svetnike, ki so se prostovoljno pokorili, da bi se jim ne bilo treba v večnosti. Ubogajmo sv. Avguština, ki pravi: Ako hočeš, da te Bog ne bo kaznoval, kaznuj se sam.

Kako pa zamoremo to storiti? To se lahko zgodi z opravljanjem bogoljubnih del. Vsa spokorna dejanja sploh delimo v tri vrste: v molitev, post in miloščino. Pod molitvijo se razumejo vse pobožne vaje: ustmena molitev, premišljevanje, duhovno branje, navzočnost pri sveti maši, prejemanje sv. zakramentov, božja pota ... Pod postom vsa zatajevanja, ne samo pritriganje v jedi in pijači, temveč tudi krotenje počutkov, molčanje, pritriganje v spanju, opuščenje dovoljenih razveseljevanj... Pod miloščino vsa dejanja ljubezni do bližnjega, tedaj vsa duhovna in telesna dela usmiljenja. Ker človek greši zoper Boga, bližnjega in samega sebe, naj se glede tega trojega pokori: z molitvijo, ki Bogu nazaj daje dolžno čast, katero mu je bil odvzel; z miloščino, ki pomaga bližnjemu, katerega je bil kdo oškodoval; s postom, ki nas same kroti in zdravi. Da so to najbolj pripravna in primerna pokorila, ki si jih moremo naložiti, razvidimo iz tega, ker so ravno nasprotna zdravila zoper naše grehe. Vsi grehi namreč obstojé po zatrdilu sv. pisma (I. sv. Jan. 2, 26) v poželenju oči, poželenju mesa in napuhu življenja — in zoper poželenje oči (lakomnost) je miloščina, zoper poželenje mesa je post, zoper napuh je molitev, s katero se pred Bogom ponižamo. In če pomislimo, da smo v greh rabili dušo, telo in zunanje blago, moramo jih zato tudi rabiti v pokoro: dušo v molitvi, telo v postu in blago v miloščini.

Na vsa ta in enaka pokorila se mora tisti ozirati, ki hoče zadostiti božji pravici, pa se tudi v prihodnje pred grehi obvarovati. Zatorej, dragi kristjan, podvrzi se radovoljno enakim pobožnim vajam: moli pogosto; poslušaj rad božjo besedo, hodi k sv. maši, prejemaj večkrat sv. zakramente, premišluj bridko trpljenje Jezusovo in poslednje reči, udeležuj se posebno pogosto odpustkov, ki jih je sv. Cerkev namesto dolge pokore v prejšnjih časih vpeljala; zatajuj se in kroti svoje počutke, pritrčaj si marsikatero sicer dovoljeno razvedrilo; izkazuji dela usmiljenja bližnjemu — in glej, ti Bogu dopadeš, zadostuješ za svoje grehe, pa se obvaruješ tudi prihodnjih.

To pa se tudi zgodi, ako zvdancstjo prenašamo vse trpljenje, katero nam Bog pošilja. Tudi ta pokorila smemo šteti med prostovoljna, ker je od nas odvisno, ali si jih

hočemo s pravo potrpežljivostjo obrniti v svoje zveličanje. Bog nam pa naklada bolezen, pomanjkanje, nesreče v rodovini, slabe letine, krivo obdolženje, preganjanje in razne stiske, križe in težave. Sv. tridentinski zbor (ses. 14. c. 9.) nas opomni na potrpežljivost in vdanost v božje naredbe, ko uči: »Božja milost je tako velika, da k pokorjenju ne služi samo to, kar grešnik po spovednikovem povelju radovoljno težkega stori, ampak tudi časne nadloge, katere voljno prenaša, hasnejo mu v zadostenje.« Ne godrnjajmo torej v križih in težavah, da ne izgubimo vsega sadu zadoščenja in zaslug za nebesa! S hvaležnim srcem se jim podvrzimo, rekoč: Saj sem z grehi zaslužil, rad trpim, da bi se le spokoril. Tepi me, Gospod, in čisti tukaj, le v večnosti mi prizanesi!

Pravo zadostovanje torej obsega veliko pokoril, ki nam jih ali spovednik zaukaže, ali si jih sami naložimo ali pa se vdano podvržemo božjim obiskovanjem. In ravno taka pokorila so primerna in potrebna, ako hočemo doseči vzvišeni cilj, da poplačamo grešni dolg ter se poboljšamo. Tako je zadostovanje res izpolnjenje in krona zakramenta sv. pokore. — Kako nespametni so torej tisti kristjani, ki zanemarjajo ta sv. zakrament in ga morda celo več let odlašajo! Slepotni so pa tudi tisti, kateri se sicer poslužujejo tega zveličavnega pomočka, pa ne tako, kakor Jezus po svoji sv. Cerkvi uči in zapoveduje, ter ne izpolnjujejo vseh potrebnih pogojev: oni ne zadobijo dušnega miru, ne častijo Jezusa, temveč mu prizadevajo še bridko žalost, ker »mu ne verujejo, ko jim resnico govori«; da, trdovratnim Judom so podobni, ker ga zaničujejo in kamenje vanj lučajo. Tudi njim se Jezus skrije s svojimi milostmi. — Blagor pa tistim, ki vse pogoje zvesto in natančno opravijo, takih Jezus ne zapusti, temveč jih z neštevilnimi milostmi obsiplje, tem velja Gospodovo zagotovilo današnjega evangelija: »Ako kdo mojo besedo dopolni, ne bo smrti videl vekomaj;« njih duša ne bo umrla, temveč živela v moči milosti božje tu na zemlji in v večnosti. Amen.

Ant. Žlogar.

Sopraznik žalostne Matere božje.

Kaj nam je storiti, da bode trpljenje našega življenja za nas zveličavno.

In tvojo lastno dušo bode presunil meč.
Luk. 2, 35.

Danes praznujemo sopraznik žalostne Matere božje, in kdo izmed nas bi se ne spomnil danes preroških besed, katere je izrekel sivolasi starček Simeon, razsvetljen od Sv. Duha, o preblazeni Devici Mariji, ko je darovala svoje božje Dete v jeruzalemskem templju nebeškemu Očetu: »Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu, in v znamenje, kateremu se bode nasprotovalo, in tvojo lastno dušo bode presunil meč.« (Luk. 2, 34. 35.) Ali se niso v vsem obsegu izpolnile te preroške besede sivolasega Simeona na preblazeni Devici Mariji, ko je stala pod križem, na katerem je visel njen nad vse ljubljeni Sin? O Mati bolečin, na kako strašen način so se izpolnile one preroške besede na tebi! Ne en meč, ampak tisoč ostrih mečev je prebodlo tvoje deviško srce, ko si stala pod križem svojega Sina. Vsaka rana, ki jo je videlo tvoje oko na tvojem božjem Sinu, vsaka kapljica krvi, ki je kanila na grešno zemljo od telesa tvojega božjega Sina, vsaka izmed neštevilnih psov, katere je bruhala podivjana množica na tvojega Sina, je bila oster meč, ki je prebodel tvoje ljubeče materno srce. Dragi v Gospodu! Kako je prenašala Marija, Kraljica mučencev, bolečine, trpljenje, v katero je bila utopljena, ko je stala pod križem svojega božjega Sina, kako pa prenašamo mi trpljenje, križe, katere nam v življenju pošilja božja previdnost? Glejte, ako hočemo biti pravi častivci Marije, Kraljice mučencev, tedaj moramo tudi trpljenje, nadloge, križe, katere nam pošilja ljubi Bog, prenašati z ono potrpežljivostjo, vdanostjo v voljo božjo, v onem duhu, v katerem je Marija prenašala trpljenje v svojem zemeljskem, s trpljenjem posutem življenju, posebno pa, ko je stala pod križem. Sveta katoliška Cerkev, naša predobra, preskrbna mati, obhaja dvakrat v letu sopraznik žalostne Matere božje, da nas opominja, da naj si prizadevamo, da bomo prenašali križe, trpljenje v onem duhu, v katerem ga je prenašala prebl. Dev. Marija. Koliko kristjanov je dandanes, ki prenašajo svoje nadloge, križe, svoje trpljenje z nevoljo, z mrmranjem zoper voljo božjo, zoper previdnost božjo! Ker pa prenašajo svoje trpljenje z nevoljo, si ga le povečajo in provzročajo, da jim njihovo trpljenje ne donaja nobenih sadov niti za časno, niti za večno življenje. Tudi mi smo se v svojem preteklem življenju znabiti večkrat vznevoljili nad trpljenjem, katerega nam je poslala božja previdnost. Da se bomo v bodoče varovali vsake nevolje v trpljenju, da bomo v bodoče svoje trpljenje, katerega nam bode poslala previdnost

božja, tako prenašali, da bomo zajemali iz trpljenja, križev svojega življenja, mnogo sadov in koristi za časno in večno življenje, vam hočem danes pojasniti: I. za kaj moramo smatrati trpljenje svojega življenja, II. na kakšen način moramo prenašati trpljenje svojega življenja.

I. Ljubljeni v Gospodu! Ne podcenjujte pomena, vrednosti nadlog, nezgod, križev, trpljenja zemeljskega življenja. Ako bi bil duhovnik, ki nas je krstil, vsakemu izmed nas rekel pri sv. krstu: tebi bode dušo presunil meč, t. j. mnogo trpljenja te čaka v tvojem zemeljskem življenju, mnogo trpljenja, nezgod bodeš moral prebiti v zemeljskem življenju — recite, ali bi ne bil govoril resnice? Dragi v Gospodu! Ako bi mogel brati misli vaših src, bi bral v srcih mnogih izmed vas, da, v srcih večine izmed vas bi bral, da si mislite v svojih srcih, da zdihujete v svojih srcih: ako bi mi bil duhovnik pri sv. krstu to rekel, bi bil govoril popolnoma resnico, kajti obilo križev, nezgod, trpljenja me je srečalo na moji življenski poti in še sedaj mi tiči ta ali oni meč bolečin v mojem srcu. To je torej gotovo, da ima vsak človek v svojem zemeljskem življenju križev, nadlog več ko dovolj; to je torej gotovo, da ga ni človeka pod solncem, ki bi bil v svojem zemeljskem življenju brez križev, težav, nadlog. Za kaj pa smatramo mi križe, bridkosti, nadloge svojega življenja? Sv. vera nas uči, da križe, nadloge, bridkosti nam pošilja ljubi Bog, ki pri tem zasleduje najboljše, najblažje namene. Seveda mi s svojim kratkovidnim razumom ne moremo vsikdar doumeti, kakega pomena so za človeka zlasti v duhovnem oziru nadloge, bridkosti. Vsled te naše kratkovidnosti nas večkrat navdajajo misli: kako mi pač more ljubi Bog, ki je dobrota vseh dobrot, ljubezen čez vso ljubezen, poslati toliko nadlog, bridkosti; kako mi more ljubi Bog, ki je sama ljubezen, naprtiti tako težko butaro raznovrstnih križev, nadlog, da kar omažujem pod to butaro; kako more ljubi Bog, ki je neskončno dobrotljiv, dopustiti, da so dnevi mojega življenja dnevi neznosnih bridkosti? Dragi v Gospodu! Ako nam pošlje, pošilja ljubi Bog bridkosti, križe, nadloge, zasleduje On, ki je neskončno Modrost, Ljubezen, Dobrotljivost, pri tem najblažje, najsvetejše namene. Kake namene pa zasleduje ljubi Bog, ko pošlje, pošilja človeku bridkosti, nadloge, bi utegnil ta ali oni izmed vas vprašati? Na to vprašanje nam odgovarja sv. pismo: ljubi Bog pošilja ljudem bridkosti, nadloge v svojo slavo, v svoje poveličanje, v poizkušnjo pravičnim, v izpreobrnjenje grešnikov. Sv. evangelij nam pripoveduje o človeku, ki je bil slep že od časa svojega rojstva — gotovo velika nadloga, težak križ — in pripoveduje nam tudi o Lazarju, bratu sv. sestra Marije in Marte, da je umrl. Smrt bratova, kakor pripoveduje sv. evangelij, je sestri, ki ste iskreno ljubili svojega brata, zelo, zelo užalostila. Kaj je rekel

Jezus o slepoti onega sleporojenega in o smrti Lazarjevi? O oni slepoti je rekel Jezus: »Ni grešil ne on, ne njegovi starši, temveč da se razodenejo božja dela nad njim.« (Jan. 9, 3.) O smrti Lazarjevi pa je rekel Jezus: »Ta bolezen ni k smrti, temveč je k časti božji, da bo Sin božji po njej poveličan.« (Jan. 11, 4.)

Komu izmed vas, dragi v Gospodu, ni znana ganljiva in poučljiva dogodba starega Tobija, kdo izmed vas ne ve, kako žalostno življenje je živel stari Tobija s svojo družino v asirski sužnosti? Dnevi njegovega življenja v asirski sužnosti so bili dnevi neprestanih bridkosti, tuže, žalosti, preganjanja. Kljub temu, da je bilo breme njegovih bridkosti, nadlog, težav tako težko, se mu je nekoč dogodilo, »ko je prišel utrujen od pokopa domov, je legel k steni, je zaspal in spečemu je padlo iz lastavičjega gnjezda gorko blato na oči in je oslepel.« (Tob. 2, 10. 11.) In kaj je rekel Tobiju angel Rafael, ko je Tobija spet zadobil luč oči? »Ker si bil Bogu prijeten,« rekel mu je angel, »je bilo potrebno, da te je potrdila poizkušnja.« (Tob. 12, 13.) Vsem izmed nas je znano, kako so o Kristusovem času oni, ki so bolehalo za to ali ono boleznijo, želeli, hrepeneli priti k Jezusu, da mu potožijo svoje gorje, da ga prosijo pomoči; znano nam je, kako so o Kristusovem času oni, ki so bolehalo za to ali ono boleznijo, klicali k Jezusu: Jezus, Sin Davidov, usmili se nas. In mnogi izmed teh nadložnikov so bili nadložni zaradi svojih grehov. Vprašam vas, ali niso bile nadloge, bridkosti tem nadložnim v duhovno srečo? Ali se niso ti nadložniki po večini samo zaradi svojih nadlog obrnili do Jezusa, iskali Jezusa in ga našli, verovali vanj, da je obljubljeni Mesija, katerega je poslal Bog na svet, in so se večno in časno osrečili? Ali se ni to zgodilo, kar pravi Sv. Duh po psalmistu: »Napolni njihov obraz s sramoto, in bodo iskali tvoje ime, o Gospod.« (Ps. 82, 17.) Koliko grešnikov so bridkosti, križi ustavili na njihovi grešni zemeljski poti, jih obrnili nazaj k Bogu in jih oteli večnega pogubljenja! Glejte, te svete namene ima ljubi Bog z ljudmi, ako jim pošlje bridkosti, križe, nadloge.

Ljubljeni v Kristusu! Za kaj pa smatramo mi kristjani bridkosti, katere nam pošilja previdnost božja? Oh, kako čudna mnenja imajo kristjani o križih, bridkostih, katere pošilja ljubi Bog ljudem. Nekateri kristjani smatrajo trpljenje, bridkosti človeškega življenja za gole naravne pojave, za učinke vzroka, kateremu pravijo slučaj. Drugi zopet pripisujejo svoje trpljenje, bridkosti hudobiji svojega bližnjega. Kdor ima take nazore o križih, bridkostih človeškega življenja, ta ne črpa nobene koristi iz bridkosti, ako mu jih pošlje previdnost božja. In ti, ljubljene v Kristusu, kakšne nazore imaš o trpljenju človeškega življenja? Smatraš tudi ti bridkosti, katere ti pošlje previdnost božja, za naravne pojave, za učinke vzroka, katerega nazivlješ z besedo usoda? Ako zbolíš nevarno, bolezen te prikuje za cele tedne, mesece na bolniško posteljo, in bolezní si

nisi sam zakrivil, za kaj, za kakšen pojav smatraš tedaj ti svojo nevarno bolezen? V družino tvojega znanca pride bela smrt, ugrabi ljubljenega otroka iz naročja ljubečega očeta, ugrabi tvojemu znancu ljubljeno ženo. Tvoj prijatelj se vedno trudi, je marljiv pri delu, priden kakor mravlja, da bi si pridobil malo premoženja, a ves njegov trud je zaman, dočim njegovim sosedom kar vidno raste premoženje. Vse to imenuješ ti usodo, naravne pojave, učinke vzroka, kateremu praviš slučaj, a višje nočeš povzdigniti svojega duhovnega očesa, nočeš v teh pojavih spoznati roke božje. Komu izmed vas ni znano, koliko bridkosti je zadelo potrpežljivega Joba? Sovražniki so mu odgnali živino, ogenj z neba mu je pokončal črede, vihar iz puščave mu je podsul otroke in njega samega je udaril satan »s hudimi turi od podplatov do njegovega temena«. (Job. 2, 7.) A Job je povzdignil svoje oči proti nebu in spoznal v vsem tem roko božjo in je rekel: »Gospod je dal, Gospod je vzel, kakor je Gospodu dopadlo, tako se je zgodilo; bodi češčeno Gospodovo ime.« (Job. 1, 21.) O, da bi tudi mi zmerom tako mislili, čuvstvovali v urah bridkosti, kakor je mislil, čuvstvoval Job; da bi nikdar ne smatrali svojih nadlog, bridkosti za učinke usode, slučaja, ampak da bi bili zmerom trdno prepričani, da nam križe, nadloge pošlje ljubi Bog, pripusti ljubi Bog. Le ako bomo imeli o križih, nadlogah take nazore, ki ne nasprotujejo duhu svete vere, tedaj smo lahko prepričani, da bomo zajemali iz bridkosti mnogo, mnogo koristnega za večnost in časnost, da bomo občutili, da je breme križev, nadlog, katere pošilja ljubi Bog človeku, sladko, lahko.

Kakor smatrajo nekateri kristjani bridkosti, nadloge svojega življenja za gole učinke slučaja, usode, tako zopet drugi pripisujejo svoje križe, nesreče hudobiji svojega bližnjega. Ako jih zadene ta ali ona nadloga, bridkost, pravijo: vsega tega mi je kriv samo moj bližnji. Vprašam vas, ali se tako mišljenje strinja popolnoma z duhom tega, česar nas uči sveta vera o nadlogah, težavah, bridkosti? Ta ali oni izmed nas je prosil znabiti že kdaj v življenju kake milosti pri svoji deželni gosposki. Ali nič ni izprosil, njegovo prošnjo so zavrnil. Kako je bil potem zadržitega potr, kako se je hudoval, češ, gosposka je krivična, mi nič ne privošči, ali me je pa kdo pri gosposki očrnil. Zopet ta ali oni izmed nas živi v neslogi, v prepiru s svojimi sosedi, tedaj so vsega tega samo sosedje krivi. Ti znabiti zelo trpiš zaradi svojih žalostnih družinskih razmer, si zelo nesrečen, ker imaš neubogljive otroke, nadvse slabo ženo. Ti, krščanska žena, si znabiti zelo, zelo nesrečna, ker imaš moža pijanca, zapravljivca. A vse vajine nesreče so krivi po vajinem mnenju samo otroci, žena, mož. Priznam in moram priznati, da so pogosto ljudje krivi, da, navadno so ljudje krivi naših bridkosti, nadlog. Vprašam vas, ljubljene v Gospodu, pa se zgodi to brez dopuščanja božjega, ne da bi to pripustil ljubi Bog? Ali ne more ljubi Bog

grehov vašega bližnjega v to prabiti, da vam da priliko, da vi lahko zadostite za grehe svojega življenja? Ali ni v tem velika modrost božja, da obrne Bog gorje, katero vam provzročajo vaši bližnji, v vašo duhovno korist? Ne bom vam več omenjal križev, nadlog, katere sem vam ravno poprej omenil, križev, ki znabiti težijo ramena tega ali onega izmed vas. Omeniti vam hočem le bridkosti, križe, katere vam po vašem mnenju provzročajo vaše družine, hudobni otroci, slaba žena, mož pijanec. Ti, krščanski oče, praviš: vseh mojih bridkosti so mi krivi moji neposlušni, uporni otroci. Toda, vprašam te, krščanski oče, ali niso bridkosti, katere ti provzročajo tvoji otroci s svojo neubogljivostjo, upornostjo, pravične kazni, katere ti je Bog poslal, katerim je dopustil Bog, da so prišle nate, ker nisi vzgojil svojih otrok za Boga, ampak za svet, za greh. Ti, krščanska žena, praviš: vse bridkosti, v katerih zdihuješ, ti provzroča tvoj hudobni mož. Pa, vprašam te, koga si vprašala za svet, ko si si izbirala zakonskega druga, morda Boga, svojo vest, svojega spovednika, svoje starše? Ali vaju ni združila strast, greh, ali kakí drugi posvetni oziri? Glej, krščanska žena, to, kar sedaj trpiš, je prišlo z dopuščanjem božjim nate, da imaš priliko zadostiti za svoje grehe in se obvarovati pekla, peklenških kazni. Dragi v Gospodu! Nikar ne pripisujte bridkosti, nadlog, katere vas tarejo, zlobnosti, hudobiji človeški, ampak previdnosti božji, in s tem prepričanjem v srcu jih tudi nosite. Tedaj boste zajemali iz svojih bridkosti obilo, obilo sadov.

II. Da pa bode trpljenje za nas zveličavno, da bomo zajemali iz bridkosti obilno koristi za svoje zveličanje, ne zado-
stuje samo, da imamo trpljenje za to, česar nas uči sveta vera o trpljenju, katero nam pošlje ljubi Bog, ampak moramo križe, trpljenje, bridkosti svojega življenja tudi prenašati s potrpežljivostjo, z vdanostjo v voljo božjo. Ako pa pravim, da moramo biti v svojih križih vdani v voljo božjo, potrpežljivi, ako hočemo, da bodo bridkosti našega življenja za nas zveličavne, ne mislim reči, da moramo biti tako potrpežljivi, da ne pride nobena pritožba iz naših ust, da se ne izvije nobena beseda žalovanja iz naših prs, da ne zmóči nobena solza tugovanja naših lic. Tega ne mislim reči, trditi. To bi presegalo naše skromne móči in tega tudi ljubi Bog ne zahteva. Ako bi bili videli Kraljico mučencev stati pod križem njenega božjega Sina, tedaj bi bili videli, koliko tuže polnih vzklikov je prišlo iz globočine njenega deviškega srca, tedaj bi bili videli, kako so vreli potoki solz iz njenih oči. A ti tisočeri globoki vzdih niso ovirali njene vdanosti v voljo božjo, a ti potoki solz niso zmanjšali njene potrpežljivosti. Tako naj bi tudi mi prenašali svoje bridkosti! Marija naj bi nam bila vzor tudi v urah žalosti! Kadar nam otmernijo sonce sreče oblaki nadlog, žalosti, bridkosti, tedaj lahko vzdihujemo, tedaj lahko točimo potoke solz, kakor je vzdihovala, točila potoke solz Kraljica mučencev, stoječa pod križem svo-

jega umirajočega Sina. A varovati se moramo, da v svojem tugoivanju ne prekoračimo mej zmernosti, da ne izgubimo zaupanja v Boga, da ne pozabimo svojih stanovskih dolžnosti. Ne bom vam našteval, katere bridkosti vas lahko zadenejo v vašem življenju. Saj to sami najbolje veste. Če vas bode v bodoče zadela ta ali ona bridkost, jadikujte, ako mislite, da vam bode to v uteho vaših bridkosti; točite potoke solz, ako mislite, da si bote s tem zmanjšali svoje gorje; obiščite prijatelje, sočutne ljudi in izlijte svojo bridkost v njihovo sočutno srce, ako mislite, da vam bode s tem odleglo. Jadikovanje in solze so izbruhi našega človečanstva in najti med prijatelji sočutna srca, nam je v veliko tolažbo, uteho. Da, občutite svoje gorje, svojo bridkost, jadikujte, točite solze, iščite tolažbe med prijatelji, a v vsem tem naj vas vodi zmernost. Toda ne iščite samo pri ljudeh tolažbe v urah bridkosti, ampak se predvsem zatecite k Bogu z gorečo, iskreno molitvijo, bodite potrpežljivi, bodite vdani v voljo božjo, imejte zaupanje v Boga, iščite predvsem pri Bogu tolažbe. Na tak način je vsakemu izmed nas mogoče prenašati svoje gorje. In če bodemo na tak način prenašali svoje gorje, tedaj bodemo zajemali iz svojega trpljenja mnogo duhovnih koristi in bodemo tudi občutili, da je jarem bridkosti, katerega prenašamo v duhu svete vere, sladak in lahak.

Dragi v Kristusu! Vzoren kristjan tudi ne pozabi svojih stanovskih dolžnosti v dnevih trpljenja, v dnevih gorja. Dober kristjan je ravnotako vzoren hišni gospodar, zakonski mož, krščanski oče, vzorna hišna gospodinja, zakonska žena, krščanska mati, vzoren sin, vzorna hčerka, vzoren posel, kakor v dnevih sreče. Torej tudi ti vestno opravljaj svoje posle, svoja opravila v dnevih nesreče! Oh, koliko je dandanes kristjanov, ki začnejo v urah nesreče zanemarjati svoje verske in stanovske dolžnosti! Ako jim je njihov bližnji provzročil bridkosti z opravljanjem, obrekovanjem, menijo s tem, da tudi sami obrekujejo, opravljajo svojega sovražnika, zmanjšati, olajšati svoje gorje. Ako jim siromaštvo, beda, pomanjkanje provzroča bridkosti, tedaj menijo mnogi, da smejo poseči po vsakem sredstvu, da odpomorejo svojemu siromaštvu. O dvakrat nesrečni! O, da bi mi ne pripadali vrstam takih kristjanov!

Dragi! Danes obhajamo sopraznik Kraljice mučencev. Naredimo danes trden sklep, da bodemo v prihodnje pošnemali prebl. Devicc Marijo, ta vzvišen vzor vsakršne krščanske čednosti, ne samo v dnevih veselja, ampak tudi v urah trpljenja. In ako bodo naša srca navdajala ista čuvstva v urah trpljenja, ki so navdajala Srce Kraljice mučencev, ko je stala pod križem, tedaj smo lahko prepričani, da bodemo zajemali iz svojega trpljenja obilo sadov, zasluženja za večnost.

P. Dionizij Dušej.

Cvetna nedelja.

Postni čas — čas poboljšanja.

VI. Priprava na sv. obhajilo.

Povejte hčeri sionski: Glej, tvoj kralj prihaja k tebi krotak.

Mat. 21, 4.

Cvetna nedelja nas spominja slavnostnega vhoda Jezusovega v Jeruzalem, ki ga je obhajal pet dni pred svojim trpljenjem. Vhod Jezusov v Jeruzalem pa nam kliče v spomin njegov duhovni vhod v dušo kristjana, ki sprejema sv. obhajilo. In na ta duhovni vhod Jezusov se moramo dobro pripraviti, če hočemo, da nam bo letošnji postni čas v resnici čas poboljšanja. Zveličar v sv. Rešnjem Telesu nam bo dal moč, da bo naše poboljšanje trajno — o tem bomo premišljevali danes, — pogled na to, kaj je storil Jezus nam, in kaj smo storili mi njemu, kar bomo preudarili veliki petek, nam bo izvalil gorkih solz, ki naj bodo zagotovilo Zveličarju, da svojih sklepov, ki smo jih napravili v postnem času, ne bomo prelomili.

V velikonočnem času smo, v času, ko nam sv. katoliška Cerkev tako strogo ukazuje: »V velikonočnem času prejmi sv. Rešnje Telo.« Nekateri izmed vas, da, večina, ste že zado stili tej cerkveni zapovedi, nekateri tega še niso storili. Da boste pa to zapoved izpolnili v duhu sv. Cerkve, namreč ne samo po vnanje, zaradi ljudi in da se izognete cerkveni kazni, marveč tako, da vam bo sv. obhajilo res v prid in korist duše, zato hočemo danes sami sebe presoditi in premisliti, kaj je treba, da bomo sv. obhajilo prejeli v resnici vredno, dobro, da bomo po obljubi Jezusovi res imeli v sebi večno življenje. Prosimo Zveličarja, bivajočega med nami v zakramentu ljubezni, da nam podeli pravo spoznanje te važne resnice, obenem pa tudi milost, ga vredno sprejeti v svoje srce, ne samo danes in sedaj, ampak vedno in vselej in prav pogosto.

1. Da se na sprejem Zveličarja v sv. obhajilu dobro pripravimo, to je jako potrebno pa tudi zelo koristno. Pomislimo le, predragi v Gospodu, kako nekaj vzvišenega je ravno ta sv. zakrament. Tu ne dobivamo le milosti, brez katerih ne pride noben človek v nebesa, marveč sprejmemo tistega, ki je začetnik in delivec milosti, Boga samega. Sprejmemo Jezusa Kristusa, živega Boga, neizkončno pravičnega, vsesvetega, vsevednega, vsemogočnega Boga! Kaj ne, predragi, sedaj razumemo, kako resen je opomin sv. Pavla: »Naj torej človek samega sebe presodi in tako je ta kruh in pije

ta kelih.« (I. Cor. 11, 28.) — Poleg tega pa se moramo zavedati, da se nam ta neskončno popolni Bog daje v hrano iz zgolj ljubezni. Kaj čuda, če nas, pristopajoče k mizi Gospodovi, prešine strah in trepet pred božjim veličastvom, če se mu bližamo z boječim srcem, bomo se li mogli njegove neizmerne ljubezni izkazati dovolj vredne. Celo svetniki so se le s svetim strahom upali zaužiti Jezusa v presv. zakramentu. Resnično! Ko bi leta in leta drugega ne delali, ko v živi veri Jezusa molili, se pred njim poniževali v prah, ko bi ljubezni koprnili po njem, kakor žejen jelen po bistrem studencu, ko bi si bili ohranili belo obleko krstne nedolžnosti, ko bi bili posvečujočo milost božjo namnožili v velik zaklad, predragi v Gospodu, ko bi vse to storili in imeli, bi li mogli reči, da imamo pravico, da smo dosti vredni zaužiti Kralja nebes in zemlje v sv. obhajilu, bi li mogli to reči? Nikdar in nikoli ne! Poslušajte, kaj govori zlata knjiga (Im. Chr. IV. 5.): »Četudi si čist kakor angeli in svet kakor Janez Krstnik, vendar nisi vreden ta zakrament prejeti.« Tako se evangelijski stotnik ni smatral za vrednega, da bi šel Jezus v njegovo hišo, in je rekel: »Gospod...« (Mat. 8, 8.)

Kaj naj torej storimo, kaj nam je početi, ko vidimo našo nezmožnost, da kdaj postanemo vredni sv. obhajila? Mar se bomo za vedno odrekli tej angelski hrani ali se le poredkoma nasitili z nebeško mano? Ne enega, ne drugega ne bomo storili, ker bi bilo to zoper Gospodovo zapoved: »Kdor ne jé mojega mesa in ne pije moje krvi, nima življenja v sebi.« (Jan. 6, 54.) Ne samo dovolil torej, marveč celo ukazal nam je sprejeti ga, le da ga ne sprejmemo popolnoma nevredni, v smrtnem grehu namreč. Po smrtnem grehu je duša mrtva; kar je za telo duša, to je za dušo milost; telo brez duše je mrtvo, duša brez milosti je mrtva. Dušo pa umori smrti greh. To je eno, kar moramo pomniti. Drugo: Kakor se telo hrani z jedjo in pijačo, tako se pa duša hrani, krepča s presv. Rešnjim Telesom. Kdor je torej na duši mrtev, more in sme tako malo zaužiti sv. Rešnje Telo, kakor more in sme telesno mrtev človek sprejemati hrane vase. Kaj bi rekli, predragi v Gospodu, ko bi kdo mrliču v usta tiščal kruha in mesa? Ali bi ne imeli to za oskrunjenje mrtveca? Ravnotako pa je velik, smrten greh, božji rop, ako kdo po smrtnem grehu mrtev na duši sprejme sv. obhajilo. »Ta se pregreši nad telesom in krvjo Jezusa Kristusa.« (I. Cor. 11, 27.) — Prvo, kar je torej potrebno, da smemo prejeti sveto obhajilo, je, da smo brez smrtnege greha. In kdor le z eno žilico svojega srca ljubi Jezusa, ali ne bo storil vsaj tega, da bo brez smrtnege greha?

Spričo neizmernege ognja, da, rekel bi, požara ljubezni Jezusove bomo pripravljeni storiti vsaj to, da se očistimo smrtnege greha. Da, da, še več hočemo storiti, da bomo še bolj vredni Jezusa prejeti. Ne maramo ostati za durmi, ne samo na prvi stopnji, marveč naprej hočemo, kvišku!

2. Kdo, predragi v Gospodu, bi bil mogel Jezusu braniti, da bi ne bil zahteval od nas več stvari, ako ga hočemo prejeti v zakramentu ljubezni? Recimo, da bi bil Jezus Kristus samo v Rimu vsako leto samo enkrat pripravljen biti nam v jed in pijačo pod podobama kruha in vina. Bi se li smeli pritoževati? Ne, marveč še vedno iz dna srca bi se morali zahvaljevat za to veliko milost. V resnici pa Jezus prebiva po celem svetu v vsaki katoliški cerkvi vedno, ponoči in podnevu pripravljen nam revnim in slabotnim v pomoč in podporo. In vendar le malo zahteva, ako ga hočemo prejeti. Ko bomo po smrti trkali na nebeška vrata, takrat, dragi v Gospodu, bode Jezus Kristus neizmerno bolj strog ko sedaj. Nikogar, ki ne bo popolnoma čist in prost vsakega malega greha in vsake časne kazni, ne bo pustil v nebesa. Sedaj, ko je skrit pod podobo kruha, zahteva le, da smo brez vsakega smrtnega greha. Saj prejemamo tu sv. obhajilo kot sredstvo in pomoček svetega življenja; v ta namen je postavljen presv. zakrament, da se vedno bolj očiščujemo in ozdravimo. Sprejemamo Jezusa kot Boga-človeka; ko je kot Bog-človek bival med ljudmi, je dovolil tudi grešnikom, da so se mu bližali: Marija Magdalena se ga dotika, pri farizejih in cestninarjih je. A sedaj gre samo k onemu človeku v goste, ki je brez smrtnega greha. Več za sedaj ne zahteva.

Pa, dragi v Kristusu, čeprav smo brez smrtnega greha, koliko malih grehov imamo nad seboj! Kako umazana je naša duša pred Bogom radi števila premišljenih malih grehov! In vendar nam dovoli, da ga taki sprejemamo! Ali ni to ponižanje, ljubezen! »Po Gospodovih besedah potrebujejo bolni zdravnika, ne pa zdravi.« (Luk. 5, 31.) Mali grehi naj nas torej ne oplaše in ne odvrnejo od mize Gospodove. Kako tolažilne so besede: »Ne prideš ti, govori Kristus boječi duši, da bi me ti posvetil, marveč jaz prihajam te posvetiti in poboljšati. Ti prihajaš, da te posvetim, da se združiš z menoj, da prejmeš novih milosti in se iznova razvnameš za boljše življenje.« (Im. Chr. IV. 12, 3.) Recimo, da bi Gospod zahteval popolno čistost, kdo bi se pa še smel upati sprejeti ga v svoje srce? Ravno svetniki, ki so dobro spoznali sebe in svojo slabost, ravno ti bi se bili najmanj upali. Ne, tega ni Kristus hotel, dragi v Gospodu. Le pogum, duša moja, glej, da nisi v smrtnem grehu, a druge svoje pogoške pokrij s plaščem ponižnosti, da spoznaš in pripoznaš svojo nevrednost, ter prejmi Jezusa v svoje srce! Saj on sam tako hoče. Rad in pogosto prejemaj, kristjan moj, kruh življenja; ako nisi v smrtnem grehu, sprejemaš ga vredno in imel boš obilo koristi za svojo dušo. »Ne boj se pristopiti,« pravi sv. Avguštin, »saj je kruh, ne strup.« Gospod nas kliče, Gospod ukazuje, storimo to in on sam bo nadomestil, kar nam manjka.

3. Ali pa nam sme biti vseeno, predragi v Gospodu, da imamo male grehe, ali da jih nimamo? Gotovo ne, marveč storili bomo v pripravi za sv. obhajilo še en korak dalje in se

izkušali ne samo vredno, marveč zelo vredno, prav dobro in jako pobožno pripraviti. Če se državljani ne zboje truda in denarja, da kar najdostojneje sprejmejo ljubljenega vladarja, bomo menda tudi mi storili vse, kar le mogoče. Da pa Jezusa prav pobožno sprejmemo, treba nam najprej vere in svetega spoštovanja. — Onega, ki ga hočem sprejeti, moram najprej videti. Da ga vidim, pomaga mi vera. Kaj mi pravi vera o njem, ali bolje, kaj govori Jezus sam? Besede njegove imajo zame več veljave ko pa moje oči, ušesa itd. Ti čuti se lahko motijo, a Jezus nikdar. In on sam mi pravi, da tukaj ni kruh in vino, marveč njegovo meso in njegova kri, njegova poveljučana človeška narava združena z božjo v eni osebi. Ko torej z očmi vere vidim pod podobo kruha Sinu božjega, mar me ne bo prevzel svet strah? Saj je ta tisti, pred katerim kerubi zakrivajo svoj obraz in serafi molijo njegovo svetost. Ko je bilo preroku Danielu dano videti angela, zgrudil se je nezavesten. Tu pa pred sabo gledam ne angela, temveč Kralja in Stvarnika vseh angelov. Res je, da se je zlasti zato Jezus Kristus skrtil v neznatni podobi kruha, da bi se mu bližal bolj zaupljivo in z veseljem, a vendar moram pristopiti k njemu s svetim spoštovanjem, katero silno pomnožuje pravo pobožnost. — Drugo, kar mora našo dušo navdajati pred sv. obhajilom, je ponižnost in kesanje. Obrni, kristjan moj, svoj pogled od Jezusa nase in glej, kdo si ti? Glej, kakšen prepad med teboj in njim? Ali se da izpolniti? Nemogoče, a da se premostiti. In storil je to Jezus Kristus, ko me hrani s svojim mesom in svojo krvjo. On se je ponižal do mene, Bog je nase vzel podobo hlapca. Zato se pa moramo tudi mi, preljubi v Gospodu, ponižati pred njim, ako se hočemo z njim združiti. In kako lahko nam je biti ponižnim, če se primerjamo z njim. Če rečem, da je moja duša Jezusu Kristusu tako podobna kakor majhna pikica neizmernemu žarečemu solncu, je ta podoba še vse preslaba. Imamo torej že po svoji naravi vzroka dovolj reči: »Gospod, nisem vreden...« Tako reči imamo pa vzrokov še več, če pogledamo svojo grešnost. Kako je to mogoče, da Bog, neskončno sveti in čisti, pride v dušo, umazano od malih grehov, in sicer pride tako rad? Oh, kje bi mogli najti besedi, da bi svojo ponižnost prav in dostojno izrazili? Pa vsaj skesano in ponižno recimo: »Gospod...« — Tretje, česar mora biti naše srce polno v srečnih trenutkih sv. obhajila, je pa zaupanje in ljubezen. Trdna podlaga zaupanja je ponižnost; čim ponižnejši je kdo, tem bolj zaupa v Boga, tem manj sam nase, ker ve, da ni nič, ne more nič, nima nič. In kako lahko je zaupati v Boga, ki nas tako prijazno vabi in kliče. Po vsej pravici se smem zanesti, da mi bo dal vsega dobrega, da, najboljše, kar more dati, samega sebe. In ta dar me hrani čez grob v večno življenje. Kajne, predragi, kako si želimo videti sv. žeblje, s katerimi je bil Jezus Kristus pribit, ali videti

sveti križ ali trnjevo krono; a mi smemo več zahtevati in pričakovati od Gospoda, — nje ga samega. S takim zaupanjem pristopimo k sv. obhajilu, z zaupanjem, da je ni stvari, katere bi nam Jezus ne dal, ako ga le prosimo. Čudno, nad vse čudno bi bilo, ko bi potem dobrega Jezusa ne ljubili. Kakor je otrok vedno v mislih pri svojih starših, tako moramo tudi mi misliti na Jezusa radi in pogosto, potem pravimo lahko, da ga ljubimo. Pa ni treba, da smo samo v mislih pri Jezusu, pri njem smo lahko v resnici, ga lahko zauživamo v sv. obhajilu, se ž njim najtesneje sklenemo.

Taka, predragi v Gospodu, bodi naša priprava za veliko-nočno sv. obhajilo, ako hočemo, da nam bo v resnici koristila. Veliko je na tem, kako se kdo pripravi na sv. obhajilo. Čimbolj se potruji in prizadeva, tem več dobrot sme zaupljivo pričakovati od nebeškega gosta. Ko je Jezus nasitil 5000 mož z malo kruhi, so ga množice zahvaljevale in ga hotele za kralja postaviti, a ko napravi čudež vseh čudežev, ko izpremeni kruh v svoje sv. Telo ko se dan za dnem ponuja nam za hrano, kako je treba prositi in opominjati in svariti in celo s kaznimi groziti! O Jezus, iztrgaj iz naših src to ledeno kameno srce in daj nam novo plamteče srce, ki bo zate gorelo, tebe želelo, tebe iskalo, sprejelo, družilo se s teboj pogosto tu na zemlji in enkrat se združilo za veke. Amen.

Fr. S. Watzl.

Prazniški spomin sv. Jožefa.

Trdna in živa vera sv. Jožefa v primeri z našo.

Jožef pa, njen mož, je bil pravičen.

Mat. 1, 19.

O sv. Jožefu, čegar praznik danes obhajamo, stoji v svetem evangeliju imenitna beseda, da je »Davidov sin«, to je, da je »iz hiše in rodovine Davidove«. (Luk. 2, 4.) Imenitna je sicer ta beseda, zakaj David je bil pač najznamenitejši kralj in prerok judovskega ljudstva — sv. Cerkev mu pravi v litanijah »slavni sin Davidov« — toda še veliko imenitnejši je drugi pridevek, ki ga daje Sv. Duh v evangeliju sv. Jožefu, ko pravi o njem: »Jožef pa, njen mož, je bil pravičen.« Davidova hiša je polagoma ubožala na časnem premoženju, a našel se je v tem rodu mož, čegar dušno bogastvo je bilo toliko, da ga sv. evangelij kratko označi z besedo »pravičen«, brez natolcevanja, kakor razlaga sv. Janez Zlatoust. Zategadelj je sv. Jožef pač še bolj »slaven«. Sv. Cerkev ga v litanijah zaznamuje »najpravičnejšega«.

Vprašam: Odkod je izhajala pravičnost sv. Jožefa? Odgovor: Iz njegove vere. Sv. Pavel piše: »Moj pravični pa iz vere živi.« (Hebr. 10, 38.) Kakor vrtnica iz grmiča, tako priraste pravičnost iz vere, in le iz vere.

V era sv. Jožefa je morala biti prav posebno odlična, ker je iz nje prirastla tako sijajna pravičnost. Bila je na vso moč trdna in vedno živa. Le oglejmo si sedaj sv. Jožefa trdno in živo vero bolj od blizu, pa primerjajmo jo z našo vero.

Ako Bog kakega človeka odloči za kakšno prav važno službo, ozaljša ga z vsemi onimi darovi in milostmi, ki so potrebne za njegov poklic in ki ga vsposodobijo, da ga more vredno izvrševati. Preden je bil sv. Jožef k neprimerno visoki časti moža božje Matere in rednika Jezusovega pa variha sv. Družine povzdignjen, pripravila ga je na to božja milost z neprecenljivim darom sv. vere. In to je bila njegova sreča in ga zaraditega moremo blagrovati, kakor je Elizabeta blagrovala Marijo, rekoč: »In blagor ti, ki si verovala.« (Luk. 1, 45.) Zato tudi moremo reči: Kakor je Marija blažena, blagoslovljena med ženami, tako sv. Jožef med možmi. Ni čuda, da je poleg presvetege imena Jezusovega in presladkega imena Marijinega najbolj sloveče in češčeno ime sv. Jožefa v katoliški Cerkvi.

I. 1. Trdno je veroval sv. Jožef vse, kar je bral v svetem pismu ali slišal pismarje razlagati. In vkljub temu, da je bil navezan na ročno delo dan na dan, se je vendar posebno trudil tudi iz božjega razodenja Boga čedaljebolj spoznavati in njegove zapovedi umevati. Trdno vero je imel v Boga neizkončno svetega, neizkončno pravičnega, neizkončno dobrotljivega in usmiljenega. Trdno je veroval v božjo vsemogočnost in neizkončno modro previdnost. Trdno je veroval, da pride Odrešenik svetá, ki je obljubljen že od začetka človeštvu. Veroval je vanj kot »Sina večnega Očeta« (Ps. 2, 7.), kot »velikega duhovna po redu Melkizedekovem« (Ps. 109, 4.), veroval vanj kot »kneza miru« (Iz. 9, 7.), veroval kot Sina prečiste »Device« po napovedbi Izaijevi (7, 14.). Veroval je splošno in trdno o njem vse, kar so preroki prerokovali o njem in vsak dan je s starimi očaki molil: »Rosite ga, nebesa, od zgoraj, in oblaki, dežite pravičnega!« (Iz. 45, 8.) Vse razodenje božje je trdno in neomahljivo veroval do zadnje besedice. Veroval je, četudi ni mogel vsega umeti, popolnoma vdan neizkončno resničnemu in zvestemu Bogu. In za to vero je bil pripravljen vse pretrpeti, pripravljen vsak trenutek dati svoje življenje.

Trdnost in stanovitnost njegova se je izkazala v mnogih in silno hudih poizkušnjah.

Videl je slabe zglede mnogih Izraelcev, ki so se obrnili od vere svojih očetov ter živeli brezbrizno za Gospodovo postavo in za službo božjo. Zaradi svoje verske vneme je moral pač marsikako porogljivo in zbadljivo besedo preslišati.

Kako hudo poizkušnjo je morala prestati njegova vera z avoljo deviške neveste, prečastite Device Marije. Ona, ki jo je doslej poznal kot najčistejšo in najblažjo dušo, postane mu naenkrat uganka. Temni oblaki najmučnejših skrbi se mu nakopičijo na čelu. Kar stopi angel božji predenj ter mu jih razprši hipoma, kakor govori današnji evangelij. Sv. Jožef veruje nebeškemu poslancu, akoravno ne more pregledati prečudne skrivnosti, ki mu jo je oznanil.

Kako je Bog postavil na izkušnjo vero sv. Jožefa z ozirom na novorojenega Odrešenika! V hlevu, zunaj rodovinskega mesta, je bil rojen, po zunanje je bil videti kakor vsak človeški otrok, in ta naj »je podoba nevidnega Boga, prvorojeni pred vsemi stvarmi« (Kol. 1, 15.), v njem naj prebiva »vsa polnost božanstva telesno« (Kol. 2, 9.) Kako nedoumno je vse to! Toda sv. Jožef veruje z neomahljivo vero in ponižno poklekne k jaslicam, da moli novorojenega Odrešenika ter mu pokloni svoje srce.

2. Poglejmo sedaj, ali biva tudi med katoliškimi kristjani tako trdna vera, kakršna zaljša zadnjega judovskega očaka — sv. Jožefa.

Mi vemo za gotovo, da je naša vera božja, da jo je Sin božji človeštvu oznanil ter jo nam zapustil v katoliški Cerkvi kot najdragocenejši zaklad, čegar svetost potrjuje neštevilno čudežev in izpričevanj najbolj učenih in bogaboječih mož. Na skali sv. Petra stojimo in vzroka imamo dovolj, trdno se oklepati svete vere do zadnjega zdiha.

Toda, kako slabotni in omahljivi pa polovičarski so mnogi katoliški kristjani v svoji veri! Mnogi se zanjo dosti ne brigajo, manj še, kot za svojo obleko in za vsakdanje opravke. Mnogo jih je, katerim je sv. vera samo neka privajena, od staršev podedovana reč, nikakor pa ne dušna potreba, izvirajoča iz odkritosrčnega prepričanja. In ko takih vera pride na poizkušnjo, ko se ji svet začne posmehovati, ako n. pr. hodiš za procesijami, si v Marijini družbi ali v tretjem redu, tedaj začne marsikdo omahovati iz bojzani pred posvetnjaki ter rajši opusti svojo pobožnost ter se rajši zameri Bogu, kakor svetu, ki ga je zgolj malcpridnost. Toda kristjan, če hočeš svojo dušo rešiti, moraš imeti trdno in neomahljivo vero. Saj veš, kaj pravi apostol: »Brez vere je nemogoče Bogu dopasti« (Hebr. 11, 6.). Zato je treba tudi moliti v ta namen ter moliti z evangelijskim možem: »Verujem, Gospod! Pomačaj moji neveri!« (Mark. 9, 23.)

Pa tudi sami utrjujte v sebi predragoceni dar svete vere s tem, da radi premišlujete ter si k srcu ženete verske resnice, da pazno poslušate in v spominu ohranite pridige in krščanske nauke ter si v sv. zakramentih utrjujete milost božjo. Močna katoliška vera je potrebna dandanašnje toliko bolj, kolikor bolj se satan trudi legijone svojih privržencev zmeraj imeti pripravljenih za boj zoper božje kraljestvo in se hudobni, svobodo-

miselni svet besno zaganja v resnice in stebre sv. Cerkve z govorjeno in pisano besedo ter bi najrajši odstavil celó Boga ter zavržel vse njegovo razodenje.

II. 1. Vera je k zveličanju neobhodno potrebna; zakaj »kdor ne veruje, bo pogubljen« (Mark. 16, 16.), govori večna Resnica. In zopet pravi Jezus: »Kdor v Sina veruje, ima večno življenje; kdor je pa Sinu neveren, ne bo videl življenja, temveč jeza božja ostane nad njim« (Jan. 3. 36.).

Toda treba vedeti, da zgolj vera nas ne more zveličati; zakaj sv. pismo pravi: »Vera, če nima del, je mrtva sama v sebi; kakor je namreč telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva« (Jak. 2, 17, 26.). Vera mora biti živa, delavna; le taka nam pomaga v nebesa. Sicer bi bila drevo brez sadu, ključ, ki nebes ne odpre, kapital, ki obresti za večnost ne nosi.

Ozrimo se zopet na sv. Jožefa in občudujmo ne le njegovo trdno, ampak tudi živo vero.

Božja volja je bila sv. Jožefu nadvse sveta in vzvišena. Zato se je vedno trudil, voljo Najvišjega povsod in zvesto izpolnjevati. Veselo je vsako jutro na vse zgodaj povzdignil svojo dušo k Bogu ter mu daroval vsa svoja dela in cel dan ob vsaki posamezni uri se je spominjal Gospoda svojega Boga ter se v trpljenju le z njim tolažil. Rad in pogosto je zahajal v shodnico molit in častit Najvišjega in posebej še v jeruzalemski tempelj po postavi Gospodovi ob največjih praznikih. Hvaležno je zaužival božje darove. Na cesarsko povelje se gre popisat z Marijo, svojo prečisto ženo, v svoje mesto Betlehem. Pokorno se ukloni božji volji, ko mu naznani po angelu, naj beži z Detetom in njegovo Materjo v Egípt, tako zopet, ko mu veli, naj se vrne na izraelsko zemljo.

Živel je angelsko čisto; zato ga sv. Cerkev časti s pridevkom najčistejši in »varih devic«. Bil je najzvestejši mož, najvestnejši hišni gospodar. Sv. Cerkev ga v litanijah imenuje zato »kras domačega življenja« in »steber družin«.

Bil je najpridnejši in najvestnejši delavec, zato ga sveta Cerkev v litanijah stavi pred oči kot »zgleđ delavcev«.

Izkratka: Sv. Jožef je bil pravičen do Boga, do sebe in do bližnjega; to je bil sad njegove žive vere.

In taka vera je sv. Jožefa spremljevala skozi celo življenje, bil ji je zvest v mladosti in stanoviten v njej v starosti. V veselih in žalostnih urah je živel iz vere, ker je imel božjo voljo globoko zapisano v svojem srcu. Tako je bil sv. Jožef zares enak tistemu drevesu, o katerem je njegov praded kralj David pel, da »je zasajeno ob potokih, in daje sad ob svojem času, njegovo perje ne obleta« (Ps. 1, 3.).

Zato se je mogel on, ki ga sv. Cerkev kliče na pomoč kot »luč očakov«, v svetem miru ločiti s tega sveta, zakaj »draga je pred Gospodovim obličjem smrt njegovih svetih« (Ps. 115, 6.), kar velja o sv. Jožefu prav po besedah; saj sta večkrat videti

na slikah Jezus in Marija pri smrti postelji svojega rednika, branitelja in varuha.

2. Kakšne sadove pa donša sv. vera v nas in pri nas? Po tem ali je živa ali mrtva, se ravna tudi sad. Poglejmo! Ti veruješ v pričujočnost Jezusovo v najsv. zakramentu. Pa se ti še ne ljubi poklekniti na obe kolena ali klečati od povzdigovanja do končanega zauživanja! Ti veruješ, da Bog zahteva čistost, in da zahteva po sv. pismu: »Dajte svoja telesa v živ, svet in Bogu dopadljiv dar« (Rim. 12, 1.). Ti pa se tolikokrat prostovoljno mudiš v nečistih mislih in nesramnih željah; tvoje oko, tvoj jezik, tvoje celo srce je v nečistosti takorekoč vtopljeno. Morda zapeljuješ nedolžnost k nečistosti, morda bi se celó prešestva ne ustrašil? Dalje, Ti veruješ, da Bog terja z mernost in da po sv. evangeliju svari pred nezmernostjo, rekoč: »Varujte se, da vaša srca ne bodo preobložena v požrešnosti in pijanosti!« (Luk. 21, 34.) Kako pa v resnici ravnaš? Morda si izmed tistih, ki poženo večino svojega zaslužka po grlu, in še več, kot sproti zaslužiš, celó na dolg popivati te ni sram, in ne meniš se za to, če zapravljaš otrokom premoženje, ženo pa z neprestanimi skrbmi in vedno žalostjo moriš, kakor po drugi strani tudi kakega brezvestnega kramarja ni strah božje sodbe, na tak umazan način krivične vinarje spravljati skupaj.

Ti veruješ, da Bog ukazuje miroljubnost, kakor govori po svojem apostolu: »Prenašajte eden drugega v ljubezni in skrbite ohraniti edinstvo duha v zvezi miru« (Ef. 4, 2, 3.). »Nobeno hudo govorjenje naj ne pride iz vaših ust, temveč tako, kakršno je dobro k množenju vere« (Ef. 4, 29.). In kako ravnaš ti, katoliški kristjan? Ti si morda večidel skregan s svojimi domačimi, sorodniki, s sosedi. Ti kališ mir, kjerkoli se ti ponudi priložnost, ter s svojim strupenim jezikom in z nevoščljivostjo podžigaš ogenj razpora po celih družinah. Ti veruješ, da Bog prepoveduje vso jezo in preklinjevanje in vso hudobijo, kakor zopet uči njegov apostol v listu do Efežanov (4, 2, 31.) Toda, kako ravnaš? Najmanjša nepovoljnost ti dá naglo povod, da v svoji prevzetnosti zmerjaš, preklinjaš, se rotiš nad svojim bližnjim. Cele tedne nosiš jezo v srcu in težko čakaš, kdaj se zmaščuješ nad svojim bližnjim.

Ti veruješ, da ti Bog nalaga miloščino, rekoč: »Sin, miloščine ne odteguj ubogemu, in svojih oči ne obračaj od siromaka« (Sir. 4, 1.). In kako ravnaš ti? Ker nočeš poznati krščanske ljubezni, zapiraš svoje srce in svojo hišo potrebnemu siromaku. Nobene solze revežu ne obrišeš in nobene pritožbe ne sprejmeš. Morda imaš na vesti celó tretji vnebovpijoči greh?

Ti veruješ dalje, da terja Bog pokorščino svoji Cerkví, rekoč: »Kdor Cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik« (Mat. 18, 17.). Pa kako ravnaš? Morda skruniš nedelje in praznike z velikimi grehi, morda se ne zmeniš niti toliko za cerkvene zapovedi, da bi se vsako leto izpovedal ter

pristopil o velikonočnem času k mizi Gospodovi? Morda te je v slabi družini sram, pokazati se katoličana in rad še sam kaj dostaviš ali pa vsaj pritrjuješ, ko verski nasprotniki govoré zoper služabnike sv. Cerkve. Ko se kruto žali tvoja duhovna mati sv. Cerkev, tedaj si morda ti tako neizrečeno nehvaležen, da ne izpregovoriš moške besede v njen zaговор. Ali je to značajno?

Ti veruješ, krščanski mož, krščanska žena, da vaju veže sveta vez in da je volja božja v sv. pismu za vaju izražena tako-le: »Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus Cerkev ljubil in sam sebe zanjo dal« (Ef. 5, 25.). »Žene, bodite podložne možem, kakor se spodobi, v Gospodu« (Kol. 3, 18.). In kakšno razmerje je med vama? Ali si nista bolj navzkriž, kakor pa prijateljska? Ali ne daje eden ali drugi svojim otrokom pohujšljivih namesto spodbudnih zgledov?

In zopet, ti gospodar in gospodinja, verujeta, da imata vestno dolžnost čuti nad svojimi otroci in posli. Morda pa trpita v svoji hiši nevarna mladinska shajališča in plese?

In ti krščanski sin in hči verujeta, da treba pobožno in pridno moliti, da treba ubogati, da treba marljivo delati, da treba čisto, zmerno in varčno živeti. Toda namesto moliti, postavaš pred božjo službo ali celó med svetim opravilom pred cerkvijo, po božji službi pa se ti zopet tako mudí iz cerkve, kakor bi bil to najnevarnejši kraj za tvoje zdravje in za tvoje življenje. Namesto ubogati svoje starše na prvo besedo, jim odgovarjata, jih žalita s svojo trmo in s svojo lenobo. Namesto da bi vama bila cerkev in domača hiša najljubši kraj, vama morda ni nikjer tako dolgčas. Razvedrila si iščeta morda po slabih krčmah in plesiščih namesto v poštenem društvu ali spodbudnem branju.

O koliko je katoliških kristjanov, ki »nekaj časa verujejo, in ob času izkušnjave odstopijo« (Luk. 8, 13.). Zato se vedno izpolnjuje beseda Gospodova v skrivnostnem razodenju svetega Janeza: »Vem tvoja dela; ime imaš, da živiš, in si mrtev« (3, 1.)

Bog ne da, da bi mi spadali med tiste!

Svetniki so nam dani od Boga v zgled in pomoč. Obračajmo se za pomoč poleg preblažene Device Marije zlasti še k sv. Jožefu, katerega priprošnja, pravi sv. Terezija, ni bila še nikoli neuspešna. Prosimo ga današnji praznik in na god njegovega varstva, tretjo nedeljo po Veliki noči, in kadar se zopet povrne tridnevnicu njemu v čast, prosimo ga, naj nam izprosi milost trdne in žive vere, da se nam enkrat, kakor njemu, sveta vera izpremeni v večno gledanje božje. Amen

Val. Bernik.

Veliki petek.

Postni čas — čas poboljšanja.

VII. Kaj je storil Jezus nam in kaj smo storili mi njemu.¹

Ljudstvo moje, kaj sem ti storil, ali v čem sem te razžalil, odgovori mi!
 Iz cerkvenih molitev velikega petka.

Zbrali smo se danes, da potočimo nekoliko solz na grob našega preljubega Zveličarja Jezusa Kristusa, na njegove rane, na njegovo razmesarjeno telo. Kdo je bil kdaj tako ranjen, tako raztolčen, tako zapljuvan in zaničevan, kakor mili Jezus?

Kdo te je ranil, o Jezus? Kdo te je tako raztolkel in razmesaril? Kdo te je pribil na sramotni križ? Kdo ti je prebodel stran?

Umirajoči Jezus nam odgovarja: Moje ljudstvo izraelsko, ki sem ga ljubil, in vi vsi ste me ranili, raztolkli, razmesarili in pribili na sramotni križ!

Izraelsko ljudstvo in mi vsi smo Jezusa križali! Izraelci so bili sicer orodje, katero je v prvi vrsti Jezusa na križ pribilo! Toda slabo bi razumeli trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa, ko bi mislili, da so samo Izraelci bili krivi smrti njegove! Sveta vera nas uči, da je Kristus umrl za grehe vseh ljudi! Tudi za tvoje grehe, o kristjan in kristjana, ki poslušáš danes božjo besedo, tudi za tvoje grehe in zavoljo tvojih grehov je Jezus trpel današnji dan! Kri, katero je pretil, je pretil, da bi tebe odrešil. Ta kri je tebe oprala pri sv. krstu, ta kri nas je oprala že večkrat pri sveti pokori, to kri prejemamo pri sv. obhajilu! Ti tedaj, o kristjan, si pomagal Jezusa tepsti, ti si pomagal pljuvati mu v obraz, ti si pomagal pritiskati mu trnjevo krono na glavo, ti si ga vlačil semtertja, obloženega s težkim križem, ti si pomagal slačiti ga, ti si mu zabijal žebelje v roke in noge, ti si mu prebodel stran — ti si ga umoril!

To ni nikakor izmišljeno in pretirano. Tako nas uči sveta vera. To resnico si morate dobro zapomniti, ako hočete razumeti besede, katere sem v začetku navedel: »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil ali v čem sem te razžalil, odgovori mi,« in ako hočete v resnici občutiti žalost v svojem srcu zavoljo grehov, s katerimi ste križali Jezusa. Pri premišljevanju trpljenja našega Gospoda Jezusa Kristusa so nekateri zelo mrzli. Zakaj? Ker obračajo vse na malo-pridne Jude, kakor da bi samo Judje bili krivi smrti Jezusove. Ne! Bog je pripustil, da so Judje križali Jezusa zavoljo grehov vseh ljudi. Res, da so Judje bolj krivi kakor mi, toda samo

¹ Primeri uvod h govoru za cvetno nedeljo.

radi judovskih pregreh ni Bog pripustil, da bi Jezus trpel in umrl. Bog je pripustil trpljenje in smrt Jezusovo radi grehov vseh ljudi!

Ako smo tedaj to resnico dobro razumeli, pristopimo bliže k sv. križu! Poslušajmo Jezusov umirajoči glas. Komaj je slišati njegov mili glas: »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi?« Komu pravi Jezus te besede? V prvi vrsti Judom, potem pa tudi nam in vsem ljudem! Tudi nas zadevajo te besede. »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi?« To so pretresujoče besede, ki morajo ganiti vsako srce. Zato sem si te mile besede izbral za današnje premišljevanje, ker je danes dan žalovanja in jokanja.

Umirajočega Jezusa pa prosim, naj bi mi dal milost, da bi vam mogel lepo na srce govoriti, da bi vsaj današnji dan mogli par gorkih solz pretočiti zavoljo bridkega trpljenja Gospodovega, še bolj pa zavoljo pregreh, katere ste storili, saj je rekel Jezus jokajočim ženam, ki so šle za njim: »Ne jokajte radi mene, ampak jokajte veliko več zavoljo svojih pregreh!«

* * *

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!?« Po pravici je smel reči te besede Jezus Kristus judovskemu ljudstvu in sploh vsem ljudem. Ali ni ljubil Sin božji Jezus Kristus judovskega ljudstva neizrečeno? Ali mu ni vse lepo poskrbel in mu življenje prijetno delal? Ko se je njih očetu Abrahamu na Kaldejskem slabo godilo, se mu je prikazal Bog, ki je bil druga božja oseba, kakor učijo sv. očetje, in mu je pokazal pot v lepo deželo Kanaan in mu obljubil zaroda kakor peska v morju in zvezd na nebu. Ko se je začela v Kanaanu lakota, našli so enajsteri sinovi Jakobovi živeža pri svojem nekdanjem bratu Jožefu v Egiptu. Jožef je po volji božji poklical vse hebrejsko ljudstvo z očakom Jakobom v Egipt in jim je v Egiptu poskrbel lepo deželo Gesen, ki je bila zelo rodovitna. Ko se jim je za nekaj let začelo slabo goditi v Egiptu, prikazal se je Bog Sin Mozesu in mu velel, da naj jih izpelje iz Egipta v kanaansko deželo, kjer se je cedilo mleko in med. Ko so sovražniki napadli Jude, jih je Bog Sin rešil vseh nevarnosti. Pošiljal jim je sodnike in preroke, ki so jih vodili po lepi poti do zveličanja. Ali jim ni dal Bog Sin vedno prijetnega življenja? Ali ni vse grenkosti vedno od njih odvrčal? Kelih, ki so ga pili Judje v starem zakonu, je bil sladek in prijeten.

In ali ni Sin božji, Jezus Kristus, tudi nam pripravil sladkega in prijetnega kelih a? Ai nam česa manjka? Če je bil judovski kelih sladek in prijeten, je veliko bolj kristjanski! Vse nam je Jezus Kristus poskrbel, vse nam je obljubil, da bi naše življenje bilo bolj prijetno in sladko. Kaj nam je hotel še dati, če

nam je zapustil najsvetejši zakrament, v katerem uživamo njegovo telo, v katerem pijemo njegovo kri? Kaj nam je hotel še dati, če nam je zapustil sv. zakramente, po katerih se lahko zveličamo. Tudi največji reveži in ubožci tega sveta niso zapuščeni. Vsem je ljubi Jezus preskrbel tolažbo v svetih zakramentih.

Res je, da so prvi kristjani trpeli veliko preganjanja in v vseh časih je bilo preganjanje kristjanov, toda pri vsem tem, ali ni mili Jezus pošiljal ubogim preganjanim toliko tolažb, da so zanj z največjim veseljem trpeli, da je njih kelih bil sladek in prijeten, in ali ni mili Jezus kristjane rešil brezštevilmokrat iz vseh stisk in preganjanj in jim tako osladil kelih?

Kelih naš je sladek in prijeten! Tudi najbolj zapuščene ljudi, najbolj zaničevane ljudi, katerih svet prav nič ne šteje, ki stanujejo v ubogih kočah, Jezus tolaži in jih ne zapusti. Njegovemu Srcu so vsi dragi in ljubi. Vsem brez izjeme dela Jezus kelih življenja prijeten in sladek. Jezus je edin, kateri nas resnično ljubi, kateri za nas ljubeznivo skrbi, kateri nam kelih življenja sladi.

In mi? Kakšen kelih smo pa mi Jezusu podali? Stopimo na vrt Getzemani. Kmalu po zadnji večerji, pri kateri je ustanovil najsvetejši zakrament, je šel Jezus s svojimi učenci na vrt Getzemani. Pri vходу reče apostolom: »Sedite tukaj, grem tja in molim.« Le Petra, Jakoba in Janeza je vzel s seboj na vrt. Zdaj je začel biti žalosten in otožen. Zakaj? Ker je vedel, kakšno strašno trpljenje ga čaka drugi dan za grehe nehvaležnih ljudi. Prišlo mu je takrat tudi na misel, da bo dobival za vse, kar bo storil za ljudi, le nehvaležnost. Pred oči so mu takrat prišli vsi grehi, katere so ljudje storili do takrat in katere bodo še storili do konca sveta. Te misli se mu delale strašno žalost. Zato reče apostolom: »Moja duša je žalostna do smrti.« Ko je te besede izrekel, je šel nekoliko od njih, je padel na kolena in je v bridkosti vzdihnil k nebeškemu Očetu: »Moj Oče, ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene!« Kakšen kelih? — Žalost, katero je občutilo njegovo Srce, ko je mislil, kako nehvaležni mu bodo ljudje in kako mu bodo s pregrehami povračevali ljubezen. Potem je vstal in je šel k apostolom in jih je našel speče in je rekel Petru: »Simon, ali spiš? Tedaj niste mogli eno uro z menoj čuti? Čujte in molite, da ne padete v izkušnjo. Duh je sicer voljan, meso pa je slabo.«

Potem gre v drugič in zopet tako-le vzdihne: »Moj Oče, ako ne more ta kelih mimo iti, kakor da ga pijem, naj se zgodi tvoja volja.«

In zopet vstane, gre k apostolom in jih najde speče ter jih z istimi besedami posvari.

V tretjič zapusti apostole in reče iste besede: »Moj Oče, ako ne more ta kelih mimo iti, kakor da ga pijem, naj se

zgori tvoja volja.« Tedaj ga smrtne težave obidejo in njegov pôt je bil kakor krvave kaplje, ki so padale na tla.

Kdo je Jezusu napolnil grenki kelih? Naši grehi! Da, naši grehi so bili v Jezusovem kelihu! Zato je bil žalosten do smrti. Nobeden ga ni tolažil, še apostoli so spali. Le angel je prišel od nebeškega Očeta, kateri ga je v smrtni žalosti in bridkosti tolažil.

O kakšno žalost smo Jezusu napravili! O kako grenak kelih smo mu podali. O nehvaležno naše srce! Vedno je skrbel in skrbi Jezus, da je kelih našega življenja sladek in prijeten, mi pa smo mu tako grenak kelih podali, da je moral v bridkosti vzdihovati k nebeškemu Očetu, naj mu ga odvzame: »Moj Oče, ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene!«

* * *

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Da bi še bolj globoko spoznali te besede, moramo pomisliti, da je Sin božji izvolil judovsko ljudstvo v starem zakonu za svoje ljudstvo. Radi judovskega ljudstva je Bog bičal egiptovskega kralja in egiptovski narod, ker niso hoteli izpustiti Izraelcev iz Egipta. Poslal je devet velikih kazni, slednjič je pomoril vse prvorojence po celem Egiptu. Tako je Bog pošiljal tudi drugim narodom, ki so Izraelce tiskali, kazni in jih je bičal zavoljo njih. Judovsko ljudstvo je veljalo kot prvo ljudstvo celega sveta, bilo je kraljevsko ljudstvo, iz katerega se je imel roditi kralj vseh kraljev, Jezus Kristus. Kakor pa je bilo judovsko ljudstvo, smo tudi mi kristjani v posebnem varstvu Sina božjega. Zavoljo kristjanov je Sin božji, Jezus Kristus, bičal in ostro kaznoval vse preganjalce svete vere. Za zgled naj nam bo rimsko cesarstvo, katero se je razrušilo. Vsi preganjalci svete vere do današnjega dne so žalostno končali. Kakor Judje v starem zakonu, veljamo tudi mi kristjani v novem zakonu za kraljevsko ljudstvo.

Kaj pa smo mi povrnili milemu Jezusu, da je zavoljo nas druge narode, naše sovražnike, bičal in da nas je postavil kot kraljevsko ljudstvo? Mi smo njega za plačilo bičali in smo mu trnjevo krono nasadili na glavo! Da, bičali smo ga in s trnjem kronali!

Ko je namreč Jezus v vrtu Getzemani odmolil, je prišel tretjič k spečim apostolom in jim rekel: »Spite zdaj in počivajte! Približala se je ura in Sin človekov bo izdan grešnikom v roke. — Vstanite in pojdemo! Glej! Ta, ki me bo izdal, je blizu.«

Približal se je v istem hipu Judež Iškarjot z veliko množico, ki je Jezusa prišla, ga zvezala in peljala najprej v hišo velikega duhovnika Ane. Vse to se je godilo v noči. Iz hiše Anove pa so ga peljali v hišo velikega duhovnika Kajfe. Tam so se zbrali v petek na vse zgodaj judovski duhovniki in farizeji

in so Jezusa obsodili v smrt. Ker pa niso imeli tačas oblasti koga usmrtiti, zato so ga morali peljati k rimskemu oblastniku Pilatu in so terjali, naj ga obsodi v smrt! Pilat, dasi hudoben človek, je vendar hitro spoznal, da je Jezus nedolžen. Jezus se mu je v srce smilil. Toda Judje so vpili: »Križaj, križaj ga! Če tega izпустиš, nisi vreden prijatelj rimskega cesarja, ker ta človek se sam sebe za kralja postavlja.« Ko je videl, da jih ne more pregovoriti, kaj je storil? Ukazal ga je neusmiljeno bičati, da bi se Judje omeščali, ko bi ga videli vsega razmesarjenega. O groza! O groza! Vojaški hlapci so Jezusa slekli, so ga privezali k stebru, da bi jim na tla ne padel, in so ga začeli neusmiljeno bičati od nog do glave. Kri je curkoma tekla iz ran njegovega presvetega telesa. Potem so ga oblekli v škrlatost plašč, kakršnega nosijo kralji, so mu spletli krono iz velikih trnov in so mu jo zabodli in pritisnili na glavo, da se je kri cedila po obrazu in po telesu. Dali so mu kraljevsko palico in so pred njim poklekali, govoreč: »Zdrav bodi, o kralj judovski!« — Vsega krvavega pripelje zdaj Pilat pred judovsko ljudstvo, da bi se ga vsaj zdaj usmililo. Pokazal ga je ljudstvu, rekoč: »Glejte, človek!« Toda neusmiljeno ljudstvo je z enim glasom zavpilo: »Križaj ga, križaj ga!«

O Jezus, kaj si jim pa storil, v čem si jih razžalil? Zavoljo njih si nekdam bičal druge narode, kateri so stiskali Izraelce, zavoljo njih bičaš in kaznuješ še dandanes vse, ki stiskajo tvoje izvoljeno kristjansko ljudstvo. Ti si judovsko ljudstvo v starem zakonu in kristjansko ljudstvo v novem zakonu postavil kot kraljevsko ljudstvo in si je kronal s krono častno. Zdaj pa je nehvaležno ljudstvo tebe neusmiljeno razbičalo, ti postavilo na glavo trnjevo krono in te obleklo v zasmeš v škrlatost plašč. O nehvaležno judovsko ljudstvo, pa nehvaležni tudi mi, ki smo pomagali bičati Jezusa in pritikati z grehi trnjevo krono na glavo.

* * *

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Te besede moramo danes natanko premišljevat! Pokličimo si v spomin, s kako častjo je izpeljal Bog Izraelce iz Egipta. Šli so z velikim bogastvom iz egiptovske sužnosti in z velikim veseljem in ukanjem. Ko so prišli do Rdečega morja, dohitel jih je Faraon, ki se je bil skesal in jih je hotel zopet peljati v Egipt. Toda Bog je ukazal Mozesu, naj dvigne palico in naj udari na morje. Storil je tako in morje se je na dve strani razdelilo, da so šli Izraelci po suhem. Tudi Egipčani so jo udarili po isti poti, toda morje se je na Mozesovo besedo zopet strnilo in vse Egipčane potopilo. Ljudstvo je z velikim veseljem pelo Bogu hvalno pesem in se podalo na pot proti obljubljeni deželi. Povsod jih je Bog varoval nesreč. Ko so prišli do obljubljene dežele, so jo z božjo

pomočjo kmalu zasedli. Obljubljena dežela je bila tako lepa in dobra, da je veljal pregovor, da se po njej cedi mleko in med.

Kakor je Sin božji vodil v starem zakonu Izraelce po varni poti do obljubljenega dežela, tako vodi kristjane po varni poti do prave obljubljenega dežela — do nebeškega veselja. Pod vodstvom Jezusa Kristusa je pot proti nebesom lahka in prijetna. Bog sam nam v sv. pismu ukazuje, da bodimo vedno veseli, ker nas čaka neizkončno plačilo v nebesih. Naša pot do obljubljenega dežela je pot veselja in ukanja. In kakšna je ta obljubljenega dežela? Če se je o judovski deželi trdilo, da se po njej cedi mleko in med, kaj naj rečemo o nebesih, o nebeških dobrotah in o nebeškem veselju! Veselje, ki nas čaka v nebesih, je neizkončno!

Kaj smo pa mi povrnili milemu Jezusu? O žalost! Kaj smo storili z njim? Ko je Pilat Jezusa obsodil na smrt, tedaj so ga zagrabili sirovi vojaki in trdosrčno judovsko ljudstvo in so se z njim podali na pot, toda ne proti obljubljenemu mestu, ampak na vrh gore Golgate ali Kalvarije. Naložili so mu težak, neotesan, v naglici narejen križ in so ga s težkim križem obloženega semtertja vlačili. Po potu so od veselja ukali in vpili. To ukanje je Jezusu prebadalo Srce, ker je gledal judovsko neizkončno nehvaležnost. Po potu je trikrat na tla padel. Med potom so našli nekega Simona iz Cirene, o katerem so mislili, da je njegov učenec. Ker je bil Jezus že močno slab in so se bali, da bi jim po potu ne umrl, primorali so Simona cirenejskega, da je pomagal križ nesti. Srečal je Jezus na tej žalostni poti tudi nekatere pobožne žene, ki so jokale. Jezus jim je rekel: »Hčere jeruzalemske! Nikar se ne jokajte nad menoj, ampak jokajte se nad seboj in nad svojimi otroci. Zakaj glejte, dnevi bodo prišli, ob katerih poreko: Srečne so nerodovitne in telesa, katera niso rodila, in prsi, katere niso dojile! Takrat bodo rekli goram: Padite na nas, in hribom: Pokrijte nas! Če namreč nad sirovim lesom tako delajo, kaj se bo zgodilo nad suhim.« Peljali so pa z milim Jezusom dva razbojnika zvezana, katera sta imela biti z njim križana. Tako so z velikim vpitjem, preklinjevanjem in kričanjem pripeljali Jezusa na določeno mesto, kjer so ga križali.

O Jezus, kaj si jim storil, v čem si jih tako razžalil? Ti si jih nekaj peljal med velikim veseljem in ukanjem iz egiptovske sužnosti skozi Rdeče morje v obljubljenega dežela, in ti vodiš kristjane v pravo obljubljenega dežela — nebeško domovino — oni so pa tebe med velikim vpitjem, preklinjevanjem in kričanjem peljali obloženega s težkim križem na goro Golgato, kjer so izpolnili svojo srčno željo, da so tebe križali. O velika nehvaležnost! Katero srce bi ne jokalo, ko to pre-mišluje.

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!«

Beremo v sv. pismu, da sta Adam in Eva po prvem grehu spoznala, da sta n a g a in da sta se sramovala. Bog jima je ukazal, naj si napravita o b l e k e iz živalskih kož. Od takrat nosijo ljudje obleko. Obleka jih varuje, da se ne sramujejo, varuje jih tudi zime in mraza. Bog nam je torej dal potrebno obleko. Žal pa, da se dandanes ljudje razkošno oblačijo, ker ne pomislijo, v kak namen so nam dana oblačila.

In kaj smo mi njemu povrnili? O zopet velika nehvaležnost in neusmiljenost! Ko so Jezusa pripeljali na vrh gore Golgate, so ga s l e k l i pred vsemi ljudmi in so za njegovo oblačilo vadjali, kdo bo kaj dobil. Vzeli so mu celo potrebno obleko in ga vsemu ljudstvu razpostavili n a g e g a. O Jezus, kaj si jim storil? Ti oblačiš ptice pod nebom in daješ cveticam na polju vsaki svojo obleko. Ti oblačiš ljudi s potrebno obleko, da se ne sramujejo in da jim zima in mraz ne moreta škodovati. Za plačilo smo te slekli na gori Golgati in te vsemu ljudstvu nagega razpostavili. Kaka nehvaležnost! Sin božji oskrbuje ljudi z vsem potrebnim, njemu so pa celo potrebno obleko uropali in zanjo vadjali, kdo jo bo dobil.

* * *

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!«

Na potovanju iz egiptovske sužnosti zašli so Izraelci v kraj, kjer so jih kače hudo pikale. Njih pik jih je pekel kakor ogenj. Prav veliko Izraelcev je bilo pičenih, jako veliko jih je pomrlo. Skesano gre ljudstvo k Mozesu in mu reče: »Grešili smo, da smo govorili zoper Gospoda in zoper tebe; prosi, da nam odvzame kače.« Mozes, poln usmiljenja in potrpljenja, jih usliši in prosi zanje. Nato mu Gospod reče: »Naredi bronasto kačo ter jo postavi n a k o l; kdorkoli bo pičen in jo bo pogledal, bo živel.« Mozes naredi bronasto kačo in jo postavi pred Izraelce na kol. Vsi, ki so jo pogledali, so ozdraveli.

Kaj so pa Judje povrnili Sinu božjemu za to dobroto in za to usmiljenje? O groza! Njega so pribili n a k o l in so ga vzdignili pred vsem ljudstvom, d a j e v i s e l m e d z e m l j o in m e d n e b o m. To se je zgodilo današnji dan popoldne. Križali so ga med dvema razbojnikoma. Vsi so vpili in ga na glas zasramovali. Kako dober je bil Sin božji z njimi, kako se jih je usmiljeval, kako neusmiljeni in brez srca pa so bili Judje ž njim.

* * *

Ali razumete zdaj besede: »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi?« Te besede so besede do dna srca razžaljenega Jezusa.

Ko so prišli Izraelci na potovanju iz Egipta do gore Horeb, nastalo je silno pomanjkanje v o d e. Ljudstvo je začelo godr-

njati zoper Mozesa, rekoč: »Zakaj si nas izpeljal iz Egipta, da pomoriš z žejno nas, naše otroke in našo živino?« Mozes jim odgovori: »Čemu se kregate z menoj, zakaj ne zaupate v Gospoda?« Mozes se nato zateče k Bogu in mu milo potoži: »Kaj hočem storiti s tem ljudstvom? Še malo, in kamenjalo me bo.« Gospod mu reče: »Vzemi palico v roko, pojdi na goro Horeb in udari po skali in voda bo pritekla iz nje.« Mozes gre na goro Horeb, vzame palico in udari po skali, in glejte, živa, mrzla voda je pritekla iz nje. Izraelci so hlastno pili, so prinesli posode in so jih napolnili s hladno vodo in so dali piti od žeje umirajočim. Tudi živali so napojili! Tako jih je Sin božji ljubil. Dal jim je žive vode iz trde skale!

Blizu kanaanske dežele je nastalo zopet veliko pomanjkanje vode. Gospod reče zopet Mozesu: »Vzemi palico, govori skali in dala bo vode.« Mozes uboga, vzame palico iz svetega šotora in zbere ljudstvo pred skalo, ki je bila pred njim. Nekoliko dvomi in reče Izraelcem: »Ali bom mogel vam puntarjem iz skale pritrkati vode?« Kljub svojemu dvomu pa vzdigne roko in udari s palico dvakrat na skalo. Na drugi udarec priteče voda, in sicer toliko, da se je napilo ljudstvo in živina.

Vidite iz teh zgledov, kako dober je bil Bog z izraelskim ljudstvom! Iz skale je vode privabil, da je napojil žejne Izraelce. Pa kaj so mu dali za plačilo? Za plačilo so mu prebodli roke in noge, da mu je vsa kri iztekla. Njegova presveta kri je namočila tla, na katerih je bil križ nasajen! In kaj so mu še storili? Ker je bila drugi dan sobota, pri Judih velik praznik, da bi ne ostala na križu trupla v soboto, prosili so Pilata, da bi se jim kosti strle in da bi se potem še pred soboto trupla snela s križa. Pilat je privolil. Šli so tedaj in so prvemu sicer strli kosti in drugemu, kateri je bil z njim križan. Ko so pa do Jezusa prišli, so videli, da je že mrtev in mu niso kosti strli, ampak eden izmed vojakov je vzel sulico in je odprl njegovo stran in zdajci je pritekla kri in voda iz nje.

Premišluj, o kristjan, to veliko skrivnost! Sin božji je privolil, da je na udarec Mozesov pritekla iz skale voda žejnemu izraelskemu ljudstvu, njemu pa je nehvaležno ljudstvo s sulico stran prebodlo, da je pritekla voda in kri. Vsa kri mu je iztekla, nazadnje se je voda prikazala izpod srca v znamenje, da ni bilo v njem več kapljice krvi in da je že mrtev!

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!«

Beremo v sv. pismu, da je Bog prvim staršem v raj u poskrbel vse drevje, ki je bilo prijetno za pogled in okusno za uživanje. Beremo dalje, da je človeški rod začel trto saditi in vino pridelovati že od Noetovih časov, ker je Bog človeku vino

dal v veselje in zdravilo. Tudi še druge pijače, prijetne na pogled in okusne za uživanje, si ljudje napravljajo iz raznih sadov zemlje, katere je Bog ustvaril. Ko so bili Izraelci v puščavi, poslal jim je Bog, ko ni bilo drugega najti, sladko mano in ptice prepelice, katere so lovili in jedli s slastjo. Na svojem potovanju iz Egipta so prišli do puščave, ki se imenuje Mara. Tam so našli sicer dovolj vode, pa voda je bila kisla in zoprna, da je niso mogli piti. Mozes je molil k Bogu in kisla ter zoprna voda se je izpremenila v okusno, sladko vodo.

Glejte iz teh zgledov, kako je Sin božji skrbel za Izraelce. Tako skrbi tudi za nas, da nam ne manjka ne jedi, ne pijače.

Kaj smo pa mi njemu povrnili? O velika nehvaležnost! Preden so Jezusa križali, dali so mu kisa z mirozmešanega. Potisnili so mu ga pred usta, Jezus pa ni hotel piti. In ko je Jezus klical umirajoč na križu te-le besede: »Eli, Eli lama sabaktani,« kar pomenja iz hebrejščine preloženo: »O Gospod moj, o Gospod moj, zakaj si me zapustil,« so se mu vsi smejali, nekdo pa je bil tako predrzen, da je gobo namočil v kisa, nataknil na palico in mu jo je potisnil v usta. To smo tedaj dali mi Jezusu piti. O kako je ta nehvaležnost bolela Jezusovo Srce! Jezusovo Srce je bilo tako ljubeznivo, da nam je vse poskrbelo, mi smo mu dali pa le kisa z miro.

* * *

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Ali ni Bog začetnik vsega življenja? Ali ni on dal življenja pticam v zraku, ribam v vodi, živalim in ljudem na zemlji? Ali nam ni Bog vdihnil neumrjoče duše? Še več. Bog ni začetnik samo našega naravnega življenja, ampak tudi nadnaravnega življenja, ker vliva v našo dušo nadnaravno milost, katera nas oživlja na duši. Vse življenje je torej od Boga!

Kaj smo pa mi njemu povrnili? Oh, obsodili smo ga v smrt in na križu umorili! Da, umorili! Vzeli smo življenje začetniku vsega življenja.

Z Jezusom pa smo v srce ranili tudi njegovo Mater Marijo, ki je pod križem vse to gledala in poslušala. Njegovo Mater smo s sedmimi meči zabodli v Srce! O nehvaležno judovsko ljudstvo! Kako je Sin božji ljubil njih očake: Abrahama, Izaka, Jakoba itd., kako je zanje skrbel! Judje so bili ponosni na svoje očake, ker je Bog bil njih prijatelj in jih tako odlikoval. Za plačilo so njegovi Materi Mariji pod križem napravili nepopisno žalost. Gledati je morala Jezusa vsega krvavega, žalostnega do smrti, prebodenega, in poslušati, kako je na križu vzdihoval: »Žejen sem; o Bog, o Bog, zakaj si me zapustil?« Pri tem pa mu ni mogla in ni smela pomagati! Videla je, kako so Jezusa že mrtvega zabodli v Srce. Njena duša je bila žalostna do smrti.

Mera vseh nehvaležnosti je bila zdaj polna. Jezusova človeška narava ni mogla več dalje prenašati. Rekel je še zadnje besede: »Oče, v tvoje roke izročim svojo dušo.« Potem je nagnil glavo in dušo izdihnil! Ustavimo se malo sedaj pri tej veliki skrivnosti in potočimo nekoliko gorkih solz pri pogledu na milega Jezusa.

* * *

Premišljevali smo velike dobrote, katere je izkazoval Sin božji človeškemu rodu in posebej še judovskemu ljudstvu v starem zakonu in kristjanom v novem zakonu. Sin božji je nam same dobrote izkazoval — mi pa smo mu povračevali samo nehvaležnost. Niti ene ljubezni mu nismo izkazali! Zdaj pač lahko razumemo, kako globoko iz Srca prihajajo Jezusu besede: »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!«

Toda, postojmo! Ali je res, da nismo mi milemu Jezusu nobene dobrote izkazali, da je naše srce bilo tako trdo kakor kamen, da se ni omečilo, ko je videlo Sinu božjega na križu visečega! Ne! Ni res! Nekaj ljubezni smo vendar tudi mi njemu izkazali za vse dobrote, ki nam jih je on izkazal. Kaj smo mu dobrega storili?

Če smo našтели vse nehvaležnosti do umirajočega Zveličarja, treba, da naštejemo tudi dobra dela do Jezusa. Iz tega bomo še bolj razvideli, kako brezmejno žalostno je bilo Srce Jezusovo na križu, kako brezmejno žalostne so Jezusove besede: »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Bog daj, da bi to premišljevanje obudilo v naših srcih veliko žalost zavoljo njegovega trpljenja, največ pa zavoljo naših pregreh, po njegovih besedah: »Ne jokajte se nad menoj, ampak veliko več nad svojimi grehi!«

Kaj smo mi Jezusu dobrega storili? Kako naj vam to dcstojno povem, da se bo vaše srce še bolj ganilo. Predragi! Dali smo mu mrtvaški prt, v katerega so njegovo mrtvo truplo zavili, in pa kamenit grob, v katerega so ga položili. Da, nič več in nič manj mu nismo dali, kakor mrtvaški prt in mrzel kamenit grob! Jezus je umrl okolu tretje ure popoludne. Ko se je pa večer storil, prišel je bogat človek iz Arimateje, po imenu Jožef, kateri je bil sam tudi učenec Jezusov. Ta je šel k Pilatu in je prosil, da naj mu dá telo Jezusovo. Pilat se je začudil, da je Jezus že umrl. Poklical je vojaškega stotnika in ga vprašal, ali je Jezus že umrl. Stotnik mu je na veliko začudenje povedal, da je že mrtev. Tedaj je Pilat ukazal telo dati Jožefu iz Arimateje. Sneli so mrtvo truplo in so ga položili v naročje Matere Jezusove, Marije. Jožef iz Arimateje je kupil prt, da bi Jezusa zavil vanj. Potem so mrtvega položili v nov, iz skale izsekan grob, katerega si je bil sam Jožef iz Arimateje pripravil. Zavalili so velik kamen k durim groba. Pri grobu

so jokale Marija, njegova mati, Marija Magdalena in še druga Marija.

To je tedaj vse, kar smo mi Jezusu darovali: M r t v a š k i p r t i n k a m e n i t g r o b ! O kristjani, kaj pravi vaše srce na to? Ali ni to premalo? Ali vam ne silijo solze v oči? Če bi bilo vaše srce iz kamena, — bi se moralo ganiti! »Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Clovek, kaj sem ti storil ali v čem sem te razžalil, odgovori mi!

Ko je Kristus umrl ob treh popoldne, se je zemlja stresla, skale so pokale, grobi se odpirali in zagrinjalo v tempeljno se je počrez raztrgalo. Tako je brezumna narava pokazala svojo veliko žalost nad Jezusovim trpljenjem in nad njegovo smrtjo.

Ali ne boš tudi ti, kristjan, potočil vsaj par solz na kameniti grob, v katerega so mrtvo truplo Jezusovo položili? V duhu pojdemo h grobu, kjer leži Jezus, poklekimo z Marijo in recimo žalostni in skesani: O Jezus, zdaj spoznavamo, da smo mi tebe križali, da smo mi tebe umorili; spoznavamo pa tudi, da si ti naš največji dobrotnik. Zdaj se kesamo, zdaj se jočemo nad svojimi pregrehami. Tvoje besede, ki so prišle iz brezmejno žalostnega Srca na križu, hočemo vse svoje življenje premišljevati:

»Ljudstvo moje, kaj sem ti storil in v čem sem te razžalil, odgovori mi!« Amen.

Dr. Egidij.

Velikonočna nedelja.

Trojni pomen Jezusovega vstajenja.

Ako pa ni vstajenja mrtvih, tudi Kristus ni vstal. I. Kor. 15, 13.

O velikonočnem času se spominja sv. Cerkev bridkega trpljenja, grenke smrti in veličastnega vstajenja Jezusa Kristusa. Veliki četrtek obhaja spomin zadnje večerje Gospodove z apostoli in postavitve presvetega Rešnjega Telesa. Veliki petek žaluje pod križem odrešenja za Jezusom, kateri z ostrimi žreblji pribit na rokah in nogah, ves krvav in ranjen s trnjevo krono na glavi umira v groznih bolečinah. Velikonočno nedeljo proslavlja veličastno vstajenje Jezusovo, ki je temelj svete vere.

Z vstajenjem je Kristus premagal smrt in grob, razbil vezi peklenskega satana in njega moč, in odprl je svetu vrata svetih nebes. Vstajenje Gospodovo je strah peklu in veselje nebesom.

Jezus je vstal od mrtvih, da je obenem dokazal večno resnico božjega nauka in potrdil božjim otrokom upanje na vstajenje mrtvih. Njegovo vstajenje je vzor duhovnega vstajenja iz groba pregreh in zgled vstajenja ob koncu sveta. Sv. apostol

Pavel govori: »Vemo, da bo on, ki je obudil Jezusa, tudi nas z Jezusom obudil in z vami postavil« (II. Kor. 4, 14.). Vstajenje Kristusovo je živa vera v Boga in njegovo stvarjenje sveta. Ono nam je življenje in smrt.

Ker je Gospodovo vstajenje tolike važnosti za vse ljudi, hočemo premišljevat v imenu Jezusovem in Marijinem

1. vstajenje Jezusovo poživlja našo vero,
2. potrjuje nam upanje v prihodnje vstajenje,

3. nagiba nas, da vstanemo iz groba pregreh.

O Sveti Duh, razlagavec večnih resnic božjih, daj nam dar umnosti, da bomo prav spoznali in razumeli veličastno vstajenje Gospodovo in se zveličali po tvojem posvečenju.

1. Sovražniki sv. Cerkve, zlasti judovski duhovni in starejšine ljudstva, za njimi brezverci novejšega časa so se z vsemi močmi trudili, da bi utajili resničnost vstajenja Kristusovega in ga ovrgli kot temelj naše svete vere. Čimbolj so se prizadevali potemniti Jezusovo vstajenje, tembolj se je resnica tega največjega čudeža utrjevala in širila križem sveta. Zlobni brezverci so s svojimi lažnjivimi trditvami le pokazali globoko zaslepljenost svoje nevere in sovražne namene svojih hudobij. Pravoverni kristjani so se tembolj poprijeli svete vere.

a) Jezus Kristus je resnično vstal od mrtvih. Njegovo čudovito vstajenje je temeljni kamen, na katerem stoji naša sveta vera. Z njegovim vstajenjem je prepojena sveta vera uprav, kakor je narava oživiljena s svežo rastjo v pomladnih dneh zbujajočega solnca.

Jezus je neumrjoč in častit prišel z lastno močjo iz skalnatega, zapečatenega groba. On je vstal od mrtvih brez vsake tuje pomoči, torej je resnično vsemogočni Bog. Je pa Jezus Kristus pravi Bog, tako je tudi vera, katero je učil, resnično edina, prava od Boga razodeta vera. Ona je vera živega Boga, Jezusa Kristusa, Sina božjega. Sv. apostol Pavel je pisal Korinčanom: »Ako pa Kristus ni vstal, tedaj je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi naša vera« (I. Kor. 15, 14.). Ker je »Bog obudil Gospoda« (I. Kor. 6, 14.), ni prazno naše oznanjevanje. Vera Kristusova je prenapolnjen zaklad večnih in zveličavnih resnic, katere večno osrečujejo in časno oblagodarijo človeški rod. Sveto vero veličastno vstajenje Kristusovo jasno potrjuje. Njo v nas poživlja, kakor poživijo solčni žarki in zrak naše telesno življenje.

Gospodovo vstajenje, najčudovitejše delo in čudež vseh čudežev in nadnaravnih dogodkov, množi v nas sveto vero in užiga v nas neovrženo pristnost njegovega božjega poslanstva in božanstva. Jezus Kristus s svojim najsijajnejšim čudežem,

z veličastnim vstajenjem, je postavil vesoljnemu svetu temelj svete vere in vnel v njem srčno hrepenenje po večnih in neovrgljivih resnicah.

Njegovo vstajenje je živa priča resnično prave vere. Ž njo verujemo v Jezusa Kristusa, da je pravi Bog. Ž njo verujemo, da je večna resnica.

b) Našo sveto vero utrjujejo v nas mesijanske predpodobe in prerokbe starega zakona, ki se natančno ujemajo s Kristusovim vstajenjem. Ninivljanski pridigar, prerok Jona, ki je bil tri dni in tri noči po vsemoškočni previdnosti božji v trebuhu morskega soma, »velike ribe«, in ga je tretji dan riba »vrгла na suho« (Jon. 2, 11.), je predpoda umrlega Jezusa Kristusa v grobu in njegovega vstajenja.

Uprav ko ta predpoda, ravno tako se je uresničilo prerokovanje kraljevskega pevca Davida o vstajenju Kristusovem. Kralj David je, razsvitljen po Sv. Duhu, govoril: »Šel si v višavo, vzal si s seboj ujetnike in prejel darove izmed ljudi« (Ps. 67, 12.). Svetopisemski dogodki stare zaveze in njene prerokbe utemeljujejo po Sv. Duhu resnico svete vere, katero je zlasti vstajenje Gospodovo krepko ukoreninilo v srcu narodov.

c) V novem zakonu je Jezus Kristus prerokoval ob raznih prilikah o svojem vstajenju. Ko je prvokrat očistil tempelj prodajavcev in menjavcev denarja, so ga vprašali Judje, odkod ima pravico »to delati«; odgovoril jim je: »Poderite ta tempelj in v treh dneh ga postavim.« Sv. evangelist Janez razlaga: »Jezus je govoril o tempeljnu svojega telesa. Ko je torej vstal od mrtvih, spomnili so se njegovi učenci, da je to govoril« (Jan. 2, 19, 22.). Naravnost je povedal svojim učencem, da bo vstal od mrtvih, ko je govoril: »Glejte, gremo v Jeruzalem in Sin človekov bo izdan velikim duhovnikom in pismarjem in ti ga bodo zasramovali in bičali in križali in tretji dan bo vstal od smrti« (Mat. 20, 18—19.). Po končani zadnji večerji je odločno dejal apostolom: »Kadar pa vstanem, pojdem pred vami v Galilejo« (Mark. 14, 28.). Izpolnila so se vsa Jezusova prerokovanja, katera je napovedal o svojem vstajenju. Ako bi ne vstal od mrtvih, naša vera bi bila vanj prazna in golo sleparstvo. Ker je pa tretji dan po smrti vstal od mrtvih, živo verujemo v njegova prerokovanja in v veličastno vstajenje, ki je podlaga svete vere.

d) Njegovi učenci in apostoli so kar goreli za sveto vero. Prej mlačni in boječi, omahljivi in maloverni (sveti Tomaž apostol), so postali po vstajenju Gospodovem goreči v sveti veri, hrabri in neustrašeni, pripravljeni so bili življenje dati za sveto vero, tako jih je čudež vstajenja Jezusovega ohrabil in navdušil. Sv. apostol Pavel je pisal Rimljanom: »Verujemo v njega, kateri je obudil od mrtvih Jezusa Kristusa, Gospoda našega, kateri je bil izdan zavoljo naših grehov in je vstal zavoljo našega opravičenja« (Rimlj. 4, 24—25.).

e) Neizmerno čudežev se je zgodilo na klic Jezusovega imena, a še veliko mogočnejših je izvrševal Jezus Kristus sam. Neštete množice ljudstva so hodile za njim in so čudom občudovale njegove čudeže v nezavedni naravi, v ozdravljenju bolnikov, v izgnanju hudobnega duha iz obsedencev in v obujanju mrtvih, a vendar so nerazsodni gledalci čudežev skoraj pozabili na čast in premoč njegovo, zlasti ko je bil Gospod v vrtu Getzemani ujet in zvezan od sovražnikov, bičan, kronan, v smrt obsoben in na križu umorjen. Ko je pa Gospod Jezus Kristus vstal od mrtvih, se je razširil sloves njegove božje slave s podvojeno silo. Z veličastnim vstajenjem je Gospod zopet vžgal vero v ljudstvu in dokazal, da je v resnici božji Sin in njegovo Ime brezmejne časti, slave in moči. Sv. vera je oživila v ljudstvu. Sveti Avguštin trdi: »Z vstajenjem Kristusovim je naša sveta vera močno potrjena in utemeljena.«

f) **S o v r a ž n i k i** Kristusovega vstajenja utrjujejo sami v nas sv. vero, ker tako zvijačno govoré in se silno bojé, da bi se vstajenje božje ne širilo med narode v dokaz svete vere. Čujte, kako so nespametno prosili Pilata: »Gospod, spomnili smo se, da je ta zapeljivec, ko je še živ bil, rekel: Čez tri dni bom vstal. Ukaži sedaj grob obvarovati do tretjega dne, da kje ne pridejo njegovi učenci in ga ne ukradejo in ne reko ljudstvu: Od mrtvih je vstal in poslednja zmeta bo hujša od prve« (Mat. 27, 63—64.). Oh, kolika nespamet, kolika zvijača, kak hinavski strah! Ravno to podlo govorjenje farizejev v nas še bolj užiga sveto vero. Kdo bi še verjel Kristusovim sovražnikom in se ne oklenil z večjo silo resnic svete vere? Judovski zgodovinar Jožef Flavij piše, kako so se narodi oprijeli svete vere. »Dasi je Pilat,« pripoveduje Flavij, »Jezusa vsled zatožbe glavarjev našega naroda obsodil na križ, vendar ga niso nehali ljubiti oni, kateri so ga prej ljubili; zakaj tretji dan se jim je zopet živ prikazal, kakor so božji preroki to in še mnogo drugih čudovitih reči prerokovali o njem.«

Nesramno postopanje sovražnikov in njih lažnjiva in podla obrekovanja zoper vstajenje Jezusovo razplamenuje še vedno v narodih resnico svete vere. V vstajenju Gospodovem temelji sveta vera!

(Konec prihodnjíč.)

Pogled na slovstvo.

1. **Getzemani in Golgata.** Šola ponižnosti, pokorščine in ljubezni do smrti. Premišljevanja in molitve v čast bridkega trpljenja in smrti našega Gospoda Jezusa Kristusa po premišljevanju pobožne nune Ane Katarine Emerih in po spisih najiminitnejših častivcev presv. trpljenja našega Zveličarja. Po nemški izdaji priredil Fr. Ks. Steržaj. V Ljubljani 1913. Založila Katoliška Bukvarna. Tiskala Katoliška Tiskarna. Str. 512. Cena v platno vezani knjigi z rdečo obrezo 2 K 60 vin., v šagrin vezani z zlato obrezo 3 K 60 vin.

Genljivih postnih pridig in pretresljivih obredov velikega tedna se ljudstvo z največjo gorečnostjo udeležuje. Saj nam kličejo v spomin skrivnosti, katerih se moramo vedno hvaležno spominjati. Prav tako privlačno moč pa ima tudi knjiga, ki navaja pobožne kristjane k prekorištnemu premišljevanju Jezusovega trpljenja. In taka knjiga je »Getzemani in Golgata«. Knjiga ima tri dele. V prvem delu ima nauk o premišljevanju trpljenja in smrti Jezusa Kristusa. Drugi del obsega Jezusovo trpljenje; genljiv popis Zveličarjevega trpljenja je razdeljen v 60 oddelkov, prirejenih za jutranje in večerno premišljevanje enega meseca. V tretjem, tudi jako obširnem delu, so pobožna opravila v počeščenje najsvetejšega trpljenja in smrti našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Premišljevanja, kakor tudi molitve, se naslanjajo na sveto pismo in na spise pobožnih častivcev Jezusovega trpljenja ter so prav pristrčna, v srce segajoča. O tem priča tudi dejstvo, da je knjiga v Volčičevem prevodu iz leta 1860. doživela s e d e m i z d a j. Gotovo ji bo lep, poljuden jezik, v katerem nam jo je podal dobroznani pisatelj Fr. S t e r z a j, in prikupna oblika, ki ji jo je oskrbela Katoliška Bukvarna, pridobila novih prijateljev, da se bo razširila v vse slovenske hiše. To prav iz srca želimo, saj bo povsod, kamor bo prišla, priljubila premišljevanje Jezusovega trpljenja, in »pobožno, večkratno premišljevanje trpljenja Jezusa Kristusa nas varuje vsega hudega, nam dodeli vse dobro, pridobi nam milost za zdaj in večno slavo, zveličanje za vekomaj. Zakaj sveto trpljenje Kristusovo so vrata v zveličanje, gotova pomoč v nevarnostih, zdravilo dušam in pot v pravo življenje.« (Ludovik Granaški.)

A. S.

2. Slovensko-nemški in nemško-slovenski slovarček. Sestavila dr. J a k o b S k e t in Š t e f a n P o d b o j. Celovec 1912. Tisk in založba tiskarne Družbe sv. Mohorja. Str. 416. Cena v prt vezani knjižici 2 K 40 vin.

Družba sv. Mohorja je izdala lansko leto dr. Sketov »Slov. Sprach- und Übungsbuch« v VII. izdaji, ki sta jo priredila dr. Sket in profesor Štefan Podboj. Prof. Podboj je slovarček v tej vadnici popolnoma predelal in ga bistveno pomnožil. — To priliko je porabila tiskarna Družbe sv. Mohorja, da je izdala slovarček tudi v posebni, zelo priročni knjižici, da jo je mogoče nositi v žepu ko stalno spremljevalko. — V slovensko-nemškem delu so v tej posebni izdaji nadomeščene nekatere bolj redke besede vadnice z drugimi, ki se pogosteje rabijo, nemško-slovenski del pa je znatno pomnožen. Na novo pridejan je zaznamek osebnih in zemljepisnih imen, slovensko-nemški in nemško-slovenski. Slovarček obsega nad 12.000 slovenskih in nemških izrazov in bo za vsakdanjo uporabo popolnoma zadostoval. Dovršni glagoli so zaznamovani z zvezdico (*), v nemško-slovenskem delu sta dovršni in nedovršni glagol obem navedena, n. pr. grüßen, *pozdráviti; pozdrávlati. Za praktično uporabo je zaznamovan tudi naglas, in sicer se rabi ` za kratke zloge in ^ za dolge zloge, v nemško-slovenskem delu pa pri onih besedah, ki so na predzadnjem zlogu naglašene, ni naglas zaznamovan, pač pa v vseh drugih slučajih. Skrbno delo moramo prav pohvaliti! Knjižica je vredna, da jo priporočamo vsem, ki potrebujejo za vsakdanjo porabo slovensko-nemškega ali nemško-slovenskega slovarčka! Gospoda prof. Podboja bi radi opozorili samo na dve stvari, ki bi pač zaslužili, da se upoštevatata pri novi izdaji slovarčka: 1. Naj bi še zaznamoval pri samostalnikih tudi s p o l, kar bi porabnost slovarčka bistveno zvišalo. 2. Za Slovence, ki bodo rabili slovarček, bi bilo potrebno zaznamovati pri sestavljenih nemških glagolih, so li ločljivo ali neločljivo sestavljeni. Vzemimo za zgled glagol »umstehen« na strani 341. V slovarčku je natisneno: umstehen (Vieh), *crkniti, *poginiti, cfkati; (jmd.) stati okoli koga. Weigand, Deutsches Wörterbuch (Fünfte Auflage), zaznamuje oba glagola tako-le: 'umstehen; (von Tieren) zugrunde gehen. *umstehen: um etwas herumstehen. Prvo je umstehen (ločljivo; part, pf. umgestanden), drugo pa umstehen (neločljivo; part. pf. umstanden).

Prof. Fr. Reból.